

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

**Aktuální problémy vymáhání pohledávek ve veřejné
správě**

Renata Čmugrová

© 2011 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Renata Čmugrová

obor Veřejná správa a regionální rozvoj nav.- Hradec

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze čl. 17 odst. 2 určuje tuto diplomovou práci.

Název práce: **Aktuální problémy vymáhání pohledávek ve veřejné správě**

Osnova diplomové práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Přehled platné právní úpravy
4. Analýza zkoumané problematiky
5. Aktuální problémy v právu a praxi
6. Závěr
7. Seznam použitých zdrojů
8. Přílohy

Rozsah hlavní textové části: 60 - 80 stran

Doporučené zdroje:

Internetové zdroje:

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR <http://www.mfer.cz>

MINISTERSTVO VNITRA <http://www.mvcr.cz>

ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH DAT: <http://www.uoou.cz/>

Knižní dokumenty:

BAŘINOVÁ, Dagmar, VOŽŇÁKOVÁ, Iveta. Pohledávky: právně, daňově, účetně. rozš. vyd. Praha : Grada, 2007. 135 s. ISBN 978-80-247-1816-3

DRBOHLAV, Josef, POHL, Tomáš. Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu.2., přeprac. vyd. Praha : ASPI, 2006. 219 s. ISBN 80-7357-162-5

RADKOVÁ, Martina. Exekuce jiné pohledávky. Praha: Linde, 2009. 199 s. ISBN 978-80-7201-767-6

VONDRÁKOVÁ, Alena. Vymáhání pohledávek. Praha : ASPI, 2006. 723 s. ISBN 978-80-7357-230-3

Správa daní a poplatků: právní stav ke dni 1. ledna 2008.

Praha: C. H. Beck, 2008. 195 s. ISBN 978-80-7400-024-9

Tištěné periodikum:

ŘÍČKOVÁ, Iveta. Příkázání pohledávky celními orgány.

In: Právní rádce, roč. 16, č. 5 (2008), s. 53-59. ISSN 1210-4817.

ŠROTÝŘ, Josef. Orgány státní správy a daňová praxe.

In: Daně a finance. roč. 16, č. 4 (2008), s. 15-22. ISSN 1801-6006.

ŠROTÝŘ, Josef. Řízení o pokutách a mlčenlivost podle zákona o správě daní a poplatků. In:

Daně a finance. Roč. 16, č. 5 (2008), s. 11-12. ISSN 1801-6006.

Další odborná literatura po dohodě s vedoucím diplomové práce

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Milan Uhlík, CSc.**

Termín odevzdání diplomové práce: duben 2011

.....
Vedoucí katedry

.....
Děkan

V Praze dne: 3. 2. 2010

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Aktuální problémy vymáhání pohledávek ve veřejné správě“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu JUDr. Milanu Uhlíkovi, CSc. za jeho odbornou pomoc, připomínky k obsahové i formální stránce diplomové práce a za jeho trpělivost a čas při vedení vypracování. Ráda bych dále poděkovala své rodině za podporu a pochopení.

Souhrn

Diplomová práce se zabývá tématem „Aktuální problémy vymáhání pohledávek ve veřejné správě“. Jedná se o téma, které je stále velmi aktuální a přesto, že se o něm poměrně mluví, stále jsou zde problémy, které jsou s pohledávkami spojeny. Veřejná správa má ze zákona povinnost přijímat od občanů platby, které jsou v legislativě stanovené. Stejně tak má povinnost vymáhat tyto platby, pokud nejsou zaplacený včas. I přesto, že zákon jasně stanovuje, jaké jsou zákonné podmínky pro placení a jaké jsou podmínky pro vymáhání, praxe je ve skutečnosti taková, že vymáhání je komplikované a vznikají zde problémy, s nimiž se musejí úředníci – někdy velmi těžko – vyrovnávat.

V teoretické části práce podává přehled o tom, jaká jsou současná právní úprava pohledávek, jaké jsou hlavní zákony, kterými se problematika pohledávek, jejich placení a vymáhání musí řídit. Zároveň je zde prezentováno, jaký je postup při vymáhání a jaké možnosti má obec v případě, že má pohledávky po splatnosti a chce, aby došlo k jejich proplacení. Základními možnostmi jsou exekuce, které jsou v této části diplomové práce popsány.

Stěžejní částí práce je však část praktická, která se přímo zabývá problematikou pohledávek a jejich vymáhání. Vzhledem k tomu, že se má jednat o analytické zkoumání, bylo potřeba vybrat skutečný subjekt, který by bylo možné analyzovat. Tímto subjektem se stalo město Poděbrady a problematika pohledávek a jejich vymáhání je analyzována právě na situaci tohoto města. Poděbrady, jako každé jiné město, má své neplatiče a na výši pohledávek je to patrné. Hospodářská krize navíc zvýšila nezaměstnanost a tím i platební neschopnost, což vedlo pouze k prohloubení neplacení.

Diplomová práce se pak dále zaměřuje na konkrétní problémy, které v praxi vznikají a úředníci v Poděbradech se s nimi musejí vyrovnávat. Na těchto problémech je zřejmé, že pohledávková politika je velmi ovlivněna legislativou, ale také skutečností, že mezi jednotlivými úřady existuje jen velmi malá informovanost a dochází k tomu, že problémy vznikají pouze na základě toho, že nebyla předána základní data.

Klíčová slova: Pohledávky, vymáhání, veřejná správa, nedoplatky, místní poplatky, obecní rozpočet, exekuce, pokuty.

Summary

The diploma thesis deals with the topic “Current issues of enforcement of debts in the public sector”. This topic is very present but although there is still talking about it, problems that are connected to debts remain. The public authority has a legal liability of accepting law-stated payments from citizens. Even it has a duty of enforcing these payments if they are not paid. Even though the law determines legal conditions paying and enforcing, the practice is different – the enforcement is very complicated and problems are come of here which clerks have to – sometimes very hard – deal with.

In the theoretical part of the thesis, there is summary of the current law that arranges debts, there are main acts that are absolutely necessary for managing debts, their paying and enforcement. There is also shown what the procedure of enforcement is and what possibilities the municipality has in the case that there are debts after due date and there is effort of their refund. The basic possibility is distraint that is described in this part of the thesis.

The main part of the thesis is practical one that directly occupy with the topic of debts and their enforcement. Because of the practical orientation, there was need of choosing the real subject for the analysis. This subject is the town of Poděbrady and the topic of debts and their enforcement is analysed on the state of this town. Poděbrady as any other town has its own defaulters; it is visible on the amount of the non-paid debts. Even more, the economic crisis raised the unemployment and because of that the payment incompetence caused the deepening of unpaid debts.

Then, the diploma thesis focuses on the specific issues that rose in the practice and which clerks of Poděbrady town office has to deal with. On these issues is evident that debt policy is determined by law and its mistakes and that there are problems among different offices only on the basis of insufficient information.

Key words: Debt, enforcement, public authority, arrears, local taxes, local budget, distraint, fines.

Obsah

1. ÚVOD	10
2. CÍL PRÁCE A METODIKA	12
3. PŘEHLED PLATNÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY	14
3.1 Obecné předpoklady pro vymáhání pohledávek	19
3.1.1 Osoby zúčastněné na správě daní a zastoupení.....	20
3.1.2 Splatnost daňové povinnosti a její vykonatelnost.....	21
3.1.3 Daňový nedoplatek	21
3.1.4 Závazek	22
3.1.5 Pohledávka	22
3.1.6 Procesní a věcné podmínky daňové exekuce	25
3.2 Úkony směřující k vymáhání pohledávek.....	27
3.3.1 Zásady daňového řízení	32
3.2.2 Vymáhání daňového nedoplatku.....	35
3.2.3 Exekuční titul	36
3.3 Daňové exekuce	37
3.3.1 Příkázání pohledávky na peněžní prostředky daňových dlužníků na účtech.....	38
3.3.2 Exekuce příkázáním jiné peněžité dávky	40
3.3.3 Exekuce příkázáním srážky ze mzdy	41
3.3.4 Exekuce prodejem movitých věcí	44
3.3.5 Exekuce prodejem nemovitostí	45
3.3.6 Zřízení soudcovského zástavního práva	46
3.3.7 Shrnutí.....	46
3.4 Náklady řízení	47
3.5 Prominutí daňového nedoplatku	47
4. ANALÝZA ZKOUMANÉ PROBLEMATIKY	49
4.1 Popis města Poděbrady	49
4.2 Analýza vývoje stavu pohledávek v letech 2003-2010.....	58
4.3 Shrnutí vývoje pohledávek	71
4.4 Profil dlužníka.....	72
5. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY V PRÁVU A PRAXI.....	74
5.1 Problém č. 1: Ochrana osobnosti a soukromí	74

5.2 Problém č. 2: Nedohledatelnost, opakované delikty dlužníků.....	78
5.3 Problém č. 3: Nesolventnost dlužníka.....	80
5.4 Problém č. 4: Vymáhání nezletilých dlužníků	82
5.5 Problém č. 5: Zůstavitel	85
5.6 Problém č. 6: Interní nebo externí vymáhání pohledávek	88
6. ZÁVĚR	92
7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	95
8. PŘÍLOHY	99

1. ÚVOD

Historie pohledávek je v podstatě stejně dlouhá, jako je dlouhá doba, která proběhla od prvního půjčení peněz. Pohledávky k veřejné správě jsou pak spojeny se vznikem státu a vznikem systému, který předpokládá participaci na určitém společném systému, ať už má podobu sociální (odvádění na sociální a zdravotní pojištění) anebo čistě finančního (odvody daní). Od chvíle, kdy se platí státu tyto povinné dávky, paralelně dochází k tomu, že zde vznikají pohledávky za nesplacením. Jednoduše řečeno, stane se, že občan svou povinnost zaplatit nesplní.

Proč k neplacení pohledávek vlastně dochází? Příčiny mohou být v podstatě dvě – lidé nechtějí platit anebo platit nemohou. Je otázkou, jestli se dá na druhou možnost dívat jako na možnost omluvitelnou, ale v každém případě jsou neschopnost i neochota splácet své závazky problémem. A to nejen ve smyslu placení pohledávek vůči veřejné správě, ale případně i vůči veřejnému sektoru, kdy není jedinec schopen anebo ochoten splácet své pohledávky vůči bance, pojišťovně nebo jiné instituci. Problém nesplacení pohledávek se projevuje v podstatě ve všech odvětvích ekonomiky.

Proč je neplacení pohledávek takovým problémem? Především proto, že pohledávkami je stát ochuzován o finanční prostředky, které jsou dále používány na zajištění veřejných statků a služeb, stejně jako například na vyplacení dávek, které jsou spojeny se systémem sociálního zabezpečení v České republice. Ale jedná se samozřejmě o porušení povinnosti. Porušení povinnosti, která je dána legislativou země a která je stejná pro všechny občany. Není možné, aby jedinec dostal výjimku proto, že nemusí platit své pohledávky vůči státní správě. Kromě toho, že by tak vznikl nebezpečný precedens, není možné se vyloučit z povinnosti, pokud to sám zákon nedovoluje.

Prvním důvodem pro neplacení pohledávek je neschopnost splácet. Jedná se o velmi problematickou situaci, kdy by zde i existovala vůle ze strany dlužníka své pohledávky plnit, ale jeho finanční situace mu to nedovoluje. Dlužník se mohl do špatné finanční situace dostat proto, že jeho příjem (anebo příjem celého jeho rodiny) je velmi nízký a stačí pouze na pokrytí základních potřeb. Neočekávané výdaje, jaké mohou být spojené právě s pohledávkou k orgánům veřejné správy, mohou výrazně zasáhnout do rodinného rozpočtu – jedinec nebude schopen platit vůbec anebo pouze částečně. Vina může být i na jeho

straně, kdy určitým svým nesprávným, nebo dokonce chováním v rozporu se zákonem dosáhl toho, že pohledávky vůči státní správě jsou skutečně vysoké a on není schopen je plnit, protože prostě požadované prostředky nemá.

Neschopnost splácet je problém pro občana hned ze dvou hledisek – porušuje povinnost, která je mu dána zákonem, a zároveň je v situaci, která je nejen nezáviděníhodná, ale také velmi závažná pro existenci. Musí být řešeny problémy, které vznikají nezaplacením, ale stejně tak musí dojít k řešení problémů, které jsou spojeny s neschopností zajistit si dostatečné finanční prostředky. Taková situace je problémová především pro samotné neplátce, kteří mají vůli platit, ale nemají dostatečné možnosti tuto vůli skutečně uplatnit a realizovat. Z těchto lidí se nakonec mohou stát i ti, co nechtějí platit, protože povinnost vůči veřejné správě se pro ně stane druhotnou v porovnání s potřebou zajistit sebe sama anebo celou rodinu. Může také vyhrát samotná potřeba peněz nad nezbytností plnit závazky k orgánům veřejné správy.

Druhý případ, který je mnohem vážnější, je neochota splácet. Nemusí se jednat o velké částky, výše finanční povinnosti nehraje roli. Nejdůležitějším faktorem je člověk sám a jeho osobnost. Právě on se rozhodne, že si raději finanční prostředky ponechá a spíše se snaží udělat cokoli, aby mu takové jednání prošlo. Jeho předpoklad je poměrně logický – Česká republika má zhruba 10 mil. obyvatel, jaká je pravděpodobnost, že právě jemu se nepovede v tom obrovském množství lidí skrýt? Ale motivace mohou být jiné: „Proč platit pohledávky k orgánům veřejné správy, když protiplnění zde vlastně není, a když se moje peníze dostanou k někomu jinému? Proč platit za něco abstraktního“, když finanční prostředky mohou využít jinak, vhodnějším způsobem? I v dnešní době se můžeme setkat s heslem „Kdo neokrádá stát, okrádá vlastní rodinu“.

Pohledávky k orgánům veřejné správy vznikají proto, že je zde určitá legislativní povinnost, kterou musí fyzická osoba, ale i právnická osoba splnit. Nesplacené pohledávky pak vznikají ve chvíli, kdy této povinnosti něco stojí v cestě – buď nedostatek finančních prostředků anebo samotná osoba toho, který má platit a který je vůči státu dlužníkem. Proti oběma skupinám je nutné uplatnit nástroje, které jsou státu zákonem dány a které mají zajistit zaplacení pohledávek.

2. CÍL PRÁCE A METODIKA

Cílem diplomové práce na téma „Aktuální problémy vymáhání pohledávek ve veřejné správě“ bude zjistit problémy vyskytující se při vymáhání pohledávek a ověřit, zda právní úprava zkoumané problematiky odpovídá potřebám praxe při vymáhání pohledávek od fyzických a právnických osob.

Bude prostudována platná právní úprava a odborná literatura ve vztahu ke zkoumanému problému, vlastní šetření bude provedeno na Městském úřadu Poděbrady – budou použity především interní materiály úřadu, které se týkají výše pohledávek a jejich struktury a další informace, jež se k danému tématu váží.

S exekucí jsou spojeny problémy, které práce bude prezentovat. Současná situace obcí, které jsou těmi, kdo vymáhá po občanech pohledávky v rámci veřejné správy, není v mnoha případech jednoduchá. Sám zákon někdy komplikuje úlohu úředníků, ale někdy jsou to sami úředníci, kteří brzdí proces – neposkytnutím dostatečných informací, které je následně velmi složité dohledávat. Práce bude zaměřena na dlužníky a jejich postavení, stejně jako jejich mnohdy očividnou snahu vyhnout se placení svých závazků vůči státní správě.

Téma jsem si vybrala pro jeho aktuálnost a z důvodu uvedení nové daňové reformy do praxe. Daňový řád, jehož účinnost je zákonodárci stanovena od 1. ledna 2011, plně nahrazuje předchozí zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, a týká se všech oblastí daňové správy – hmotně právní, procesně právní a institucionální.

Diplomová práce bude rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou část.

Teoretická část se zaměří na právní úpravu, která je v současné době platná v České republice, ale stejně tak budou zohledněna i ustanovení, která byla od 1. ledna 2011 nahrazena. Přehled legislativy bude základem teoretické části, kde bude následovat popis obecných předpokladů pro vymáhání pohledávek, úkonů, které vedou k tomu, že dojde k exekučnímu řízení, aby zde nakonec mohlo být popsáno právě exekuční řízení samotné, které může být obcemi vedeno v případě, že má obec k občanům pohledávky. Teoretická část se bude snažit maximálně srovnávat současnou a minulou právní úpravu.

Praktická část se zaměří na rozbor konkrétních dat, která budou získána na Městském úřadu Poděbrady. Práce využije analýzu, srovnávací metodu, metodu syntézy, statistickou metodu a také dotazníkové šetření. Diplomová práce se nebude vyhýbat logickým operacím. Text

diplomové práce bude vycházet z právního stavu v roce 2011 a bude porovnáván s úpravou účinnou před platností daňového řádu. Zároveň budou využity znalosti autorky získané z dlouhodobého pracovního zařazení na finančním odboru Městského úřadu Poděbrady.

3. PŘEHLED PLATNÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY

Právo lze definovat jako společenskou normu, která stanoví všechna platná pravidla, meze lidské libovůle, avšak má za povinnost respektovat meze svých možností. Jako první teoretickou definici práva je možné použít následující: „Právní normy jsou obecně závazná pravidla lidského chování, stanovená nebo uznaná státem, (resp. mezinárodním společenstvím států), jejichž porušení stát sankcionuje (resp. státy vytvořené mezinárodní instituce sankcionují).”¹ Vzhledem k tomu, že problematika práva je poměrně jasná a v teorii daná, i definice jiného autora bude obdobná, i když s využitím odlišných slov: „Právní norma je definována jako všeobecně závazné, státem vydané, jím garantované a sankcionované pravidlo lidského chování, spočívající v příkazu, zákazu či dovození a vyjadřující formálně obecný zájem.“²

Pochopení daného pojmu je nutné především v tom smyslu, že problematika řešení pohledávek je tématem, které je velmi zásadní jak z hlediska stanovení legislativy pro danou oblast, tak pro stanovení případného sankcionování, které musí i v této oblasti existovat. Pohledávka nezaplacená do data splatnosti je již problémem, s kterým je nutné se určitým způsobem vyrovnat. Proto musí existovat jak legislativa určující rámec pro nakládání s pohledávkami, tak legislativa, která řeší problémy, které mohou při nezaplacení, ale ještě před ním vzniknout.

Při vymáhání pohledávek musí stát, resp. jakýkoliv věcně, místně a funkčně příslušný správní orgán, postupovat dle platných právních norem tak, aby byla zajištěna dostatečná ochrana nejen majetkových práv dlužníka. Byť by se mohlo zdát, že problematika je řešena pouze nějakým speciálním zákonem, je nutno mít na zřeteli nejen speciální právní předpisy, ale i řadu dalších, jak je níže uvedeno. Je to dáno tím, že problematika pohledávek zasahuje do více oblastí, a proto musí i právní úprava akcentovat tuto skutečnost a přizpůsobovat se. Veškeré právní předpisy se uvažují vždy ve znění pozdějších prepisů, tedy v aktuálním znění.

---

¹ GERLOCH, A. *Teorie práva*. 5. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. 312 s. ISBN 80-7380-233-2. S. 30

² ŠÍN, Z. *Tvorba práva : Pravidla, metodika, technika*. Praha : C. H. Beck, 2003. 190 s. ISBN 80-7117-9832-0. S. 10

Zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky

Je zásadním předpisem našeho ústavního pořádku o ochraně osobnosti. Preambule vychází ze základních, nedotknutelných hodnot lidské důstojnosti a svobod, a je založena na účtě k lidským právům. Ústava vytváří prvotní rámec pro další legislativu a lze ji považovat za základní normu pro veřejné právo.

Zákon č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod

Listina základních práv a svobod náleží k ústavnímu pořádku v České republice a definuje základní práva a svobody, která jsou občanům dána. Pokud se týká problematiky pohledávek, je nutné se zaměřit především na následující části Listiny:³

Čl. 2 pojednává o uplatnění státní moci v případech stanovených zákonem a způsobem, který zákon stanoví. Odsud plyne skutečnost, že stát má právo vymáhat pohledávky, pokud samozřejmě ale budou splněny podmínky pro možnost jejich vymáhání.

Čl. 3 zaručuje základní práva a svobody všem osobám bez rozdílu pohlaví, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství politického či jiného smýšlení národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.⁴ Veřejné moc, tedy v tomto smyslu stát a jeho orgány, nemůže pohlížet na to, zda se jedná o osobu jiné barvy pleti, apod., všichni jsou si v tomto směru z hlediska práva rovni, pokud zákon nestanoví jinak a případně nezaplacené pohledávky ze zákonem vymezených důvodů neodpustí.

Čl. 11 odst. 5 určuje, že daně a poplatky jsou uloženy na základě zákona. Právě daně a poplatky jsou často těmi pohledávkami, které zůstávají ze strany státu nezaplaceny a je nutné se s touto skutečností určitým způsobem vyrovnat.

Čl. 36 odst. 2 a odst. 3 vymezuje, že má každý právo na soudní přezkum, jestliže má pocit, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy. Dále má právo na náhradu škody, která mu byla způsobena nezákonným rozhodnutím soudu, orgánem veřejné správy, jiným státním orgánem nebo nesprávným úředním postupem. Článek je zde především proto, že i stát se může ve svých rozhodnutích splést a může vymáhat pohledávky, které by vymáhat neměl, ať už je důvod jakýkoli. Legislativa je zde především

---

³ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ *Ústava České republiky a listina základních práv a svobod*. 2. doplněné vyd. Ostrava : ARIES, 1992. 110 s. ISBN 80-901736-5-9. S. 65.

na obranu zájmů občanů, a tak i v tomto případě, pokud na to mají právo, mohou se bránit nesprávnému postupu státního orgánu.

Čl. 38 odst. 2 zaručuje právo na veřejné projednání, rychlost řízení bez průtahů, možnosti vyjádřit se ke všem prováděným důkazům, přítomnosti při projednávání dané věci, a to i v případě, že řízení je neveřejné. Jedná se o stanovení, které se již týká samotného projednávání a toho, že by o něm měl být dotyčný uvědomen a má právo předkládat důkazy, které mohou svědčit v jeho prospěch.

Zákon č. 209/1992 Sb., Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

U lidských práv a svobod a jejich ochrany je vhodné zůstat a připomenout ještě právní akt, který ve svém šestém článku zmiňuje následující: „Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu.“⁵ Nestrannost soudu by zde měla být zásadní, a to i přesto, že soud je vykonavatelem soudní moci, která je mu státem svěřena a občan tak vystupuje proti státu, pokud má pocit, že byl státem zkrácen na svých právech. Veřejné právo ale musí být v tomto směru nestranné, jak uvozuje již samotná ústava, která slouží především jako nástroj zajištění občanů dané země, tedy v tomto případě České republiky.⁶

Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků

Zákon č. 337/1992 byl základní předpis pro oblast výběru a správy daní platný do 31. prosince 2010. Upravoval procesní podmínky daňového řízení a hmotně právní úpravu institutů, identifikujících základní pojmy a zásady vyskytující se v daňovém řízení s přiměřeným použitím občanského soudního řádu. Zákon byl častokrát novelizován, avšak pro současnou reformu daňové správy bylo jeho použití nevyhovující a zastaralé i přesto, že existoval 17 let.

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád

V roce 2009 byl přijat nový daňový řád, který měl odloženou účinnost od 1. ledna 2011 – přímo tak navázal na skončenou platnost zákona o správě daní a poplatků. Při jeho tvorbě

---

⁵ Zákon č. 209/1992 Sb., o Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění pozdějších předpisů, čl. 6 odst. 1.

⁶ KLÍMA, K. *Ústavní právo*. 3. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2006. 759 s. ISBN 978-80-738-0000-4. S. 27.

vycházeli též zákonodárci z judikatur Ústavního soudu, Nejvyššího správního soudu, a byly převzaty některé pravomoci občanského soudního řádu. Zvedení judikatury do zákona je naprosto správným krokem, který zjednoduší legislativu, která se judikaturami na jednu stranu sice zpřesňuje, ale na druhou stranu i komplikuje. Daňový řád negativum odstraňuje a vytváří tak z hlediska teoretického dokonalejší formu legislativního dokumentu.

Problematika vymáhání daní je upravena do více paragrafů v hlavě páté v téměř 60 paragrafech,⁷ a stává se tak přehlednější oproti zákonu č. 337/1992 Sb., který tuto problematiku řešil pouze v § 73. Takový zákon a sjednocení úpravy by měly vést k tomu, že budou komplexně upraveny pravomoci správců daní, budou posílena práva daňových poplatníků a odstraněno korupční jednání.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Základní právní předpis, který upravuje občanské právo procesní, postup soud a účastníků při občanských soudních řízeních, tak aby byla zaručena spravedlivá ochrana práv a oprávněných zájmů účastníků při zachování zákonnosti. Jedná se tedy již přímo o zákon procesního charakteru, který upravuje náležitosti procesu, který je konán v rámci občanského soudu.

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

Zákon upravuje ochranu osobních údajů, práva a povinnosti zpracování osobních údajů jak v České republice, tak při předávání do jiných států. Zmiňován je především proto, že v rámci pohledávek a jejich případného soudního i mimosoudního řešení, jsou používána osobní data, která se nemohou dostat na veřejnost, ale musí s nimi být podle určitého bezpečného způsobu zacházeno.

Zákonem o ochraně osobních údajů jsou povinny se řídit fyzické a právnické osoby. Dále je tímto zákonem vymezena působnost státním orgánům, orgánům územní samosprávy a jiným orgánům veřejné moci. Zákon upravuje podmínky uchování a následnou likvidaci osobních dat, pokud doba, která byla nezbytná k účelu zpracování, minula. Jak je patrné, jedná se i o data, která jsou spojena s pohledávkami, s osobami věřitelů, ale v rámci řešení pohledávek ve veřejné správě pak především s osobami dlužníků.

---

⁷ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, § 175 až 232.

Zákon č. 150/2002. Sb., soudní řád správní

Zákon začleňuje od 1. ledna 2003 mezi orgány tvořící soustavu soudu vrcholný orgán Nejvyšší správní soud se sídlem v Brně, který rozhoduje o věcech patřících do pravomoci soudu v oblasti správního soudnictví v případech zákonem stanovených, řeší kasační stížnosti, ale působí jako garant jednoty a zákonnosti v rozhodování.⁸ Předpokladem pro uplatnění správního soudnictví je vyčerpání veškerých řádných opravných prostředků, které zákon připouští. Správní proces je tedy již další formou, kterou je možné využít v rámci vymáhání pohledávek. Přesto se nejedná o poslední stupeň, který je možné využít a který je českým právem dán. Tím dalším je exekuce, která je legislativou umožněna a kterou upravuje následující zákon.

Zákon 120/2001 Sb., exekuční řád

Cílem zákona je zjednodušení a urychlení exekučních řízení přenesením administrativní činnosti z exekučních soudů na exekutory. Zákon upravuje práva povinného zmírněním absolutní neplatnosti právních úkonů jím učiněných tak, že tyto jsou považovány za platné až do chvíle kdy se exekutor, oprávněný nebo přihlášený dovolají jeho neplatnosti.⁹ Zákon měl především zjednodušit exekuci, ale i v současné době se ukazuje, že zákon je nadále nedokonalý a v některých případech mají exekutoři stále málo pravomocí pro výkon samotné exekuce. V rámci exekuce se jedná o jednu z posledních, pro dlužníka nejzásadnějších (z hlediska dopadu) forem zaplacení pohledávky, respektive alespoň její části.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Správní řád se použije ve všech oblastech, kdy o právech a povinnostech osob rozhodují orgány veřejné moci, nestanoví-li zvláštní zákon jinak. Před tímto zákonem má přednost speciální procesní úprava zákona (např. přestupkový zákon, daňový řád apod.) – platí zde zásada subsidiarity. Subsidiaritu je možné chápat následujícím způsobem: „Jedná se o princip, podle něž rozhodnutí nebo alespoň jejich implementace mají být vykonávány na úrovni nejbližší jednotlivci a na vyšších úrovních jen tehdy, je-li to nezbytné a lze-li tím efektivněji dosáhnout daného cíle.“¹⁰ V rámci práva to znamená, že speciální úprava má

---

⁸ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, § 12 odst. 1.

⁹ Zákon 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰ REQUEJO, F. Federalism and National Groups. *International Social Science Journal*, 2001, č. 167, s. 41-49.

vždy přednost před úpravou obecnou, kterou v tomto směru zákon č. 500/2004 Sb. prezentuje.

Zákon č. 191/2004 Sb., o mezinárodní pomoci při vymáhání některých finančních pohledávek

Zákon je spojen se vstupem České republiky do Evropské unie a upravuje postupy a podmínky, za kterých orgány České republiky požadují, poskytují nebo přijímají mezinárodní pomoc při vymáhání některých finančních pohledávek ve vztahu k členským státům EU nebo ke státům, se kterými má Česká republika uzavřenou mezinárodní smlouvu o spolupráci při vymáhání pohledávek veřejných rozpočtů a byl vysloven souhlas Parlamentem ČR. Zákon je vhodným nástrojem především proto, že může dojít a v rámci snadného pohybu mezi zeměmi také dochází, že pohledávka je za osobou, která se nachází v zahraničí. Mezi státy pak existuje forma vzájemné pomoci a spolupráce, která více propojuje mezinárodní právo.

Platnost zákona o mezinárodní pomoci při vymáhání některých finančních pohledávek je omezena do 31. prosince 2011. Zákon byl nahrazen od 20. dubna 2010 Směrnicí Rady 2010/24/EU o vzájemné pomoci při vymáhání pohledávek vyplývající z daní poplatků, cel a jiných opatření. Zde je patrné, že i v rámci evropské legislativy dochází k vývoji a k přijímání nových a vhodnějších úprav.

3.1 Obecné předpoklady pro vymáhání pohledávek

Vymáhání pohledávek patří do kategorie činností, jejichž úspěch je závislý na mnoha okolnostech, např. poskytnutí právní ochrany fyzických a právnických osob ze strany státu, ale také kvalitě právního vědomí daňových subjektů, dále na kontrolním systému a na dokonalosti právního prostředí, stejně jako na vůli samotných jedinců a jejich náchylnosti k porušování nebo obcházení zákonných norem Samozřejmě, čím bude legislativa dokonalejší, tím menší bude snaha jednotlivců ji narušovat. Daňová exekuce je samostatné daňové řízení, jehož zahájení, průběh a ukončení je vázáno na podmínky, které je před zahájením daňové exekuce správce daně povinen prověřit. Daňové pohledávky je tedy samozřejmě umožněno vymáhat, ale je potřeba mít důkazy pro to, že skutečně došlo k pochybení anebo k úmyslnému jednání, které má za následek nutnost vymáhání takové pohledávky. V rámci následujících podkapitol budou vymezeny osoby, které se podílejí na

správě daní a na jejich placení a následně bude z pohledu legislativy popsán proces, který nakonec vede až k tomu, že jsou pohledávky skutečně vymáhány.

3.1.1 Osoby zúčastněné na správě daní a zastoupení

Vzhledem k tomu, že se jedná o velmi transformovanou oblast, pokud se týká změny v zákonech – přechodu ze zákona o správě daní a poplatků na daňový řád – je vhodné prezentovat definice, které byly uvedeny ve staré úpravě a porovnat je s definicemi, které jsou součástí úpravy nové, platné od 1. ledna 2011, Definice uváděné dle zákona o správě daní a poplatků (dále ZSDP):

Daňový subjekt – poplatník, plátce daně a právní nástupce fyzické či právnické osoby, která je jako daňový subjekt vymezena zákonem.¹¹ Pokud se týká úpravy s novým správním řádem, je zde pouze „daňový subjekt“ a je upravován následujícím způsobem: Daňový subjekt je osoba, kterou za daňový subjekt označuje zákon, jakož i osoba, kterou zákon označuje jako poplatníka, nebo jako plátce daně.¹²

Dlužník – subjekt, který neuhradil své závazky k datu splatnosti. Každý, kdo má nějaký závazek je dlužníkem. Neplatičem se stává ve chvíli, kdy neuhradí svůj závazek ve lhůtě splatnosti.

Poplatník – osoba, jejíž příjmy, majetek nebo úkony jsou přímo podrobeny dani.¹³ Osobě se výběrem daně krátí disponibilní zdroje.

Plátce daně – osoba, která pod vlastní majetkovou odpovědností odvádí správci daně daň vybranou od poplatníků nebo staženou poplatníkům.¹⁴ Osobě se nesnižují disponibilní zdroje.

Pokud bychom jednotlivé zákonné úpravy správy daní měly srovnat, je na první pohled zřejmé, že současná úprava, tedy daňový řád, je v tomto směru jednodušší a kratší. Je to dáno skutečností, že daňový řád využívá definici plátce daně a poplatníka, které jsou obsažené v jednotlivých hmotněprávních předpisech. Zjednodušuje se tak terminologie, která v případě definování přímo v zákoně o správě daní a poplatků mohla kolidovat s definováním těchto pojmů v jiných hmotněprávních předpisech.

---

¹¹ Zákon č. 337/1192 Sb., zákon o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, § 6 odst. 1.

¹² Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, § 20 odst. 1.

¹³ Zákon č. 337/1192 Sb., zákon o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, § 6 odst. 2.

¹⁴ Zákon č. 337/1192 Sb., zákon o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, § 6 odst. 3.

3.1.2 Splatnost daňové povinnosti a její vykonatelnost

Splatnost „finanční povinnosti“ vyplývající z rozhodnutí správce daně – platebního výměru vystaveného správcem daně – je dána v závislosti na doručení této písemnosti (platebního výměru) daňovému subjektu, kdy ode dne následujícího po dni doručení začíná běžet lhůta splatnosti daného platebního výměru – v případě platebního výměru na daňovou povinnost je lhůta 30 dnů, naopak u platebního výměru na penále je lhůta 15 dnů. Platebními výměry se nejčastěji vyměřuje jak daňová povinnost na různých daních, tak příslušenství k dani, kterým se rozumí např. penále, zvýšení daně, náklady daňového řízení, úroky a pokuty. Příslušenství s výjimkou pokut sleduje osud daně.¹⁵ Z těchto informací se dovídáme důležitou skutečnost, že podstatou pohledávky, jak bude definováno dále, nemusí být pouze samotná daňová povinnost, ale i další příslušenství, které je s daní spojeno a je také předmětem pohledávky.

„Po uplynutí uvedených lhůt splatnosti pohledávka správce daně nejen splatná, ale je zároveň i tzv. vykonatelná. Skutečnost je rozhodná pro zahájení vymáhání, a to i bez toho aniž by bylo nutné, aby rozhodnutí – platební výměr – byl pravomocný (pokud podaný řádný opravný prostředek nemá odkladný účinek – podmínka je u rozhodnutí správce daně ve vymáhacím řízení splněna).“¹⁶ Až tedy v případě, když uplyne potřebná zákonná lhůta, je možné využít i další nástroje, které jsou s pohledávkami spojené, jedná se o nástroje vymáhání pohledávek, které jsou řešeny dále v rámci textu. Nyní je nutné uvědomit, že ve chvíli, kdy bude překročena lhůta splatnosti, dochází k pojmovému převedení částky, kterou má dlužník zaplatit na termín „nedoplatek“, který je definován v následujícím oddílu práce.

3.1.3 Daňový nedoplatek

Právní úprava původního zákona o správě daní a poplatků pojem daňový nedoplatek nevymezuje. První definici daňového nedoplatku vymezuje až nově daňový řád, kde se nedoplatkem rozumí: „Částka daně, která není uhrazena, a uplynul již den splatnosti této daně; nedoplatek je rovněž neuhrazené příslušenství daně, u kterého již uplynul den splatnosti, popřípadě též neuhrazená částka zajištěné daně, hradí ho daňový subjekt jako svůj

---

¹⁵ DANĚ A ÚČETNICTVÍ. *Daňová a soudní exekuce v praxi* [online] 7. července 2004. [cit. 10. listopadu 2010].

Dostupné z WWW: <<http://www.i-poradce.cz/SubPages/OtvorDokument/Clanok.aspx?idclanok=1759>>.

¹⁶ DANĚ A ÚČETNICTVÍ. *Daňová a soudní exekuce v praxi* [online] 7. července 2004. [cit. 10. listopadu 2010].

Dostupné z WWW: <<http://www.i-poradce.cz/SubPages/OtvorDokument/Clanok.aspx?idclanok=1759>>.

daňový dluh.¹⁷ Daňová povinnost se tak z pohledu správce daně stává problémovým závazkem, problémovou pohledávkou, jak bude dále definováno. Na tyto pohledávky se již musí nahlížet jiným způsobem a je nutné si uvědomit, že u takových závazků je výrazně vyšší pravděpodobnost jejich nesplacení. Taková skutečnost se musí promítnout i do účetnictví.

Nedoplatek v účetnictví zaniká po uplynutí prekluzivní lhůty, tzn., že správce daně o něm již nevede účetní evidenci. Správce daně provede úřední záznam o dosavadním průběhu neúspěšném vymáhání pohledávky, a formou předpisu dá účtárně pokyn ke snížení celkového počtu pohledávek. Pokud se jedná o pohledávku vzniklou ze samosprávné činnosti, o odpisu pohledávky rozhoduje příslušný orgán dané obce. Jedná-li se o pohledávku vzniklou z výkonu přenesené působnosti, o odpisu pohledávky rozhoduje správce daně – pohledávky vzniklé ze samosprávné činnosti a pohledávky vzniklé z výkonu přenesené působnosti jsou podrobněji popsány v oddílu 3.2.5.

3.1.4 Závazek

„Pod pojmem závazek (přesněji závazkový vztah) chápeme takový typ občanskoprávního vztahu, na základě něhož je jeden z účastníků takového vztahu (dlužník) povinen druhému účastníku (věřiteli) poskytnout určitou, zpravidla majetkovou hodnotu, tj. plnění. Druhý účastník – věřitel – je pak oprávněn takové plnění od dlužníka požadovat.“¹⁸ Závazek je tedy dvoustranný akt, který vzniká mezi věřitelem a dlužníkem. V případě, že danou problematiku vztáhneme na téma pohledávek ve veřejné správě, závazkem je chvíle, kdy jedinec vyplní daňové přiznání a zaváže se tak zaplatit daň. V takové chvíli mu tady vzniká povinnost zaplatit, a dokud nedojde k samotnému zaplacení, závazek dlužníka vůči věřiteli trvá. Pojem závazek je důležitý a vede k vymezení pojmu „pohledávka“, který je další text naprosto stěžejní.

3.1.5 Pohledávka

Pohledávkou se rozumí určitý nárok věřitele na plnění od dlužníka. Nárok má obvykle určitou lhůtu splatnosti. Když není pohledávka včas a řádně splněna, věřitel je nucen situaci

---

¹⁷ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, § 153.

¹⁸ Na základě zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník: SAGIT. *Závazek* [online] 1. ledna 2011. [cit. 10. listopadu 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.fedpro.cz/index.php?sekce=5>>.

řešit. Pohledávky nepříznivě ovlivňují hospodaření obcí měst, dle vzniku je můžeme rozdělit na:

- pohledávky v rámci samostatné působnosti,
- pohledávky v rámci přenesené působnosti.

Pohledávky vzniklé v rámci samostatné působnosti plynou obcím z činností, jež jsou plně svěřeny obcím a obce o nich rozhodují. Jedná se tak především o pohledávky vzniklé v rámci obchodněprávních nebo občanskoprávních vztahů, vzniklé na základě úředního rozhodnutí (např. rozsudek soudu), právních úkonů (např. smlouvy), protiprávních úkonů (např. porušení smluvního vztahu, porušení zákonné povinnosti) nebo jiných z právních důvodů (např. bezdůvodné obohacení nebo odpovědnostní závazkový vztah – náhrada škody), kterými mohou zejména být:

- pohledávky z nájmu bytů a s nájmem bytů související (např. penále, bezdůvodné obohacení vzniklé na základě neoprávněně užívaného bytu);
- pohledávky za pozemky (např. nájemné, věcná břemena) a se správou pozemků související (např. smluvní pokuty nebo bezdůvodné obohacení vzniklé z neoprávněně užívaného pozemku);
- pohledávky z jiných občanskoprávních nebo obchodněprávních vztahů;
- pohledávky vzniklé jako povinnost k náhradě škody nebo vzniklé na základě úředního rozhodnutí (např. rozsudku soudu).

Výše uvedené druhy pohledávek ukazují především na to, že v rámci samostatné působnosti existuje poměrně velké množství možností, které mohou vést k tomu, že pohledávky nebudou včas spláceny. Zároveň je patrné, že takové nesplácení může být pro obec skutečně zásadní, neboť se ve všech případech jedná o částky, které plynou přímo do obecní poklady, a obec s nimi může volně nakládat. V případě, že je velké množství pohledávek nesplacených, vede to k tomu, že obec má horší pozici z hlediska hospodaření a může docházet ke škrtům ve výdajích.

Druhým typem pohledávek jsou **pohledávky vzniklé z výkonu přenesené působnosti**, i když v České republice, kde existuje systém samostatné a přenesené působnosti, je mnohdy velmi náročné rozlišit, o jakou pohledávku se konkrétně jedná. Například místní poplatky za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání

a odstraňování komunálních odpadů nebo místní poplatky za psa jsou velmi specifickými kategoriemi – stanovení poplatku patří do samostatné působnosti obce, ale řízení o něm vykonává obecní úřad v přenesené působnosti obcí.

V přenesené působnosti můžeme určit vznik pohledávky na základě různých druhů řízení. V rámci tohoto rozdělení je možné definovat tyto možnosti vzniku pohledávek z výkonu přenesené působnosti:

- pohledávky vzniklé na základě sankcí uložených ve správním řízení (pokuty, za přestupky a správní delikty)
- pohledávky vzniklé při správním řízení (pěstounská péče)
- pohledávky vzniklé z daňového řízení

Při nakládání s pohledávkami vzniklými v rámci výkonu státní správy v přenesené působnosti musí obec postupovat výhradně podle právních předpisů, jejichž uplatněním pohledávka vznikla (např. zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, zákon 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, atd.). Jedná se o logické vyústění skutečnosti, že pohledávky mají různou podstatu svého vzniku a váží se k jiným skutečnostem.

„Pohledávky jsou součástí majetku obce dle § 38 odst. 7 zákona č. 128/2000 o obcích (obecní řízení), ve znění pozdějších předpisů, je obec povinna trvale sledovat, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky a zabezpečit, aby nedošlo k promlčení nebo zániku z nich vyplývajících práv.“¹⁹ Přenesená působnost není pouze samotný výkon této působnosti, ale také její kontrola, která musí být prováděna na nejnižší možné úrovni, a to i přesto, že pohledávka jako taková nemusí plynout přímo do obecního rozpočtu, i když se tak v rámci přerozdělení určitým způsobem přesto děje. Jedná se o uplatnění principu subsidiarity, kdy jednání je ponecháno na úrovni, která má k danému problému nejbližší.

---

¹⁹ ŘIČICOVÁ, V. *Vymáhání pohledávek* [online] Leden 2007. [cit. 18. listopadu 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.veseli-nad-moravou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.aspx?id_org=18072&id_dokumenty=580160>.

3.1.6 Procesní a věcné podmínky daňové exekuce

Správci daně je dovoleno ve věci daňové exekuce činit taková opatření, která splňují procesní a věcné podmínky. Pokud podmínky nejsou splněny, je zřejmé, že taková opatření povolena nejsou.

Podstatou procesních podmínek je pravomoc správce daně a jeho příslušnost a procesní způsobilost daňového dlužníka. **Pravomoc správce daně** je možné definovat následujícím způsobem: „Jedná se o souhrn oprávnění a povinností, které stát přiznává prostřednictvím zákona svým orgánům k výkonu jejich činností. Jde o vymezení nejen obsahu, ale o rozsah oprávnění a povinností. Není dovoleno žádnému státnímu orgánu vykonávat činnost, která by byla nad rámec jeho zákonem vymezené pravomoci.“²⁰ Jak je patrné, opět se v tomto ustanovení vracíme k základním zákonům, které byly v rámci práce vymezeny a které poukazují na základní práva a svobody, stejně jako na základní prvky soudního řízení a zásahů států do soukromí osob vůbec. Orgán, může přistoupit k vymáhání daně pouze tehdy, pokud se jej daňová pohledávka skutečně týká, což souvisí především s příslušností správce daně, která je několikerá.

Příslušnost správce daně můžeme rozdělit do několika kategorií, které konkrétně určují, jaký orgán je příslušný. Jedná se o vymezení okruhu působnosti mezi územními finančními orgány navzájem. Procesní teorie rozlišuje příslušnosti následující:²¹

- **věcná příslušnost** – určuje, který konkrétní druh správce daně je oprávněn vykonávat správu daní, tedy i vést daňové řízení, ve věci konkrétní daně, poplatku, odvodu či jiného fiskálního nástroje a má právo rozhodnout o určitých věcech v první instanci,
- **funkční příslušnost** – stanoví, který funkcionální úřad věc projedná,²²
- **místní příslušnost** – vymezuje, který orgán určitého druhu věc projedná. Pro její stanovení neexistují obecná pravidla, může být určena např. správním obvodem obecního úřadu, v němž došlo ke spáchání přestupku.

Zde se nabízí zajímavé srovnání původního zákona o správě daní a poplatků s novým daňovým řádem: „Daňový řád zvolil ve svém § 13 odst. 1 písm. b) nově vlastní úpravu

²⁰ Zákon č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech, ve znění pozdějších předpisů.

²¹ KADEČKA, S., PRŮCHA, P., SKULOVÁ, S., a kol. *Správní řád*. 1. vyd. Praha : ASPI, 2006. 601 s. ISBN 80-7357-226-5. S. 416-418.

²² Dle § 9 zákon č. 531/1990 Sb., finanční ředitelství se stává odvolacím orgánem, přezkoumává rozhodnutí finančních úřadů vydaná ve správním řízení.

pojímání sídla právnické osoby pro potřeby správy daní a tedy i pro určení místní příslušnosti. Úprava vychází v zásadě z formálního pojetí sídla. Sídlem se pro potřeby správy daní rozumí adresa, pod kterou je právnická osoba zapsaná v obchodním nebo jiném obdobném veřejném rejstříku. Pro potřeby správy daní se tedy dá hovořit o konstitutivním zápisu do obchodního rejstříku. Podle skutečného sídla se místní příslušnost právnické osoby bude řídit pouze v případě, že se právnická osoba do veřejných rejstříků nezapisuje. Daňový řád zavádí v § 15 nově možnost správce daně provést úkon i mimo svůj obvod územní působnosti. Podmínkou pro provedení tohoto úkonu je, že se týká daňového subjektu, ke správě jehož daní je místně příslušný. Lze si tedy představit např. výslech svědka, provedení místního šetření atd. i v jiných obvodech, aniž by byl správce daně nucen tyto úkony u místně příslušného správce daně dožadovat.²³ Jak je patrné, došlo zde k jasnějšímu určení příslušnosti, ale nadále s tím, že zde může být určitý přesah, který se zdá z hlediska teoretického naprosto logický, je však otázkou, zda i v rámci tohoto přesahu příslušnosti nebudou vnikat určité problémy s tím, jestli nedošlo k přesažení pravomocí, apod.

Posledním bodem, který patří pod procesní podmínky, je nutné zařadit **procesní způsobilost daňového dlužníka**. V rámci vymáhacího řízení je v pozici povinného jen daňový dlužník a má v něm zákonem vymezené povinnosti i práva. Způsobilost být daňovým dlužníkem v rámci vymáhacího řízení je speciálním případem právní subjektivity tj. schopnosti nabývat práva povinností jako daňový subjekt v daňově právním vztahu. Na rozdíl od právní subjektivity, kterou má každý daňový subjekt včetně nezletilé osoby, resp. nascitura (nenarozené dítě v těle matky, které může nabývat práv a povinností, narodí-li se živé), se odlišuje procesní způsobilost, která je každému přiznána v takovém rozsahu, v jakém má způsobilost k právním úkonům.²⁴ Jak je nejen z této oblasti velmi dobře známo, u fyzických osob se jedná o dosažení zletilosti, tedy osmnáctými narozeninami daného jedince.

Kromě procesních podmínek v rámci daňové exekuce je ještě nutné zmínit podmínky věcné, které jsou následující:

---

²³ ČESKÁ DAŇOVÁ SPRÁVA. *Od 1. ledna 2011 nabývá účinnosti daňový řád* [online] 6. ledna 2011. [cit. 8. ledna 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.fedpro.cz/index.php?sekce=5>>.

²⁴ GROSSOVÁ, M. *Exekuce na peněžitě plnění v současné právní praxi*. 5. vyd. Praha : Linde Praha, 2007. 603 s. ISBN 80-7201-621-0. S. 68.

- **exekuční titul** – listina vydaná oprávněným orgánem, ve které se ukládá subjektu povinnost něco v určité době plnit, exekuční titul musí splňovat požadavky formální a materiální povahy,²⁵
- **nečinnost daňového dlužníka** – kromě toho, že zde musí existovat exekuční titul, je naprosto nezbytné, aby došlo k nečinnosti daňového subjektu, tedy k takovému stavu, kdy dlužník neučinil žádný krok směrem ke správci daně, který by naznačoval, že se o zaplacení nedoplatku skutečně snaží, takové jednání je možné označit za nečinnost, ale je nutné jej srovnat s posečkáním daně, kdy je dlužníku umožněno odložit splátku,²⁶
- **nemožnost vymáhání** – jedná se o poslední faktor, který se řadí k věcným podmínkám daňové exekuce, a váže se ke skutečnosti, že právo vybrat a vymáhat daňový nedoplatek se promlčuje po šesti letech od doby, kdy se stala daňová povinnost splatnou.²⁷

V textu byla zmíněna problematika posečkání, kterou je vhodné více rozebrat. Zákon o správě daní a poplatků neupravoval lhůtu pro rozhodnutí o prominutí daňového nedoplatku, neohraničoval dobu, po kterou bylo rozhodnutí o prominutí daňového nedoplatku možno povolit. Daňový řád již tuto skutečnost upravuje a jedná se o lhůtu prekluzivní.²⁸ Na základě nového daňového řádu je dána možnost povolit posečkání zpětně, a zároveň, při nedodržení podmínek vydá správce daně deklaratorní rozhodnutí, kterým sdělí subjektu, že z důvodu nedodržení podmínek stanovených v rozhodnutí o posečkání tohoto rozhodnutí pozbývá dnem jejich nedodržení účinnosti; v uvedeném případě je počítán úrok z posečkání – je počítán od prvního dne posečkání do dne předchozího dni porušení podmínek.

3.2 Úkony směřující k vymáhání pohledávek

Pohledávky jsou součástí majetku obce a obec je povinna pohledávky snižovat, důsledným uplatňováním vymahatelnosti práva všemi zákonnými způsoby, které právní systém umožňuje. Již bylo popisováno, že pohledávky se snižují odpisem, ale nejčastější by

²⁵ Podrobněji: Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, § 176.

²⁶ Podrobněji: Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, § 156.

²⁷ Podrobněji: Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, § 160.

²⁸ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, § 160.

samořejmě mělo dojít k jejich snížení díky zaplacení. K takovému stavu ne vždy dochází, a proto jsou obci, respektive správnímu orgánu, dány pravomoci, kdy může postupovat v souladu se zajištěním pohledávky v případě, že zaplacená skutečně nebyla, ale její výše je nárokovatelná.

Řízení o vymáhání daňových nedoplatků bylo upraveno zákonem č. 337/1992 Sb., o správě daní poplatků, který byl nahrazen zákonem č. 280/2009 Sb., daňový řád. Nový právní předpis je srozumitelnější, upravuje procesní práva a povinnosti mezi poplatníkem a správcem daně. Jeho srozumitelnost je dána především tím, že se komplexněji zabývá danou problematikou, nevytváří vlastní definice, ale přebírá definice jiných zákonů a mimo jiné je také mnohem lépe strukturován, než zákon předcházející, tedy zákon o správě daní a poplatků.

Správce daně již nebude vyzývat dlužníka k zaplacení daňového nedoplatku výzvou k zaplacení v náhradní lhůtě, pokud již byly učiněny potřebné kroky ve snaze, aby dlužník včas zaplatil, obec přikročí k vymáhání neprodleně, nebo zabezpečí vymáhání nedoplatku prostřednictvím soudu, soudního exekutora – podrobněji viz následující odstavec. Další možností je přihlášení pohledávky do insolvenčního řízení či veřejné dražby. Podmínkou pro zahájení exekuce je exekuční příkaz. Vydáním exekučního příkazu je zahájeno exekuční řízení.

Pokud tedy vznikají nezaplacené pohledávky, existuje několik možností, jak se s nimi vypořádat:

- soudní cesta, která je prováděna buď vlastními prostředky, anebo prostřednictvím externích služeb – zápočet pohledávek;
- mimosoudní cesta, která je prováděna buď vlastními prostředky (vymáhání), anebo prostřednictvím externích služeb (bez změny vlastnictví pohledávky anebo se změnou vlastnictví pohledávky).

Jsou-li splněny předpoklady pro vymáhání těchto pohledávek, správce pohledávky se pokusí o jejich mimosoudní vypořádání, uzavře dohodu o uznání dluhu co do důvodu a výše a jeho úhradě, popř. dohodu o srážkách ze mzdy. Není-li pohledávka uspokojena mimosoudními prostředky, uplatní správce pohledávku u soudu v nalézacím řízení a poté v řízení o výkon rozhodnutí, resp. nařízení exekuce až po její splnění.

„Pokud se jedná o pohledávky, které obci vznikly výkonem samostatné působnosti (§ 35 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů), může s těmito pohledávkami obec, která je právnickou osobou (§ 18 odst. 2 písm. c) občanského zákoníku), naložit podle obecné právní úpravy obsažené v ustanovení § 524 a násl. občanského zákoníku. Podmínkou však je, že o tomto majetkoprávním úkonu (postoupení pohledávky) rozhodne příslušný orgán obce. Rozhodování o postoupení pohledávky vyšší než 20 000 Kč je podle § 85 písm. i) zákona o obcích vyhrazeno zastupitelstvu obce. Zastupitelstvo obce si rovněž, podle ustanovení § 84 odst. 4 zákona o obcích, může vyhradit i rozhodování o pohledávce nižší než 20 000 Kč. Pokud si zastupitelstvo obce rozhodování o postoupení pohledávky nižší než 20 000 Kč nevyhradí, rozhoduje o postoupení této pohledávky rada obce podle ustanovení § 102 odst. 3 zákona o obcích. S ohledem na ustanovení § 38 zákona o obcích by, podle našeho názoru, měly příslušné orgány obce pohledávku obce postoupit jiné právnické nebo fyzické osobě výhradně za úplatu.“²⁹ Obec tedy i v tomto směru sama rozhoduje o tom, jak bude s pohledávkami naloženo.

Pokud vymáhání bylo bezúspěšné a byly vyčerpány všechny zákonné prostředky, lze pohledávky – podobně jako v účetnictví foremním – navrhnout k odpisu. Dokladem prokázání, že pohledávka byla řádně vymáhána, jsou jednotlivé úkony (doručenky upomínek, usnesení soudu, uznání dluhu, usnesení z dědického řízení).

Odpis pohledávek, které byly neúspěšně vymáhány, může nastat v následujících vymezených případech:³⁰

- **právní zánik pohledávky** – v takovém případě je nutno z účetnictví danou pohledávku odepsat. Protože taková pohledávka již neexistuje, nemůže docházet k jejímu následnému zachycování do systému podrozvahových účtů. K zániku pohledávky může dojít jak na základě písemné smlouvy, tak i z ostatních důvodů ležících na straně dlužníka (zánik dlužníka po konkursu). V takovém případě je následné rozhodování v zastupitelstvu irelevantní.
- **ekonomické důvody** – jedná se zpravidla o nedobytné pohledávky. Daná pohledávka nadále právně existuje a mělo by být provedeno její navedení do

---

²⁹ KOTRBA, R. *Prodej pohledávek města* [online] 12. listopadu 2008. [cit. 12. listopadu 2010]. Dostupné z WWW: <<http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6344567&hledej=pohled%Elvky>>.

³⁰ OBEC A FINANCE. *Typové problémy při přezkoumání nakládání s pohledávkami* [online] 27. června 2007. [cit. 12. listopadu 2010]. Dostupné z WWW: <http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6274492&hledej=pohled%Elvky>.

systemu podrozvahových účtů. Z hlediska právního má pohledávka stejnou kvalitu, jako v případě, že by odepsána ze systému podrozvahových účtů nebyla. O této účetní operaci zastupitelstvo nerozhoduje.

Pokud obci vznikají pohledávky, musí se samozřejmě obec řídit platnou právní úpravou, která byla již v rámci práce prezentována. Vzhledem k tomu, že obec a její vymáhání je poměrně specifickou kategorií, je nutné si uvědomit, že obec nemá právo postupovat za úplatu pohledávky, které vznikly z titulu neuhrazených místních poplatků. Problematika poplatků je tak velmi specifická a je nutné ji řešit pomocí tzv. správní exekuce. Obec nemá právo použít jiných prostředků, než jsou prostředky správní exekuce, neboť by pak došlo k porušení daňové mlčenlivosti. Správní exekuce je tak základním a v podstatě i jediným skutečně silným nástrojem, který obce na vymáhání pohledávek mají. Je pak na nich, aby vymáhání skutečně uplatnily, respektive, aby si vedly takovou evidenci, která umožní odhalit pohledávky, jež jsou příliš dlouho nehrzeny.

„Na správní exekuci se obecně vztahuje § 106 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění zákona č. 413/2005 Sb., kogentně procesní režim daný zákonem o správě daní a poplatků. Při vymáhání pokut se dle § 1 odst. 4 věty první textu za středníkem zákona o správě daní a poplatků jeho procesní režim neuplatní pouze tehdy, stanoví-li zákon, podle kterého byla platební povinnost uložena, jiný způsob postupu (tzv. dělená správa). V souladu s již zmíněnými ustanoveními § 106 odst. 3 správního řádu je pro tento druh správní exekuce směřodatný postup pro správu daní a správní orgán věcně příslušný ke správě placení platební povinnosti je považován za správce daně. Ten může o provedení exekuce požádat soud nebo soudního exekutora (§ 105 odst. 2 správního řádu), případně obecného správce daně (§ 106 odst. 1 a 2 správního řádu); tím je ve smyslu § 5 odst. 4 písm. m) zákona č. 185/2004 Sb., o Celní správě ČR, ve znění pozdějších předpisů, celní úřad.“³¹ Daná problematika není příliš komplikovaná, pouze je nutné si uvědomit, kdo je správcem daně a kdo je pak osobou, která může podat nárok na správní exekuci a nezáleží pak, zda je žádost podána k soudu, soudnímu exekutorovi, případně k obecnému správci daně, jak byl v této citaci definován. Na základě tohoto zjištění je zřejmé, že správní exekuce je skutečně hlavním nástrojem, který obce, respektive správní

---

³¹ KOTRBA, R. *Prodej pohledávek města* [online] 12. listopadu 2008. [cit. 12. listopadu 2010]. Dostupné z WWW: <<http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6344567&hledej=pohled%Elvky>>.

orgány ve věci např. místních poplatků pro jejich vymáhání mají. Nelze pak uplatnit takové nástroje jako výběrové řízení.

Postup vymáhání dlužného místního poplatku upravovalo ustanovení § 73 o správě daní a poplatků, v současné době se problematika v novém daňovém řádu rozšířila a je upravována v podstatě celou třetí částí tohoto zákona, ale především pak pátou hlavou této části. Institut nuceného výkonu rozhodnutí používá správce poplatku, poté, co vyčerpal všechny možnosti, které by vedly k zaplacení poplatkového nedoplatku. Při vymáhání je správce poplatku povinen dodržovat základní zásady daňového řízení ve smyslu daňového řádu.

Doposud se podkapitola zajímala o vymáhání pohledávek, které jsou spojeny především s její přenesenou působností, ale vzhledem k tomu, že je zde i samostatná působnost, je potřeba se zaměřit i na ni. S pohledávkami, které obci vznikly ze smluvních vztahů, může obec jakožto právnická osoba naložit podle obecné právní úprav obsažené v ustanovení § 524 a násl. občanského zákoníku. Zde se přímo ustanovuje: „Věřitel může svou pohledávku i bez souhlasu dlužníka postoupit písemnou smlouvou jinému. S postoupenou pohledávkou přechází i její příslušenství a všechna práva s ní spojená.“³² Jak je patrné, z titulu těchto pohledávek má již obec jiné pravomoci a je možné se proti jejich neplacení zajistit i dalšími způsoby, které česká legislativa umožňuje. O postoupení pohledávky rozhoduje příslušný orgán obce.

Zastupitelstvo obce rozhoduje i o případných úlevách, prominutí poplatku, vzniku a zániku poplatkové povinnosti, ohlašovací povinnosti, způsobu vedení průkazné evidence, splatnosti, způsobu kontroly a případných sankcích při nesplnění poplatkové povinnosti. Rozhodnutí musí formulovat v obecně závazné vyhlášce o místních poplatcích, kterou schvaluje zastupitelstvo, vydává a zveřejňuje obecní úřad na úřední desce obce. Samotné rozhodnutí pak vydá správce poplatku.

Obec stojí buď v pozici velmi specifického věřitele, pokud se jedná o pohledávky, na které se vztahuje nutnost správní exekuce, ale stejně tak je v pozici věřitele klasického, kdy může pohledávky – nikoli všechny – za úplatu postoupit dalšímu subjektu. Obec se tak stává subjektem trhu s pohledávkami. V tomto směru je její postavení dvojí a skutečně velmi jedinečné.

---

³² Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 154.

V následujících oddílech se práce zabývá tím, jaký je postup při vymáhání pohledávek, které obcím vznikají, a jaké jsou zákonné náležitosti tohoto postupu, s nímž se musejí obce seznamovat.

3.3.1 Zásady daňového řízení

Před daňovou exekucí, je vhodné si připomenout jednotlivé zásady, kterými se řídí daňové řízení a které jsou naprosto nezbytné k tomu, aby takové řízení proběhlo správně a mohlo případně následně dojít k daňové exekuci, pokud je dlužník tím, kdo neplní svou povinnost. Jednotlivé zásady jsou následující:³³

Zásada zákonnosti (legality) znamená v podstatě jediné – pokud dochází k daňovému řízení, je naprosto nezbytné, aby řízení probíhalo na základě platných zákonů. To není dáno pouze tím, že zákon je potřeba dodržovat a správce daně se musí řídit procesními náležitostmi, ale zásadní je i skutečnost, že správce daně může řešit pouze takové případy, které spadají do jeho věcné a místní působnosti. Zásada zákonnosti je tak primárně určena pro správce daně, ale samozřejmě i občan je tím, kdo se musí zákonem řídit a nečinit nic, co zákon zakazuje.

Zásada zákazu zneužití pravomoci a správního uvážení je zásadou, která přímo vychází ze zásady předchozí, což znamená, že správce daně má v rukou pouze takovou moc, která mu byla svěřena a může jednat pouze v jejím smyslu a nesmí své pravomoci překročit. Například v práci již bylo poznamenáno, že správce daně nemůže za úplatu postoupit pohledávku za nesplacením místního poplatku, musí proto postupovat pouze tak, jak dovoluje zákony, tedy zažádat o započetí správní exekuce. Zákon v některých případech dovoluje správci daně možnost tzv. správního uvážení, což ovšem nadále znamená, že správce daně musí sledovat účel, objektivnost, nestrannost v rozhodování, rovnost a zákaz diskriminace, atd. Zásada tak jednoznačně omezuje pravomoci správce daně ve prospěch občana, který je vůči veřejné správě ve slabším postavení. Ale zákon samozřejmě nestranní občanovi za každou cenu, s čímž vlastně celá problematika vymáhání pohledávek jednoznačně souvisí.

---

³³ Informace pro tento oddíl jsou čerpány z následujících zdrojů:

VANČUROVÁ, A., LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2008 : Učebnice daňového práva*. 1. vyd. Praha : 1. VOX, 2008. 320 s. ISBN 978-80-86324-42-2. S. 51-53.

HAJDUŠEK, T. *Daňové řízení* [online] 2011. [cit. 2. února 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.hajdusek.cz/danove-rizeni.php>>.

Zásada rovnosti je uplatňována v právu obecně a znamená to, že všechny daňové subjekty jsou si rovny, nezáleží na tom, jestli je daňový subjekt fyzická nebo právnická osoba, vliv na průběh řízení nemá ani skutečnost, zda se jedná o malou právnickou osobu anebo o nadnárodní korporaci. V tomto směru nemůže právo rozlišovat.

Zásada vzájemné součinnosti a vzájemné spolupráce neupřednostňuje žádnou ze stran a je platná pro strany obě. Správci daně a daňové subjekty si navzájem musejí poskytovat součinnost, která je pro zdárné zakončení daňového řízení nezbytná. Z hlediska vymáhání pohledávek je patrné, že zásada součinnosti je narušena, protože daňový subjekt součinnost neposkytuje. Otázkou je, zda se zásady součinnosti drží i skutečnost, že v současnosti není nutné zasílat dlužníkovi potvrzení o tom, že má nedoplatek a v jaké výši, jak je prezentováno v následujícím oddílu práce.

Zásada přiměřenosti je zásadou, která je zaměřena na správce daně a na skutečnost, že v každé záležitosti, v každém daňovém řízení by měl využívat pouze takové prostředky, které jsou nejpřínosnější, ale zároveň nejméně zatěžují daňový subjekt. Zde by se mohlo uvažovat nad tím, zda by i občan neměl dodržovat tuto zásadu, i když její vymáhání je samozřejmě nemožné.

Zásada vstřícnosti a slušnosti je zásadou spíše morální, která apeluje na správce daně a osoby úřední, aby v osobní komunikaci s klientem, tedy daňovým subjektem, vycházeli maximálně vstříc a nedopouštěly se nezdvořilostí, které jsou v takovém kontaktu nepřijatelné. Jak je patrné, opět se jedná o zásadu, která by měla být zaměřena na obě strany, bohužel je velmi náročné, pokud ne úplně nemožné, aby takové zásady dodržovaly obě strany.

Zásada rychlosti opět jedná ve prospěch daňového subjektu a navazuje tak na zásadu přiměřenosti, kdy by měl správce daně využít těch nejvhodnějších prostředků, aby daňový subjekt zbytečně neomezoval. Zásada rychlosti pouze doplňuje, že prostředky by měly být voleny tak, aby se řízení zbytečně neprotahovalo. Proti nečinnosti je možné se bránit. První možností je u nadřízeného daňového správce, druhá možnost je pak obrana soudní cestou, kde by bylo daňové řízení přezkoumáno.

Zásada hospodárnosti souvisí se zásadou přiměřenosti a rychlosti, i když v tomto případě by měl jednat správce daně takovým způsobem, aby zbytečné náklady spojené se řízením nevznikaly daňovému subjektu, ale ani sám daňový orgán by neměl trpět tím, že bude využíváno příliš finančních prostředků, jejichž použití v daném množství není dostatečně

efektivní a ani účelné. Samozřejmě je ale potřeba si uvědomit, že taková hospodárnost nesmí nikdy jít na úkor zákonnosti.

Zásada neverejnosti je dána skutečností, že daňové řízení je především vztahem mezi správcem daně a daňovým subjektem a mezi nimi by mělo dojít k vyřešení daného problému. Pokud tedy nedojde k tomu, že by daňové řízení skončilo u soudu, není možné, aby do dění zasahovala další třetí osoba, pokud k tomu nebude přímo vyžádána správcem daně.

Zásada oficiality nastává v případě, že daňový subjekt projevuje nečinnost a neplní povinnosti vůči správci daně. V takovém případě má správce daně povinnost řízení sám zahájit, aby mohlo dojít k naplnění zájmů správního orgánu a také legislativy, která dané daňové řízení vyžaduje.

Zásada volného hodnocení důkazů je dána skutečností, že je na správci daně, aby dle své úvahy posoudil důkazy, ale s tím, že každý musí posuzovat jednotlivě a následně je dávat do souvislostí, pokud zde takovéto existují. Správce daně nesmí opomenout žádný důkaz, musí ověřit všechny, které jsou dostupné.

Zásada legitimního očekávání (předvídatelnosti rozhodování) je v podstatě jakousi precedentní zásadou. Pokud je správcem daně řešen obdobný případ, jehož skutková podstata je shodná s jiným, již dříve řešeným, nemělo by docházet k tomu, že finální rozhodnutí, které je vydáno, se bude výrazně odlišovat od dříve proběhnuvšího řízení. Jestliže je skutková podstata naprosto stejná, rozhodnutí by v takovém případě také mělo být shodné. Zajišťuje se tak skutečnost, že právo bude v zemi transparentní a nebude docházet k nejasnostem u stejně řešených případů, které byly v závěru posouzeny naprosto jiným způsobem. Takové rozdílnosti by mohly mít zásadní dopady na daňové řízení a na jeho případné soudní protahování, protože došlo k pochybení správce daně, ať už úmyslnému nebo neúmyslnému.

Zásada materiální pravdy je zásadou, která se týká skutečnosti, že formální pravda nemusí mít rozhodující váhu, ale důležitá je skutečnost materiální, kterou se případně formální stránka snaží zastřít. Například smlouvy mohou být nazvány jinak jen proto, aby došlo ke snížení daňové povinnosti, ale materiální podstata takové smlouvy může jasně říkat, že bylo nutné daň odvést. Časté to může být například u sponzorských smluv, které jsou skutečně sponzorskými nazvány, ale na základě zjištění materiální podstaty bylo

následně odhaleno, že se jednalo o smlouvu se skutkovou podstatou darovací anebo dokonce o smlouvu o reklamě.

3.2.2 Vymáhání daňového nedoplatku

Předpokladem vzniku exekuce je existence splatného daňového nedoplatku, který nebyl uhrazen ani v náhradní lhůtě, kterou stanovil správce daně s výjimkou případů, kdy se k této výzvě nepřistupuje v souladu § 73 odst. 2 ZSDP, pokud nehrozí, že účel vymáhání bude zmařen.

Od 1. ledna 2011 § 150 odst. 6 daňového řádu opouští institut formálního rozhodnutí, upouští od výzvy, ale s ohledem na klientský přístup doporučuje správci daně, aby vhodným způsobem upozornit dlužníka na výši jeho nedoplatků a následky spojené s jejich neuhrazením. Způsob vyrozumění ponechává na správci daně (elektronická zpráva, telefonický rozhovor), ale doporučuje pořídít úřední záznam s ohledem na případný dopad ve vztahu k § 150 odst. 6 daňového řádu.³⁴

Rozdíl mezi ustanovením zákona o správě daní a poplatků a ustanovením daňového řádu v této části je evidence plateb spojených s neformálním upozorněním správce daně na daňové nedoplatky zřízením depozitního účtu, která byla stanovena novou úpravou, jež nahradila stávající nutnost informovat. Jedná se o poměrně diskutabilní rozhodnutí, na druhou stranu zde existuje doporučení o informování, ale není nutné následovat. Zákon jako kdyby se snažil posouvat veřejnou správu více směrem do soukromého sektoru, kdy zde je pouze na rozhodnutí úředníka samotného, že oznámení skutečně zašle, či nikoli. Hodí se zde srovnání s informačním systémem v soukromých společnostech, kde záleží pouze na zaměstnancích samotných, zda informace zákazníkovi pošlou, respektive jakým způsobem je sdělí. Popsaná forma je přínosná, pokud se týká náročnosti, ať už časové, tak i finanční. Úředník může poslat pouze jednu elektronickou zprávu, kterou už může mít předpřipravenou – šablonu pouze doplní o náležité údaje. V tomto směru je zákon zjednodušením procesu, navíc pokud si uvědomíme, že tím, že dlužník nedodrží termíny, fakticky porušuje svoje povinnosti, je do jisté míry pochopitelné, že informování o jeho nedochvilnosti je fakultativní záležitostí.

---

³⁴ Částka dobrovolně uhrazená ze strany daňového subjektu v souvislosti s vyrozuměním podle § 153 daňového řádu se přijímá a eviduje na osobním depozitním účtu daňového subjektu.

3.2.3 Exekuční titul

Podmínkou pro vymáhání daňových nedoplatků je existence listiny – exekučního titulu, kterou vydává oprávněný orgán, a která splňuje předepsané náležitosti materiální povahy (identifikaci povinného a oprávněného, vymezení práva a povinností, přesně určenou lhůtu k plnění) a formální povahy.

Nejprve podrobněji k ustanovení o exekučním titulu, které bylo prezentováno v zákoně o správě daní a poplatků. Exekučním titulem na základě tohoto zákona je:³⁵

- **vykonatelný výkaz nedoplatků** – jedná se o výpis z evidence daní, kterou vede správce daně a musí obsahovat taxativně vymezené náležitosti³⁶, podmínkou evidence je pravomocné vykonatelné rozhodnutí, přičemž výkaz sám o sobě není rozhodnutí, proto se daňovému dlužníku nedoručuje;
- **vykonatelné rozhodnutí, kterým se ukládá peněžité plnění;**
- **splatná částka zálohy na daň.**

Vzhledem k tomu, že současná legislativa se již řídí daňovým řádem, je potřeba doplnit aktuální chápání toho, co je možné považovat za exekuční list. Daňový řád stanovuje následující možnosti:³⁷

- **výkaz nedoplatků sestavený z údajů evidence daní** – musí obsahovat označení správce daně, jednací číslo, označení daňového subjektu, údaje o jednotlivých nedoplatcích, podpis úřední osoby, potvrzení o vykonatelnosti, den, k němuž je výkaz sestaven;³⁸
- **vykonatelné rozhodnutí, kterým je stanoveno peněžité plnění;**
- **vykonatelný zajišťovací příkaz.**

Vymezení v obou zákonných úpravách se od sebe tolik neliší, ale přesto zde rozdíl spatřovat můžeme, a to především pokud se týká použití vykonatelného zajišťovacího příkazu. Zde je vhodné doplnit text judikatury: „Zajišťovací příkaz není rozhodnutí o splnění daňové povinnosti, je pouze prostředkem, který má v odůvodněných případech poskytnout záruku, že daňový subjekt svou povinnost uhradit daň splní. Zajišťovací příkaz má tedy nutně vztah pouze ke splnění daňových povinností vyplývajících ze zákona nebo uložených rozhodnutím

³⁵ Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, § 73 odst. 4.

³⁶ Náležitosti jsou: přesné označení dlužníka v prodlení, druh daně, výši nedoplatku na této dani, údaje o původní splatnosti daně, den, k němuž je výkaz nedoplatků sestavován, doložka vykonatelnosti.

³⁷ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, § 176 odst. 1.

³⁸ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, § 176 odst. 2.

finančního úřadu. Správce daně jeho vydáním předchází možným budoucím problémům při vybírání daně. Jde o dočasný prostředek k zajištění účelu daňového řízení.³⁹ Zajišťovací příkaz je tak možné nově použít jako formu exekučního titulu.

Novinkou je pak i skutečnost, že pro výkaz nedoplatků jsou přesně specifikovány údaje, které zde musí být obsaženy, což předchozí právní úprava postrádala.

Existence exekučního titulu jako takového ještě není zárukou jeho vymahatelnosti. Proto je další podmínkou vymahatelnosti označení doložkou vykonavatelnosti. Doložkou vykonavatelnosti opatří rozhodnutí, popř. výkaz nedoplatků podle ustanovení § 275 občanského soudního řádu ten orgán, který je vydal, tj. obvykle příslušný správce daně. V doložce o vykonavatelnosti se zpravidla použijí slova: „Tento výkaz nedoplatků je vykonatelný, toto rozhodnutí je vykonatelné.“ Potvrzení se opatří kulatým razítkem a podepíše jej správce daně k tomu oprávněný. V případě, že jsou všechny náležitosti splněny a skutečně zde existuje neuhrazený nedoplatek, je možné, aby bylo přikročeno k samotné exekuci.

3.3 Daňové exekuce

Daňová exekuce je činnost státního orgánu, kterou se s využitím prostředků státního donucení vynucuje uspokojení nároku, který povinný subjekt ve stanovené lhůtě nesplnil. Tuto pravomoc jiné orgány státní správy nemají, o provedení výkonu rozhodnutí žádat místně příslušný soud.

Správce daně zahajuje exekuci vydáním exekučního příkazu. Daňový řád oproti zákonu o správě daní a poplatků stanoví metody pro zahájení výkonu rozhodnutím. Výrok exekučního příkazu obsahuje kromě náležitostí podle §101 odst. 1 daňového řádu způsob provedení daňové exekuce, výši nedoplatku, pro který je exekuce nařizována, výši exekučních nákladů podle § 183 odst. 1 a 2 daňového řádu a odkaz na exekuční titul. Pokud se částka, pro kterou je exekuce nařizována, zvyšuje po nařízení daňové exekuce o úrok z prodlení, správce daně nařídí ve výroku exekučního příkazu i exekuci tohoto úroku a uvede zde rovněž způsob jeho výpočtu. Tímto se opět vracíme k tomu, že nikoli sama pohledávka, ale i její příslušenství jsou součástí exekuce.

---

³⁹ Rozsudek Krajského soudu v Plzni zn. 30 Ca 129/2003 ze dne 26. 3. 2004.

Nařídít a provést daňovou exekuci může správce daně pouze způsoby uvedenými v zákoně. Správce daně by měl volit takový způsob exekuce, který daňového dlužníka nejméně zatíží, a přitom umožní dosáhnout cíle řízení (viz zásady v oddílu 2.3.1), tj. zaplacení nedoplatku. Zákon dovoluje nařídít exekuci několika způsoby zároveň, pokud by nestačil k uspokojení pohledávky pouze jeden z nich.⁴⁰

Způsoby provedení exekuce, které jsou v současné době dostupné a které se provádějí, jsou následující:⁴¹

- exekuce na peněžní prostředky dlužníka vedených na účtech u bank a spořitelních a úvěrních družstev nebo jiné pohledávky,
- exekuce srážkou ze mzdy, jiné odměny za závislou činnost nebo náhrady za pracovní příjem, důchody, sociální a nemocenské dávky, stipendia apod.,
- prodej movitých věcí,
- prodej nemovitostí.

V následujících oddílech budou jednotlivé způsoby exekucí prezentovány, včetně toho, jak dochází k jejich zajištění a případně vypočtení. Základním legislativním zdrojem je zde zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, který definuje postup při daných druzích exekuce.

3.3.1 Příkázání pohledávky na peněžní prostředky daňových dlužníků na účtech

Exekuci příkázáním pohledávky z běžného či vkladového účtu u bank lze provést pouze na peněžní prostředky, jejichž majitelem je dlužník. Pokud je tedy dlužníkově jméno uvedeno jako jméno majitele daného účtu u bankovní instituce, je možné na tomto účtu provést exekuci. Problém může nastat ve chvíli, kdy jsou majitelé dva. Nejedná se o problém, s kterým by se museli potýkat exekutoři, ale o problém, s nímž se musí potýkat druhý vlastník účtu, protože i on zde má své finanční prostředky.

Popsaná forma uhrazení nedoplatku je pro správce daně nejsnáze proveditelná. Problémem spatřuji pouze v tom, že jiný správce daně poplatek doměřuje, nebo rozhodnutí o pokutě ukládá a ve správním řízení nedovoluje zákon požadovat po subjektu (přestupci) rodné číslo. Identifikaci občana provádí z občanského průkazu, avšak dále pracuje s datem

---

⁴⁰ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 263.

⁴¹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 258 odst. 1.

narození. Jiný pracovník, který vede vymáhací řízení, s dlužníkem již není v osobním kontaktu, musí rodné číslo složitě dohledávat a nemá možnost nahlédnout do centrální evidence obyvatel v ČR. Problém je hlavně u vymáhání dopravních a správních pokut, kdy přestupce nemá trvalý pobyt ve městě, kde přestupek způsobil. Banky a odmítají podat informaci o účtech a výši peněžních prostředků pokud informace o rodném čísle chybí.

Pokud daňový dlužník vlastní účty a je na nich pohyb, vydá správce daně exekuční příkaz (Příloha č. 1), který se doručuje do vlastních rukou dlužníka, nebo osobě, které jsou exekučním příkazem ukládány povinnosti. Druhý příkaz je doručen příslušné bance, která vede účet identifikované osoby – dlužníka. Správce daně doručuje nejdříve bance, a to z důvodu, aby dlužník nemohl manipulovat s peněžními prostředky – banka na základě tohoto příkazu zastavuje možnost disponovat s finančními prostředky v dané výši. Pokud je oběma stranám řádně doručeno a není v patnáctidenní lhůtě podána námitka nebo odvolání, nabude příkaz právní moci. Správce daně banku o této skutečnosti vyrozumí. (Příloha č. 4) K samotné exekuci tedy v tomto případě ještě nedošlo, pouze jsou o ní uvědoměny všechny strany.

V případě, že nabyl příkaz právní moci, nastává bance povinnost provést exekuci – odpis částky z účtu dlužníka a následný převod částky na účet správce daně. Zde tedy důvod pro to, proč je nejprve srozuměna banka a proč dochází k zastavení možnosti majitele účtu s danou částkou na účtu disponovat. Pokud nastane případ, že na účtu povinného není dostatek finančních prostředků na pokrytí daňového nedoplatku – daný stav může být pouze ve chvíli, kdy banka dostane příkaz a znemožní další odchozí operace z účtu – postihne výkon rozhodnutí i ty prostředky, které se připíší na účet dlužníka po doručení exekučního příkazu bance – příchozí operace zastaveny nejsou a nadále mohou probíhat. Ke stržení částky, která byla připsána až po rozhodnutí, může dojít nejdéle do šesti měsíců po nabytí právní moci. Nastane-li případ, že ve lhůtě šesti měsíců nedošlo k úplnému uspokojení pohledávky, banka převede účet správce daně částečnou úhradu a pohledávku již dál nesleduje – další vymáhání pohledávky je tak opět pouze na správci daně, který může učinit další opatření, případně provést jinou formu exekuce, jak mu dovoluje zákon. Výkon rozhodnutí na příkázání pohledávky na peněžní prostředky a účtech daňového dlužníka končí. Peněžní ústav dále účet dlužníka nesleduje a ani správci daně nepodává žádné vyrozumění.

Jestliže bylo peněžnímu ústavu doručeno k vymožení více rozhodnutí na příkázání pohledávek z účtu v tentýž den, mají stejné pořadí. V případě, že na účtu dlužníka nejsou

prostředky v dostatečné výši, aby byly mohly být uspokojeny všechny najednou a v plné výši, peněžní ústav uhradí pohledávky z téhož dne poměrně.⁴²

Exekuci nepodléhají prostředky sloužící k výplatě mezd a prostředky na vkladních knížkách. Prostředky k výplatě mezd však mohou být sníženy, v případě, že zaměstnavatel je tím, kdo vyplácí mzdu dlužníkovi, na kterého je uvalen další typ exekuce, tedy exekuce příkázáním srážky ze mzdy. Důvod, proč nemohou být sráženy částky určené k výplatě, je v tom, že dlužník by měl platit pohledávky z vlastních peněz, ale nemělo by dojít k tomu, že budou ohroženy příjmy osob dalších, které nejsou na pohledávce nijak zúčastněny, v tomto případě tedy zaměstnanci dlužníka.

Od 20. července 2009 se obstavení jednoho z účtu dlužníka nesmí dotknout částky odpovídající dvojnásobku životního minima.⁴³ Ustanovení bylo zavedeno především proto, že aby nedošlo k ohrožení jeho životní situace.

3.3.2 Exekuce příkázáním jiné peněžité dávky

Oprávněný se může domáhat vůči majiteli účtu (jako poddlužníku) nařízením výkonu rozhodnutí příkázáním tzv. jiné peněžité pohledávky povinného⁴⁴, popřípadě postižením majetkového práva povinného⁴⁵, přičemž předmětem výkonu rozhodnutí by tu byla pohledávka povinného nebo jeho jiné majetkové právo, na základě kterého má vůči majiteli účtu právo na prostředky vložené na účtech. Poddlužník není účastníkem řízení, ale třetí osobou.⁴⁶, za kterou má daňový dlužník peněžitou pohledávku.

Při nahlédnutí do původního zákona o správě daní a poplatků je zjištěno, že popsany způsob exekuce právní akt podrobněji nevysvětloval. V tomto směru se mohlo jednat i o pohledávky, které budou splatné v budoucnosti a postižitelné jen do výše vymáhaného nedoplatku s exekučními náklady.

V případě nového daňového řádu jsou však již přímo upravovány podmínky pro způsob vymáhání.⁴⁷ Exekuční příkaz se nejdříve doručí poddlužníku, kterému se příkazuje, aby od doručení příkazu do doby ukončení daňové exekuce nevyplácel dlužníku pohledávku, prováděl na ni započtení nebo s ní jinak nakládal. Zákon upravuje správci daně povinnost

---

⁴² Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 309.

⁴³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 20 Cd0 681/2001.

⁴⁴ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 312.

⁴⁵ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 320.

⁴⁶ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, § 22.

⁴⁷ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, § 191.

provádět za dlužníka úkony nutné k vyplácení pohledávky. I v tomto případě ale existují pohledávky, které nepodléhají výkonu rozhodnutí, a podrobněji se jim věnuje občanský soudní řád.⁴⁸

3.3.3 Exekuce příkázáním srážky ze mzdy

K vymáhání daňových nedoplatků využívají správci daně formu výkonu rozhodnutí na srážku ze mzdy, jiné odměny za závislou činnost nebo náhrady za pracovní příjem, důchody, sociální a nemocenské dávky, stipendia apod. (Příloha č. 3). Jedná se o formu, která je poměrně jistá, ale pouze v případě, jedná-li se o menší finanční nedoplatky, nikoli nedoplatky v řádech statisíců a miliónů.

Problematiku a postup exekučního řízení srážek ze mzdy upravuje ustanovení občanský soudní řád, který konkrétně definuje následující: „Srážky ze mzdy lze provádět jen do výše výkonem rozhodnutí vymáhané pohledávky s příslušenstvím.“⁴⁹ Což je ustanovení, které má bránit především dlužníka-občana. Srážky jsou prováděny z čisté mzdy a pouze do výše vymáhané pohledávky, dále musí být postupováno dle nařízení vlády č. 595/2006 Sb.. Postup výpočtu srážek je poměrně složitý, důležitá je výše nezabavitelné částky, která činí dvě třetiny součtu životního minima a normativních nákladů na bydlení, dále se pak nezabavitelná částka zvyšuje o ¼ v případě manželství a o ¼ na každé vyživované dítě.⁵⁰ Jedná se o opatření, které má zajistit, že po stržení pohledávky, respektive její části ze mzdy, nedojde k tomu, že by se dlužník anebo jeho rodina dostaly do situace, kdy nebudou schopni vyžít z částky, která jim zůstane. Stát se i v tomto směru snaží o to, aby nedošlo k zanedbání dětského vývoje, případně i zanedbání života ostatních členů rodiny. Lidé v rodině musejí jíst, musejí platit nájem, apod. Proto musí rodině nějaký příjem zůstat, aby bylo možné všechny základní náležitosti zajistit.

Aby bylo možné si představit, jak se částka strhává, respektive jaká její část, je nutné si uvědomit jednotlivé složky, které je nutné ze mzdy odečíst jako nezabavitelnou část, která je i pro státní orgán nedotknutelná. Výše bylo popsáno, o jaké částky se jedná, zde tedy shrnutá výpočtem:

---

⁴⁸ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 317-319.

⁴⁹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 276.

⁵⁰ Nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách).

Životní minimum: **3 126 Kč** na jednotlivce⁵¹

Normativní náklady na bydlení: **4 863 Kč**⁵²

Suma předchozích: **7 989 Kč**

Dvě třetiny nezabavitelné částky: **5 326 Kč**

Čtvrtina nezabavitelné částky: **1 998 Kč**

Nyní si představme rodinu, kde dlužník nežije sám, ale má ještě manželku a dvě vyživované děti. Jeho nezabavitelná částka se bude skládat z následujících složek:

Dvě třetiny nezabavitelné částky: **5 326 Kč**

Čtvrtina za manželku a dvě další čtvrtiny za dvě děti: **5 994 Kč**

Celková nezabavitelná částka: **11 320 Kč**

Velmi záleží na tom, kolik má rodina členů, ale přesto je patrné, že pokud dlužník, řekněme v tomto případě manžel, vydělává 20 000 Kč měsíčně čistého, má správní orgán právo pouze na to, aby mohl pohledávku uspokojit z necelých 9 000 Kč měsíčně. V případě většího nedoplatku se tak může jednat o exekuci, která bude mít na příjem jedince vliv několik měsíců. Nabízí se ještě otázka, co nastane v případě, kdy v té stejné rodině bude mít manžel-dlužník příjem pouze 10 000 Kč měsíčně čistého. V takovém případě je to poměrně jednoduché, exekuci sražením ze mzdy není možné provést.

Postup vymáhání daňového nedoplatku je obdobný, jako u jiných forem daňových exekucí na peněžitá plnění. Správce vydá a doručí exekuční příkaz do vlastních rukou povinnému a plátcí mzdy – zaměstnavateli. Od doby převzetí příkazu přichází povinný o právo na tu část mzdy, která odpovídá stanovené srážce. Dlužná částka není ihned zaslána správci daně, je deponována do doby, než nabude exekuční příkaz právní moc. Každý měsíc se z příjmu dlužníka sráží jen taková část příjmu, mzdy, důchodu, aby povinnému zůstala minimální částka na obživu.

Vymáhání nedoplatků touto cestou je negativně ovlivňováno omezenými možnostmi, pravomocemi správce daně zjistit zaměstnavatele dlužníka, případně dále sledovat časté změny zaměstnavatelů. V takovém případě je povinností původního plátce mzdy ve lhůtě sedmi dnů oznámit správci daně, že povinný již není jeho zaměstnancem a zaslat

---

⁵¹ Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, § 2.

⁵² Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, § 26 odst. 1.

vyúčtování provedených srážek. Výkon rozhodnutí pak přechází na dlužníka nového zaměstnavatele.

V mnoha případech dlužníci mají se zaměstnavateli sjednaný krátkodobý pracovní poměr nebo někteří zaměstnavatelé vyplácí sjednanou odměnu zaměstnanci ve vykazované minimální výši a zbytek odměny za práci vyplácí na hotovosti přímo „na ruku“, bez evidence jako zaměstnance, což je negativní aspekt, který je možné jen těžko ovlivnit. V tomto případě se můžeme vrátit k příkladu, kdy příjem muže-dlužníka je 10 000 Kč, respektive taková částka je vykazována zaměstnavatelem. Ale zaměstnavatel vyplácí další část hotově a nikde ji neuvádí jako výdaje na daného zaměstnance. Správce daně tedy ztrácí možnost, aby mohl vykonat exekuci příkázáním srážky ze mzdy, a v podstatě nemá nástroj na odhalení takového jednání, pokud nezíská přímého svědka transakcí anebo jiný důkazní materiál.

Správce daně má vzhledem k negativním zkušenostem s dlužníky i další možnost – společná exekuce pohledávky na peněžní prostředky na účtu a exekuce příkázáním srážky ze mzdy. Dlužníkovi se tak výrazně komplikuje jeho životní situace: „Často se pak stává, že je nařízena současně exekuce na účet i na plat. V takovém případě se pak dlužník často ocitne doslova „bez koruny“. V zaměstnání je mu na základě exekuce na plat stržena celá mzda, kromě nezabavitelné částky. A i k této nezabavitelné částce se pak dlužník nedostane kvůli exekuci na účet. V takovém případě je jediným řeším to, že si dlužník ze svého účtu vyzvedne částku na kterou má podle zákona nárok (tj. dvojnásobek životního minima) a následně se domluví v zaměstnání, aby mu nezabavitelná částka byla vyplácena v hotovosti nebo například formou poštovní poukázky.“⁵³ Stát se i nadále postará o to, aby jedinec dostal svoje finanční prostředky, navíc takový stav může vést k tomu, že se dlužník v budoucnu bude lépe snažit plnit své závazky.

Další negativní vliv na vymáhání pohledávek tímto způsobem je nárůst nezaměstnanosti v regionech České republiky, a vliv hospodářské recese, která se projevila v roce 2009 a pokračovala v roce 2010. Mnoho daňových dlužníků je předlužených, sociálně slabých, nemajetných s obtížně zjistitelným nebo nepostižitelným příjmem, což se při vymáhání daňových nedoplatků touto cestou projevuje zejména v omezování počtu prováděných exekucí a má vliv na jejich výtěžnosti.

---

⁵³ *Exekuce na účet* [online] 2011. [cit. 20. února 2011]. Dostupné z WWW: <<http://exekuce-na-plat.cz/exekuce-na-ucet/>>.

3.3.4 Exekuce prodejem movitých věcí

Podstatou tohoto způsobu výkonu rozhodnutí je zabavení movitých věcí dlužníkovi a jejich následný prodej v dražbě. Jedná se o činnost směřující k tomu, aby nárok priznaný exekučním titulem byl uspokojen za podpory donucovací státní moci. Již z tohoto popisu je zřejmé, že se bude jednat o možnost, která přichází na řadu ve chvíli, kdy dlužník nespolupracuje a jeho dluhy vůči správci daně jsou vysoké a zásadně ovlivňují důvěryhodnost osoby a zvyšují pravděpodobnost, že jiný způsob exekuce by mohl být nedostačující. Příkaz k exekuci na movitý majetek je součástí přílohy č. 2.

Výkon rozhodnutí se zahajuje vydáním exekučního příkazu, ze kterého je dlužníku zřejmé, že výkon rozhodnutí bude proveden na movité věci, dále musí být identifikováno místo, kde má být výkon proveden a výslovný zákaz povinného nakládat s věcmi, které vykonavatel sepsíše. Aby nedošlo k zmaření účelu daňové exekuce, doručuje se daňovému dlužníku (popř. manželovi)⁵⁴ exekuční příkaz až při samotném výkonu. Vykonavatel nesmí povinného vyrozumět o datu provedení výkonu dříve, než se on sám dostaví na uvedené místo k jeho provedení z důvodu zmaření exekuce. Jestliže není daňový dlužník při provádění výkonu osobně přítomen, vykonavatel zašle povinnému exekuční příkaz a vyrozumění o provedeném soupisu spolu se seznamem věcí, které byly sepsány. Vykonavatel, který provádí výkon rozhodnutí, přibírá k sepsání majetku s sebou jinou nezúčastněnou osobu, může také požádat Policii ČR o zajištění své osobní ochrany, což je v některých případech exekuce majetku velmi žádoucí. Stát zde zasahuje do soukromého vlastnictví, a i když je tak tomu na základě zákona, vlastník může nespolupracovat a případně být i nebezpečný.

Předepsaný postup pro provedení exekuce prodejem movitých věcí se skládá z pěti základních kroků:

- 1) soupis movitých věcí,
- 2) zajištění sepsaných věcí,
- 3) provedení odhadu movitých věcí – sepsané věci mohou zůstat namístě, avšak povinný je nesmí používat v opačném případě, pokud hrozí zničení nebo poškození sepsaných věcí je vhodné tyto věci odvézt do úschovy na náklady povinného,

---

⁵⁴ V praxi často dochází k problému, kdy dlužník žije v domácnosti s dalšími osobami a exekutor zabaví majetek, který se v domácnosti nachází, bez ohledu na to, kdo je skutečným vlastníkem. Skutečný vlastník se pomocí vylučovací žaloby dle § 267 občanského soudního řádu může u soudu domáhat jeho vyloučení z výkonu rozhodnutí, což ale protahuje zadržení majetku.

- 4) prodej sepsaných věcí v dražbě – pouze v případě, že nedošlo k zaplacení nedoplatku do doby, kdy vešel exekuční příkaz v právní platnost,
- 5) složení výtěžku z prodaných věcí na účet správce daně.

Podobně jako je tomu v rámci exekuce příkázáním srážky ze mzdy nebo i obstavením finančních prostředků na účtu, i při exekuci prodejem movitého majetku je nezbytné, aby vymezený majetek dlužníkovi zůstal. Jedná se především o majetek, který je nezbytný pro denní život a zajištění základních lidských a rodinných funkcí. Mezi takový majetek patří např. oděvní součásti, obvyklé vybavení domácnosti, zdravotnické potřeby, apod. Občanský soudní řád přímo podává taxativní výčet toho, co exekutor nesmí dle zákona postihnout exekucí.⁵⁵

Nevýhody tohoto způsobu vymáhání je možné spatřit v tom, že obecní úřady neprovádí prezentovaný způsob exekuce z důvodu nedostatku materiálně technického zázemí (skladovací prostory), což je u této exekuce skutečně problémem. Ponechání exekuoovaných věcí přímo v bydlišti vlastníka s tím, že není oprávněn s nimi nakládat, je pak velmi nejistou variantou, která by pravděpodobně skončila tím, že by již po nějaké době nebyl žádný majetek, který by bylo možné prodat, i přesto, že je na soupisu zapsán. V případě dožádání soudu o výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí, soudy ve většině případů sdělí, že dlužník nevlastní věci, které by mohly být sepsány a následně prodány a v případě soukromého soudního exekutora ještě úřadu hrozí, že mu zaplatí náklady spojené s exekucí. Jako orgán veřejné moci má tak obec, respektive obecní úřad určitá omezení, která komplikují jeho úlohu jako osoby vymáhající své pohledávky.

3.3.5 Exekuce prodejem nemovitostí

Způsob výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí upravuje občanský soudní řád⁵⁶ a je tím posledním způsobem, který by měl správce daně použít k uhrazení nedoplatku. K takovému druhu uspokojení pohledávky by měl správce daně přistoupit po důkladném zvážení všech jiných postupů z důvodů velkého dopadu na vlastnická práva dlužníka. Správce daně je povinen dodržovat v řízení zásadu přiměřenosti, což v praxi znamená, že nesmí dojít k nepoměru mezi vymáhanou částkou a cenou nemovitosti. Nejedná se však pouze o zásah do vlastnického práva, jedná se o výrazný zásah do života jedince, případně jeho rodiny. Na

---

⁵⁵ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 322.

⁵⁶ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 335.

druhou stranu, ale pokud má dlužník skutečně tak velké nedoplatky, že je možné je zajistit právě prodejem nemovitosti, má obecní úřad zásadní možnost, jak své pohledávky uspokojit. Jediným problémem může být skutečnost, že dlužník o své situaci věděl a nemovitost není napsána na něj, ale například na manželku nebo potomka, který je starší 18 let – zde je navíc převod nemovitosti bezplatný a jedná se o skutečně poměrně jednoduchý způsob, jak se může dlužník bránit. Občanský soudní řád totiž jasně poukazuje na to, že nemovitost musí být ve vlastnictví dlužníka.⁵⁷

3.3.6 Zřízení soudcovského zástavního práva

Soudcovské zástavní právo se zřizuje na základě pravomocného vykonatelného rozhodnutí ukládajícího zaplacení peněžité pohledávky, slouží k zajištění pohledávky a jejího příslušenství tím, že pokud dlužník neplní svou povinnost, správce daně je oprávněn domáhat se uspokojení pohledávky ze zastavené věci. Oprávněný musí v návrhu přesně označit nemovitost, u které má být zástavní právo zřízeno, a toto prokázat listinami. Současně se provádí zápis do katastru nemovitostí.

3.3.7 Shrnutí

Každý správce daně je povinen postupovat při nařízení daňové exekuce v souladu se zákony a dbát následujících zásad:⁵⁸

- exekuci lze nařídit pouze v takovém rozsahu, jaký stačí k uspokojení splatného daňového nedoplatku včetně příslušenství;
- pokud je možné vymoci nedoplatek více způsoby exekuce, nařídí správce daně pouze ten způsob, který postačuje k uspokojení daňové pohledávky;
- správce daně by neměl nařídit nedoplatek způsobem, který je zjevně nevhodný s přihlédnutím k nedoplatku a ceně předmětu, z něhož má být uspokojení nedoplatku dosaženo;
- exekuci proti právnické osobě lze nařídit jiným způsobem než exekucí na finanční prostředky na účtu pouze tehdy, není-li tato možnost proveditelná;
- správce daně by neměl exekuci nařídit, pokud je zřejmé, že výtěžek nepostačí na pokrytí exekuce.

---

⁵⁷ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 335 odst. 1.

⁵⁸ SCHELLEOVÁ, I. *Exekuční řízení*. 1. vyd. Praha : Eurolex Bohemia, 2005. 272 s. ISBN 80-86861-46-5.

3.4 Náklady řízení

Pokud nebyla exekuce provedena neoprávněně (v tomto případě by náklady hradila obec), hradí exekuční náklady daňový dlužník. Náhradou nákladů se rozumí především následující částky:

- náhrada nákladů na výkon zabavení 2 % vymáhaného nedoplatku + částku, kterou zákon o správě daní a poplatků určoval ve výši minimálně 200 Kč⁵⁹. Od 1. ledna 2011 je částka stanovena daňovým řádem na 500 Kč minimálně a 500 000 Kč maximálně⁶⁰;
- výkon prodeje vymáhaného nedoplatku 2% + částku, kterou zákon o správě daní a poplatků určoval ve výši minimálně 200 Kč⁶¹. Od 1. ledna 2011 je částka stanovena na 500 Kč minimálně a 500 000 Kč maximálně⁶²;
- hotové výdaje správce

Exekuční náklady je možné také vymáhat, ale pouze jednou u téhož nedoplatku, vypočítají se z vymáhané částky a zaokrouhlují se na celé stokoruny dolů.

3.5 Prominutí daňového nedoplatku

Může nastat situace, kdy správní orgán může nedoplatek prominout, ale mělo by se jednat pouze o specifické situace, nikoli o pravidlo, které by bylo jasně stanoveno. Na základě individuálních žádostí mohlo Ministerstvo financí na základě zákona o správě daní a poplatků daň zcela nebo částečně prominout z důvodu rozporů vyplývajících z uplatňování daňových zákonů a u příslušenství daně z důvodu odstranění tvrdosti.⁶³ Prominutí daně se lišilo od jiných opravných prostředků, protože zde neplatila zásada, že se rozhodovalo na základě právního či skutkového stavu, který existoval v době vydání rozhodnutí. Pravomocí k prominutí daně mohlo Ministerstvo financí zmocnit i správce daně, čehož využilo a vyhláškou č. 299/1993 Sb., ve znění vyhlášky č. 209/2003 Sb., kterou se zmocňují územní finanční orgány k promíjení příslušenství daně⁶⁴, zmocnilo k promíjení

⁵⁹ Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, § 73a odst. 3.

⁶⁰ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, § 183 odst. 1.

⁶¹ Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, § 73a odst. 4.

⁶² Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, § 183 odst. 2.

příslušenství daně finanční úřady za daných podmínek. Správci daně před koncem účinnosti zákona o správě daní a poplatků postupovali podle Pokynu D-330⁶⁵, kterým byly vymezeny nejčastější důvody pro prominutí příslušenství daně.

Od 1. ledna 2011 je pouze v pravomoci Ministerstva financí prominout daň nebo její příslušenství.⁶⁶ Rozhodnutí bude všem daňovým subjektům vydáváno plošně a promíjet se budou pouze případy, kdy se bude jednat o nesrovnalosti v daňových zákonech a živelných pohromách. Daňový subjekt má možnost podat individuální žádost pouze v případě, že mu to umožní zvláštní zákon – konkrétně zákon o dani dědické, darovací a dani z převodu nemovitostí.

Zároveň je nutné si uvědomit: „Prominutí daně není opravným prostředkem v pravém slova smyslu, neboť se jím nenapadá správnost či zákonnost rozhodnutí o vyměření daně jako je tomu u všech jiných opravných prostředků, pouze se promíjejí jeho důsledky.“⁶⁷

---

⁶³ Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, § 65.

⁶⁴ Vyhláška č. 299/1993 Sb., ve znění vyhlášky č. 209/2003 Sb., kterou se zmocňují územní finanční orgány k promíjení příslušenství daně.

⁶⁵ Pokyn MF čj. 43/85 111/2009-431 (Pokyn č. D-330)

⁶⁶ Srov. § 260 odst. 1 daňového řádu a § 55a zákona o správě daní a poplatků.

⁶⁷ KOBÍK, J. *Správa daní a poplatků s komentářem : komplexní pohled na problémy správy daní*. 7. vyd. Olomouc : ANAG, 2009. 880 s. ISBN 978-80-7263-528-3. S. 577.

4. ANALÝZA ZKOUMANÉ PROBLEMATIKY

Pro praktickou část diplomové práce bylo vybráno město Poděbrady. Na příkladu Poděbrad jsou hledány faktory, které ovlivňují vymáhání pohledávek. Pokračováním této kapitoly je specifikování jednotlivých problémů, které vedou ke vzniku pohledávek v praxi a návrh na jejich řešení.

4.1 Popis města Poděbrady

Před samotnou analýzou problematiky vymáhání pohledávek za období let 2003 – 2010 je nejprve vhodné představit město Poděbrady s jeho základními údaji a popisem, který může napomoci analyzování stavu pohledávek ve městě. Podrobněji je pak zaměřeno na popis městského úřadu a jeho fungování.

Základní informace⁶⁸

Název ÚSC:	Město Poděbrady
Sídlo:	Jiřího náměstí 20/I, 290 31 Poděbrady
Oficiální web:	http://www.mesto-podebrady.cz
IČO:	00239640
Katastrální výměra:	33,70 km ²
Počet obyvatel:	13 500
Nadmořská výška:	185 m. n. m.

Lázeňské Město Poděbrady – obec s rozšířenou působností – je součástí Středočeského kraje s katastrální výměrou téměř 34 km². Město lze zařadit do středně velkých měst. Poděbrady tak byly v roce 2010 95. nejlidnatější obcí České republiky a patnáctým největším sídlem ve Středočeském kraji.

Sousedí na severu a východě se správním územím Hradec Králové, Nový Bydžov a Jičín. Společnou hranici na jihu má se správním obvodem Kolín a severozápadně hraničí se správním územím Nymburk. Samotný správní obvod obce s rozšířenou působností je pak rozdělen ještě na dva správní obvody pověřeného obecního úřadu – těmito obvody jsou Poděbrady a Městec Králové, jak je patrné na obr. č. 1.

---

⁶⁸ MĚSTO PODĚBRADY. *Poděbrady* [online] 2011. [cit. 20. dubna 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.mesto-podebrady.cz/>>.

Obrázek 1: Mapa správního obvodu Poděbrady

Zdroj: ČSÚ (2011)⁶⁹

Nejdůležitější výhodou pro Poděbrady – z hlediska přírodního, ale i komerčního – je přírodní zdroj léčivých přírodních pramenů. Je to však jen základ, na kterém je možno stavět, ale pro příliv návštěvníků a dosažení konkurenceschopnosti je nutno budovat infrastrukturální zázemí, technickou i sociální obchodní síť, kulturní aktivity, pečovat o dobré životní prostředí. V minulosti docházelo k tomu, že město chátralo, což nebyla nevhodnější vizitka z pohledu konkurenceschopnosti v cestovním ruchu. Navíc v České republice jsou další významná lázeňská centra, která by z tohoto důvodu mohla být více navštěvována. Po roce 1989 si zastupitelstvo města uvědomilo význam místa a zchátralé budovy opravilo a přizpůsobilo moderním potřebám. Stejně tak došlo k úpravě a modernizaci budovy městského úřadu, což jen umocnilo význam tohoto městského správního orgánu.

⁶⁹ MĚSTO PODĚBRADY. *Poděbrady* [online] 2011. [cit. 20. února 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.mesto-podebrady.cz/>>.

Vnitřní prostředí můžeme z hlediska správy města definovat jako organizaci, která je pověřena zabezpečováním správy a zajištěním dalších úkonů svěřených obci ze zákona – jedná se zejména o plnění úkolů spojených s obecním rozpočtem (příjmy a výdaji), jejichž výše závisí na makroprostředí obce, na dotacích ze státního rozpočtu i na mandatorních výdajích. Součástí příjmů jsou pak samozřejmě i splacené pohledávky, ať už plynou z přenesené působnosti nebo z působnosti samostatné.

Město Poděbrady tedy vykonává činnosti a plní úkoly nejen z oblasti samosprávy, ale i z oblasti přenesené působnosti. Do činnosti samosprávy spadá např. ustanovování orgánů a hospodaření s majetkem města, ukládání pokut ve věcech samostatné působnosti a ukládání povinností obecně závaznou vyhláškou. Město tyto činnosti spravuje samostatně a je povinno řídit se zákony a právními předpisy, které vydávají ústřední správní orgány k provedení zákonů.

V oblasti přenesené působnosti jde např. o agendy matrik, občanských a řidičských průkazů, cestovních dokladů, přihlašování trvalého pobytu, zajištění průběhu voleb, vydávání stavebního povolení atd. Některé agendy vykonávají všechny obce (např. hlášení trvalého pobytu, volby), jiné jsou svěřeny pouze pověřeným obecním úřadům (výkon matričních agend, funkce stavebního úřadu) a menší část je svěřena pouze úřadům obcí s rozšířenou působností (občanské a řidičské průkazy, cestovní doklady). V oblasti samostatné působnosti může obec činit v podstatě cokoli potřebného a příznivého pro svůj rozvoj a pro komfort obyvatel v závislosti na finanční stránce. Může zřídit mateřskou školu, postavit bytový dům, vybudovat kanalizaci, vodovod, nové silnice, chodníky atd. Jde tedy zejména o investiční oblast, ale obce často přispívají na svoz a likvidaci odpadu, na činnost místních zájmových organizací, apod.

Zastupitelstvo a starosta obce

Zastupitelstvo je nejvyšším orgánem města složeno z 27 členů a splňuje tak podmínku pro volbu obecní rady. Zastupitelé jsou ve volbách voleni občany na jedno volební období, které trvá čtyři roky. V čele obce stojí starosta, který spolu s místostarosty je zvolen z řad zastupitelů. V tomto směru se obec a její orgány přímo řídí zákonem č.128/2000 Sb., o obcích.

Výhradní kompetencí zastupitelstva je schvalování rozpočtu, rozhodování o nabývání a převodu nemovitostí obce, poskytnutí dotací nad 50 000 Kč, schválení rozvojových

a územních plánů a jejich změn. Jednání zastupitelstva jsou veřejná a občané Poděbrad se tak mohou nepřímo podílet na správě veřejných věcí

V roce 2008 po hromadné abdikaci místního občanského fóra pracovalo v zastupitelstvu pouze 15 členů, což bylo ale později při volbách znovu rozšířeno na dřívějších 27 členů, jak je tomu i v současné době. I přesto, že v obecním zastupitelstvu bylo pouze 15 členů, bylo potřeba 14 hlasů ke schválení projednávaného usnesení.⁷⁰

Obecní rada

Obecní rada v roce 2008 měla sedm členů, kterými jsou starosta, dva místostarostové a čtyři členi z řad zastupitelstva. Rada je výkonný orgán obce, připravuje podklady pro jednání zastupitelstva a zabezpečuje plnění usnesení, které zastupitelstvo schvaluje. Pravomoc rady je upravena zákonem č. 128/200Sb., o obcích. Radní nemohou však rozhodovat o věcech, které spadají do výkonu přenesené působnosti, která se řídí zákony a rozhodnutími ústředních výkonných orgánů a správních úřadů např. do výkonu činnosti odboru životního prostředí. V kompetenci zastupitelstva a rady města Poděbrad je pak kromě jiného ještě zřizování komisí⁷¹ a výborů⁷².

Zaměstnanci

Dalším prvkem mikroprostředí jsou zaměstnanci obce, tj. obecního úřadu a institucí, které obecní úřad řídí. S tím souvisí i kvalita vnitřní struktury organizace a kvalita vedení obce jako celku.

Úloha zaměstnanců se liší podle toho, jaké místo v organizační struktuře zaujímají. Pro názornost lze aplikovat Juddovu matici, vytvořenou s cílem charakterizovat pracovníky poskytující služby.

---

⁷⁰ MĚSTO PODĚBRADY. *Informace ze zastupitelstva v roce 2008* [online] 8. ledna 2011. [cit. 20. února 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.mesto-podebrady.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=12349&id_ktg=1027&p1=1653&vol_stavzobrazeni=1#docColumn>.

⁷¹ Finanční výbor, kontrolní výbor, místní výbor v městské části Přední Lhota, místní výbor v městské části Velké Zboží.

⁷² Komise pro sociální ochranu dětí, komise k projednávání přestupků, právní komise města, komise pro životní prostředí, komise urbanismu a dopravy, komise pro strategický rozvoj a dopravu, sportovní komise, komise pro lázeňství cestovní ruch, komise pro občanské záležitosti, komise bytová, komise pro regeneraci památkové zóny

Tabulka 1: Juddova matice - kategorizace pracovníků

Styk s občany	Účast na tvorbě marketingového mixu	
	vysoká	nízká
vysoký	kontaktní personál (pracovníci sociální péče, stavebního odboru, matriky)	modifikátoři (pracovníci podatelny)
nízký	ovlivňovatelé (zastupitelstvo, starosta, tajemník)	izolovaný personál (pracovníci vykonávající podpůrné funkce, finančního odboru, informatiky)

Zdroj: Janečková (1999)⁷³

Služby pro občany města správního obvodu jsou zajišťovány prostřednictvím odborů městského úřadu. V případě pohledávek však Městský úřad Poděbrady nemá zřízeno samostatné oddělení vymáhání pohledávek. Agendu vymáhání pohledávek v oblasti přenesené působnosti zajišťuje finanční odbor městského úřadu. Pohledávky vzniklé v samostatné působnosti obce eviduje a vymáhá oddělení majetkoprávní. Zde je patrné, že není vhodné vymáhat pohledávky vzniklé v rámci různé působnosti na jednom oddělení, ale je potřeba určit taková oddělení, která mají k daným pohledávkám nejbližší. V rámci přenesené působnosti se bude jednat o poplatkové a daňové pohledávky, proto je má na starosti finanční odbor.

V tabulce č. 2 jsou zaznamenáni zaměstnanci úřadu a jejich celkový počet, stejně tak i výše dosaženého vzdělání (Příloha č. 7). Jedná se o údaje, které jsou zásadní pro zjištění toho, jak kvalifikovaní jsou pracovníci na Městském úřadu Poděbrady.

Tabulka 2: Porovnání přepočteného stavu zaměstnanců Městského úřadu Poděbrady

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Celkem	92	95	106	107	106	110	111
muži	19	20	17	24	26	26	28
ženy	73	75	89	83	80	84	83

Zdroj: interní data Městského úřadu Poděbrady, vlastní zpracování

⁷³ JANEČKOVÁ, L. VAŠTIKOVÁ, M. *Marketing měst a obcí*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing. 178 s. IBSN 80-7169-750-8. S. 13.

Z tabulky č. 2 vyplývá, že počet zaměstnanců je zde poměrně velký. Pozitivnější je však skutečnost, že roste i počet vysokoškolsky vzdělaných osob, u ostatní se jedná spíše o stagnaci nebo dokonce snižování (středoškolské vzdělání s maturitou.)

Správní obvod Poděbrad tvoří 35 obcí, které se rozdělují na Poděbradsko a Městecko. Do roku 2003 bylo město začleněno do okresu Nymburk. Po zrušení okresních úřadů v roce 2003 se Poděbrady staly obcí s rozšířenou působností, správa území se vrátila k historickému stavu, který trval od 13. století do reformy, které byly provedeny v roce 1949 a 1960.

Poděbrady na svém správním území vykonávají působnost pro 18 obcí:

Choťánky, Kolaje, Kouty, Křečkov, Libice nad Cidlinou, Odřepsy, Okřínek, Opolany, Oseček, Pátek, Písková Lhota, Poděbrady, Sány, Senice, Sokoleč, Úmyslovice, Vlkov pod Oškobrhem, Vrbová Lhota.

Městec Králové na svém správním území vykonává působnost pro 17 obcí:

Běrunice, Činěves, Dlouhopolsko, Dobšice, Dymokury, Hradčany, Chotěšice, Chroustov, Kněžice, Kněžičky, Městec Králové, Opočnice, Podmoky, Sloveč, Velenice, Vrbice, Záhornice.

Vzhledem k tomuto počtu správních území je možné se zeptat, zda počet zaměstnanců stačí pro zajištění všech funkcí, respektive zda je zde dostatek úředníků na počet obyvatel. Tyto informace prezentuje tabulka č. 3.

Tabulka 3: Počet obyvatel na úředníka městského úřadu

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Správní obvod	309	300,3	269,9	270,3	277,6	270,8	264,4
Město	143,4	139,1	125,1	128,9	130,1	125,8	126,4

Zdroj: interní data Městského úřadu Poděbrady, vlastní zpracování

Trend je patrný. S tím, jak roste počet úředníků zaměstnaných na Městském úřadu Poděbrady, snižuje se počet osob, které připadají na jednu osobu. Růst počtu obyvatel je tak proporcionálně menší a město by nemělo trpět tím, že úředníci nebudou schopni zastat své funkce a zajistit obsluhu všech potřebných. Daná skutečnost ale již nezajistí, aby

nedocházelo k jiným problémům, které nejsou spojené s počtem úředníků, ale například s nedokonalým předáváním informací (viz podkapitola 4.5).

Zajištění výkonu státní správy představuje stav je přibližně 75% z celkové činnosti městského úřadu, zbývajících 25% připadá na výkon samosprávných agend, které jsou určeny pouze pro občany města.

Obyvatelstvo a nezaměstnanost

Demografické údaje dávají přehled o počtu, skladbě a stavu obyvatelstva a jsou důležitým ukazatelem, neboť z něj lze odvodit, jaká bude úspěšnost pohledávku vymoci. Majetkové rozdíly ve společnosti se prohlubují, což je problém v rámci vymáhání pohledávek. Čím menší bude dlužník mít příjem, tím je menší pravděpodobnost, že bude možné využít exekuci příkázáním srážky ze mzdy. Tabulka č. 4 prezentuje údaje o počtu obyvatel ve městě Poděbrady a v celém správním obvodu.

Tabulka 4: Počet obyvatel ve sledovaných obdobích

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Správní obvod	28 567	28 615	28 698	28 746	28 928	29 429	29 798	29 349
Město	13 128	13 194	13 250	13 255	13 495	13 788	13 838	14 032

Zdroj: ČSÚ (2011)⁷⁴

Počet obyvatel nasvědčuje tomu, že ve městě nejsou problémy s vysídlováním, což by se u takto velké obce ani neočekávalo. Nárůst obyvatelstva však může mít jako jeden z vedlejších efektů i skutečnost, že se budou zvyšovat pohledávky. Plynout to může ze zvyšující se nezaměstnanosti, protože pro všechny uchazeče o práci nebude dostatek pracovních míst. Tabulka č. 5 doplňuje předchozí údaje nezaměstnanost v Poděbradech.

⁷⁴ ČSÚ. *Vývoj obyvatelstva Poděbrad* [online] 2011. [cit. 22. března 2011]. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/vyvoj_obyvatelstva_mesta_podebrady/\\$File/Podebrady.pdf](http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/vyvoj_obyvatelstva_mesta_podebrady/$File/Podebrady.pdf)>.

Tabulka 5: Uchazeči o volná místa – Město Poděbrady

Období	Uchazeči	Volná místa	Míra nezaměstnanosti
12/2010	665	21	9,6%
12/2009	556	27	8%
12/2008	506	45	7,3%
12/2007	352	105	5,1%
12/2006	392	81	5,6%
12/2005	445	42	6,4%

Zdroj: Úřad práce Nymburk, vlastní zpracování

Nezaměstnanost se v Poděbradech skutečně zvyšuje, ale nemusí to být nutně způsobeno nárůstem počtu obyvatel. Nárůst počtu obyvatel spíše ještě o něco nezaměstnanost prohlubuje, ale rostoucí trend je způsoben skutečností, že i v takto malém regionu dopadla krize a volných míst je nedostatek. Navíc stávající pracovníci jsou propouštěni, což znamená, že žadatelů o pracovní místo bude ještě více.

V roce 2008 v Poděbradech ukončily činnost sklárny Poděbrady. Město nabídlo poskytnout bezúročnou půjčku sklářům k řešení jejich aktuální svízelné situace. Žadatelé museli splnit určitá kritéria – nemít dluhy vůči městu, být zaměstnaní ve sklárnách jeden kalendářní rok a hlavně hlášený trvalý pobyt v Poděbradech delší než 1 rok. Z celkového počtu 447 sklářů požádalo o bezúročnou půjčku 52. Podmínky však splnilo jen 27 žadatelů – celkem byla poskytnuta částka ve výši 486 000 Kč. K 31. 12. 2010 činil dluh na nesplacených půjčkách + úrok za nedodržení podmínek smlouvy o půjčce částku 119 501 Kč. Městský úřad Poděbrady přistoupil k vymáhání dlužných částek od 9 sklářů soudní cestou. Vyučení sklářů se na trhu práce za pomoci rekvalifikace uplatnili, ale ti, kteří měli pouze základní vzdělání, se dostali do problémů.

Situace v oblasti se však nikde příliš nelišila, jak ukazuje tabulka č. 6.

Tabulka 6: Průměrná míra nezaměstnanosti v %

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Poděbrady	6,1	6,4	5,6	5,1	7,3	8,1	9,6
Nymburk	8,3	8,4	8,1	6,5	5,8	8,2	9,2
Stř. kraj	6,6	6,3	5,7	4,6	4,0	5,8	7,1
Celkem ČR	9,2	9,0	8,1	6,6	5,4	8,0	9,0

Zdroj: Úřad práce Nymburk, zpracování vlastní

Město Poděbrady mělo – na základě těchto statistik – v prvních sledovaných letech nadprůměrnou nezaměstnanost, tedy nezaměstnanost výrazně nižší než ostatní zveřejněné oblasti. Ke změně došlo až v roce 2008, kdy se nezaměstnanost vyhoupla výrazně nad průměr České republiky. Na vině je právě ukončení činnosti skláren ve městě, což byl problém, který postihl i jiné významné sklářské oblasti. Na nezaměstnanosti v Poděbradech se realita projevila skutečně výrazně a nezaměstnanost se dostala o 2 % výše než celorepublikový průměr a dokonce o více jak 3 % v porovnání s nezaměstnaností v celém Středočeském kraji. Kromě toho, že se musela situace promítnout do nezaměstnanosti, dopady se objevily i ve výši dávek, které muselo město vyplácet. Více nezaměstnaných představuje v konečném důsledku více rodin, které budou mít problémy s příjmy. Tabulka č. 7 prezentuje, že k problémům v městě skutečně docházelo a dochází a lidé potřebují větší podporu státu.

Tabulka 7: Čerpání na dávky státní sociální podpory v KČ (okres Nymburk)

Dávka	2005	2006	2007	2008	2009
Přídavek na dítě	90 419 13	89 406 447	81 293 791	47 825 221	35 053 644
Sociální příspěvek	33 418 762	30 276 332	29 891 470	19 896 785	18 975 230
Rodičovský příspěvek	116 339 925	126 004 494	267 048 572	271 485 806	281 592 012
Příspěvek na bydlení	14 518 760	12 921 681	7 569 933	7 517 544	10 444 801
Celkem	254 696 577	258 608 954	385 803 766	346 725 356	346 065 687

Zdroj: Úřad práce Nymburk, vlastní zpracování

Data jsou pouze za celý okres Nymburk, v tomto směru není databáze rozdělována a čísla jsou souhrnná. Úřednice úřadu práce nerozdělují, zda se jedná o dávku přímo do Nymburka nebo do jiné obce. Přesto je zde patrné, že došlo k obrovskému nárůstu dávek. Je to dáno i skutečností, že se měnil systém jejich vyplácení (viz skoková změna ve výši rodičovského příplatku v roce 2007 a výrazného poklesu ostatních dávek), ale přesto je nárůst o více jak 30 % zásadní a svědčí o tom, že v sociální oblasti jsou některé rodiny skutečně slabé. Data pro rok 2010 ještě nejsou dostupná, ale očekává se, že výše dávek o něco poroste. S tím jak roste počet dávek, snižují se i finanční možnosti některých rodin, což může mít za následek i horší platební schopnosti a následně i nutnost vymáhání pohledávek, pokud dlužníci včas neplatí.

Poděbrady a jejich pracovní trh však nejsou tvořeny pouze zaměstnanci, ale také živnostníky (fyzickými osobami) a ostatními zaměstnavateli (právníckými osobami). Aby bylo možné pokrýt celou demografickou oblast z pohledu zaměstnanosti, bylo potřeba se seznámit se skutečností, kolik bylo vydáno živnostenských oprávnění k provozování podnikatelské činnosti fyzickým nebo právníckým osobám. Od 1. srpna 2006 byly na obecních živnostenských úřadech zřízeny tzv. Centrální registrační místa. Obecní živnostenský úřad Poděbrady vykonává činnosti vymezené zákonem o živnostenském podnikání dále i některými ustanoveními zákona o zemědělství, týkající evidence zemědělských podnikatelů. Jsou zde evidovány fyzické a právnícké osoby nově. Na základě zjištění, jak se vyvíjel počet podnikatelů, je možné určit, zda měl také vliv na zaměstnanost či nikoli.

Tabulka 8: Počet vydaných živnostenských oprávnění

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Podnikatelé celkem	5 865	5 900	5 893	6 071	6 202	6380	6 598	6 775
FO	5 425	5 445	5 423	5 557	5 674	5 830	6 014	6 173
PO	440	455	470	514	528	550	584	602

Zdroj: interní data Městského úřadu Poděbrady, vlastní zpracování

Výše podnikatelských oprávnění vydaných se nijak nesnižuje, naopak právníckých i fyzických osob přibývá, a to v podstatě nezávisle na vývoji na trhu práce. Ukazuje se skutečnost, že do problémů se dostali především zaměstnanci samotní, podnikatelé se dokázali krizi a úpadku spíše ubránit – mnohdy právě propouštěním. Tím, že se počet podnikatelských subjektů významně nesnížil, je možné předpokládat, že se některé dostali na hranici solventnosti a nejsou v některých případech schopny včas plnit své závazky. To se může projevit i na zvýšených pokutách a nedoplatcích. Následující podkapitola už se pak přímo zabývá tím, jaký byl vývoj pohledávek v Poděbradech v letech 2003 až 2010.

4.2 Analýza vývoje stavu pohledávek v letech 2003-2010

Podkapitola v jednotlivých letech určuje, jak se vyvíjely pohledávky v městě Poděbrady, jaká byla jejich výše a k jakým závěrům je možné na základě prezentovaných hodnot. Všechny údaje jsou následně sumarizovány v podkapitole 3.3.

Rok 2003 – Stav pohledávek k 31. 12. 2003 činil 10 257 415,43 Kč

V souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů a přenesení jejich působnosti na jiné úrovně veřejné správy, předal Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových sekce Územní pracoviště Střední Čechy Nymburk předpisy pohledávek k vymáhání městu Poděbrady. Jednalo se o nový úkol, který měl být nyní plněn městským úřadem a jeho úředníky. Tabulka č. 9 znázorňuje jaké pohledávky, v jakém množství a v jaké celkové výši byly na město převedeny.

Tabulka 9: Pohledávky převedené k 1. 12. 2003

Druh pohledávky podle odboru	Počet pohledávek	Celková částka
Zdravotnictví OkÚ	2	73 500 Kč
Životní prostředí OkÚ	2	10 300 Kč
Obrana ochrana OkÚ	3	6 450 Kč
Vnitřní věci OkÚ	14	22 300 Kč
Doprava OkÚ	88	382 114 Kč

Zdroj: interní data Městského úřadu Poděbrady, vlastní zpracování

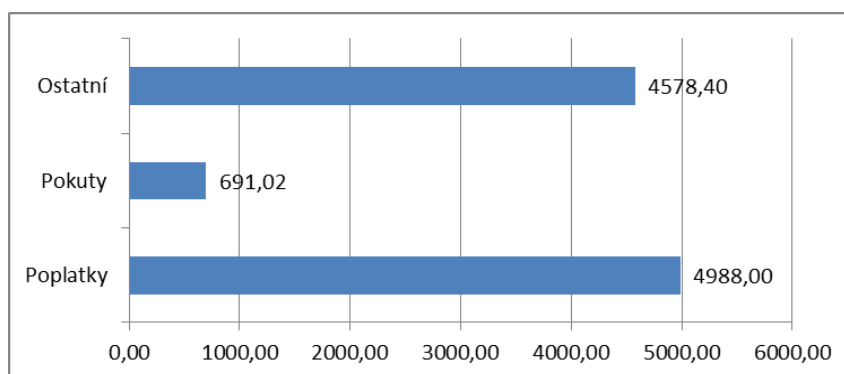
Pouze 15 % kompetencí zrušených okresních úřadů byla přenesena na krajské úřady, převážná většina (až 85 %) byla z důvodu přiblížení státní správy občanům (zásada subsidiarity) přenesena na nově stanovené obce s rozšířenou působností – jednou z nich se staly právě Poděbrady. Ke dni 1. ledna 2003 vzniklo 205 nových obcí s rozšířenou působností, zároveň došlo k vyrovnání velikosti správních obvodů v rámci republiky a k upřednostnění přirozené územní spádovosti.⁷⁵

Po převedení pohledávek se ukázalo, že mimo pohledávek z odboru dopravy byly pohledávky nevymahatelné. Finanční odbor je během následujících let pro prekluzi odepsal. Z těchto pohledávek se podařilo vymoci pouze pohledávky odboru dopravy ve výši 86 800,- Kč (22,7 %) a odboru životního prostředí ve výši 10 000,-Kč (97 %). Již situace v na okresních úřadech byla problémová, jak se tímto převodem ukázalo a ani obci se nepodařilo vymoci všechny pohledávky. Naopak, došlo k zajištění pouze jejich malé části.

⁷⁵ POSTRÁNECKÝ, J. Aktuální vývoj veřejné správy v ČR. In *Zdokonalování veřejné správy a samosprávy České republiky*. 1. vyd. Brno : Moravskoslezská akademie pro vědu, 2007. 214 s. ISBN 978-80-7302-125-0.

V roce 2003 se na základě vzájemného porovnání evidence obyvatel a vybraných plateb za místní poplatek provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění a využívání odstraňování komunálních odpadů získal první ucelený přehled neplatičů. V roce 2003 činil dluh na odpadech 782 417 Kč. Všem dlužníkům bylo následně platebním výměrem doměřeno a byli vyzváni k zaplacení poplatku v náhradní lhůtě. Všechny pohledávky vykázané k 31. prosinci 2003 byly předmětem inventarizace a nebyly zjištěny rozdíly. Graf č. 1 uvádí, jaké bylo rozdělení pohledávek podle jejich druhu.

Graf 1: Struktura pohledávek v roce 2003 (v tis. Kč)

Zdroj: interní data Městského úřadu Poděbrady, vlastní zpracování

Ve většině případů se jedná o pohledávky, nikoli o pokuty. Význam pokut začal růst až v následujících letech. Přesto je na grafu patrné, že pohledávky dosáhly skutečně velmi vysokých hodnot, ať již v případě poplatků (pohledávek z přenesené působnosti), tak v případě ostatních pohledávek v rámci samostatné působnosti.

Rok 2004 – Stav pohledávek k 31. 12. 2004 činil 7 939 563,60 Kč

V roce 2004 se stav pohledávek oproti roku 2003 snížil cca o 21,3%, což je snížení velmi razantní, dáno i tím, že došlo k uspokojení některých přenesených pohledávek, jak bylo analyzováno v popisu roku 2003. Byly zcela vymoženy pohledávky finančního odboru – lázeňský poplatek, pohledávky stavebního odboru. Byla snížena pohledávka za prodej majetku ve výši 3 477 826,20 Kč.

Za rok 2004 byl zaznamenán nárůst pohledávek na účtu 315 54 (dávky sociální péče) oproti loňskému roku o 108 100 Kč. Stav pohledávky dle účetní evidence k 31. prosinci 2004 činil 989 277 Kč. Jednalo se o pohledávky, které vznikly z titulu neprávem vyplacených sociálních dávek nezaměstnaným a nesplacených pohledávek z příspěvku na

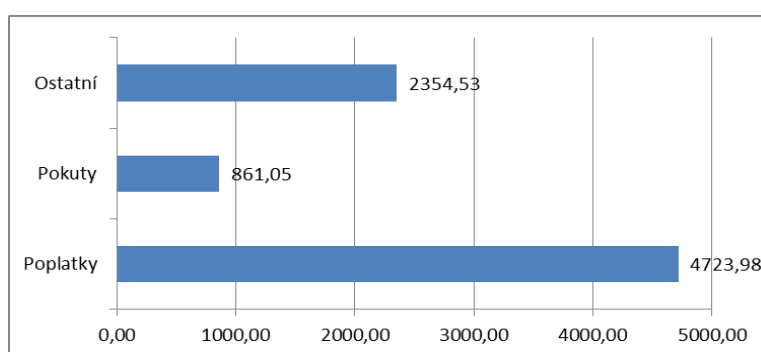
výživu. Vymáhání těchto dlužných částek bylo velmi problematické, často i neefektivní. Úspěšnost vymáhání těchto nedoplatků se pohybovala okolo 10 %. Ve většině případů se jednalo o dlužníky ze sociálně slabých rodin. Všem dlužníkům byla zaslána výzva k zaplacení nedoplatku v náhradní lhůtě, avšak vynutitelnost plnění byla omezená. Dlužníci nevlastnili žádný majetek, který by mohl být použit na úhradu dluhu.

Pohledávka za dlužné nájemné byla jednou z položek nedoplatků a představovala konkrétně dva typy. V prvním případě jsou dlužníky občané, kteří o pohledávce vědí, dluží, a přesto na adrese zadluženého bytu bydlí, ve druhém případě pak občané, kteří se odstěhovali bez udání jiného trvalého bydliště a zanechali po sobě zadlužený byt. Do budoucna byly tyto pohledávky téměř nevymahatelné a určené k odpisu.

V roce 2004 byl vyčíslen nárůst pohledávek o cca 20% na místním poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění a využívání odstraňování komunálních odpadů. Roční poplatek na fyzickou osobu činil 500 Kč, které měl možnost poplatník zaplatit buď jednorázově, nebo za každé pololetí zvlášť. Dlužníkům byl poplatek doměřen platebním výměrem a byla zaslána výzva dle § 73 zákona o správě daní a poplatků k zaplacení v náhradní lhůtě.

Začaly se objevovat případy, kdy rodiče za sebe místní poplatek za svoz komunálního odpadu zaplatili a za nezletilé dítě ne. Správce v těchto případech vyzval fyzickou osobu (nezletilého dlužníka) prostřednictvím zákonného zástupce k zaplacení dlužného místního poplatku v náhradní lhůtě. Pokud nebyl poplatek zaplacen, neměl správce poplatku jinou páku než opětovnými výzvami poplatek evidovat, aby nedošlo k prekluzi a čekat na zletilost dlužníka – podrobněji viz podkapitola 4.4. Všechny pohledávky vykázané k 31. prosinci 2004 byly předmětem inventarizace a nebyly zjištěny rozdíly. Rozložení pohledávek ve sledovaném roce popisuje graf č. 2.

Graf 2: Struktura pohledávek v roce 2004 (v tis. Kč)

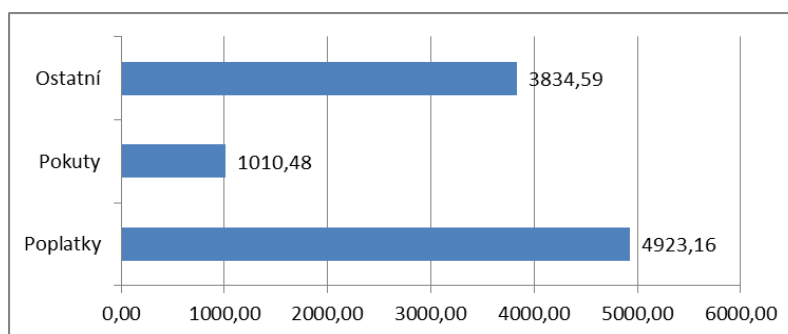
Zdroj: interní data Městského úřadu Poděbrady, vlastní zpracování

K příliš velkým změnám zde skutečně nedošlo, alespoň pokud se týká poplatků a pokut. V případě poplatků došlo ke snížení minimálního, pokuty se pak o něco navýšily, což je trend, který bude pro následující roky určující. V rámci ostatních pohledávek došlo k velmi významnému snížení, které napomohlo ke snížení pohledávek obecně. Nejednalo se však o stav trvalý, jak ukázal hned rok další.

Rok 2005 – Stav pohledávek k 31. 12. 2005 činil 9 768 220,23 Kč

V roce 2005 se návyky občanů nezměnily. Největším problémem bylo vymáhání nedoplatků za dlužný místní poplatek provozu systému nakládání s odpadem a dopravní pokuty. Od roku 2002, kdy dlužná částka za odpady činila 237 217 Kč, se částka vyšplhala na 1 165 882 Kč, což je zvýšení razantní. Vývoj podílu sledovaných položek v rámci pohledávek – viz graf č. 3.

Graf 3: Struktura pohledávek v roce 2005 (v tis. Kč)

Zdroj: interní data Městského úřadu Poděbrady, vlastní zpracování

Při pohledu na celkovou částku pohledávek je patrné, že došlo k výraznému nárůstu, který byl dán zvýšením pohledávek z poplatků, ale především pak zvýšením ostatních pohledávek. V roce 2005 bylo odesláno celkem 2 200 ks platebních výměřů a neplatičům z loňských let byl navýšen poplatek o 200 Kč – zde je důvod, proč došlo i k navýšení pokut, které pokračovalo i v následujících letech. Všechny pohledávky vykázané k 31. prosinci 2005 byly předmětem inventarizace a nebyly zjištěny rozdíly.

Odbor dopravy měl v evidenci 121 dlužníků, z toho 35 osob se odvolalo proti rozhodnutí a ostatní rozhodnutí nemohla být označena doložkou nabytí právní moci k 31. prosinci 2005.

Finanční obor úřadu evidoval „dopravních“ 89 dlužníků. Správce daně vyzval dlužníky k zaplacení v náhradní lhůtě a nabídl jim řešit jejich svízelnou situaci pomocí splátkového kalendáře. Splátkový kalendář využilo pouze 8 dlužníků. Ani nabízená pomoc a snaha tolik nezasahovat do rodinného rozpočtu nevedla k tomu, že by dlužníci více s úřadem spolupracovali.

U vymáhání dopravních pohledávek je největší problém v tom, že povinní způsobí přestupek za porušení bezpečnosti a plynulosti silniční dopravy v Poděbradech, kde se přestupek řeší, ale trvalý pobyt mají v jiném kraji. Při řešení dopravního deliktu na úřadě není dovoleno do rozhodnutí o přestupku nebo příkazu zapsat rodné číslo, pouze se ověřuje totožnost podle občanského průkazu. Bez této informace je vymáhání pohledávky problematické a banky následně odmítají součinnost. Jedná se o jeden z velmi závažných problémů a ukázkou toho, jak nefunguje spolupráce mezi jednotlivými orgány a jak i zákon v některých případech úředníkům stěžuje jejich úlohu.

Rok 2006 – Stav pohledávek k 31. 12. 2006 činil 5 597 719,09 Kč

V roce 2006 bylo sledováno celkově nejmenší množství pohledávek za všech osm let v této práci analyzovaných. Jednotlivé položky v roce byly na úrovni, která se následně pouze zvyšovala a svého vrcholu dosáhla v posledním sledovaném roce 2010. K vymáhání byly předány pohledávky za pokuty na životním prostředí a přestupky odboru správních činností. Sankce byly uloženy za drobné krádeže či neshody se sousedy, které jsou určitým způsobem pokutované. V porovnání s ostatními položkami se však nejednalo o položky významné, především pokud se zaměříme na poplatek za ukládání odpadu. V tomto případě se jednalo o jednu z největších částek, které byly pohledávány, samozřejmě především proto, že odpadová politika byla a je pro obec jednou ze zásadních a zároveň i proto, že k tomuto poplatku je povinná každá osoba. Již v předchozích letech bylo zaznamenáno, že vývoj tohoto poplatku je velmi negativní, do dalších let pak pokračuje. Otázkou pak zůstává, jak se stav změní (prohloubí) ve chvíli, kdy bude zaveden poplatek dvojnásobný.

Tab. 1: Porovnání dlužných částek za komunální odpad r. 2006 (v Kč)

Obec	Počet obyv.	Roční sazba na obyv.	Vybráno roku 2006	Nedoplatky 2003-2006	Dlužná částka %
Poděbrady	13 000	500,0	6 146 002,1	1 152 483,0	19,7

Kutná Hora ^{76,77}	21 114	500,0	10 029 597,4	2 229 235,5	21,6
Lipník nad Bečvou ⁷⁸	15 400	496,0	7 425 200,0	241 460,0	5,8

Zdroj: vlastní zpracování

Pokud by se Poděbrady srovnávaly s obdobně velkým městem, jakým je Lipník nad Bečvou, je patrné, že v Poděbradech má Městský úřad mnohem výraznější problémy s placením tohoto poplatku. V tomto směru by bylo vhodné přijít s nástroji, které budou efektivní a které dopomohou k vybírání poplatku. Problémem však zůstává, že část obyvatelstva je v podstatě nedotknutelná a město nemá žádnou možnost jim zabavit majetek, protože žádný nemají. Vymáhání takového nedoplatku je pak v podstatě nemožné.

Pohledávky v celkové výši 19 100 Kč představovaly pokuty v rámci odboru školství (OŠKVV), které byly uloženy za přestupky rodičům, kteří vědomě neposílali své děti do školy, a pokuty Městské policie ve výši 26 900 Kč za blokové pokuty na místě nezaplacené – v tomto případě se jednalo až překvapivě nízkou položku.

Pokuty uložené v blokovém řízení živnostenským úřadem byly za porušení živnostenského zákona a zákona na ochranu spotřebitele. Ve správním řízení byly uloženy pokuty za porušení živnostenského zákona a dále za správní delikty neoprávněného podnikání. Odbor uložil pořádkové pokuty dle zákona č.552/1991 Sb., o státní kontrole v platném znění. Evidovány pohledávky v celkové ve výši 85 000 Kč

Odbor dopravy zaznamenal v dalších letech výrazné změny. Všechny pohledávky vykázané k 31. prosinci 2006 byly předmětem inventarizace a nebyly zjištěny rozdíly. Vývoj kategorií pohledávek je zřejmý v grafu č. 4.

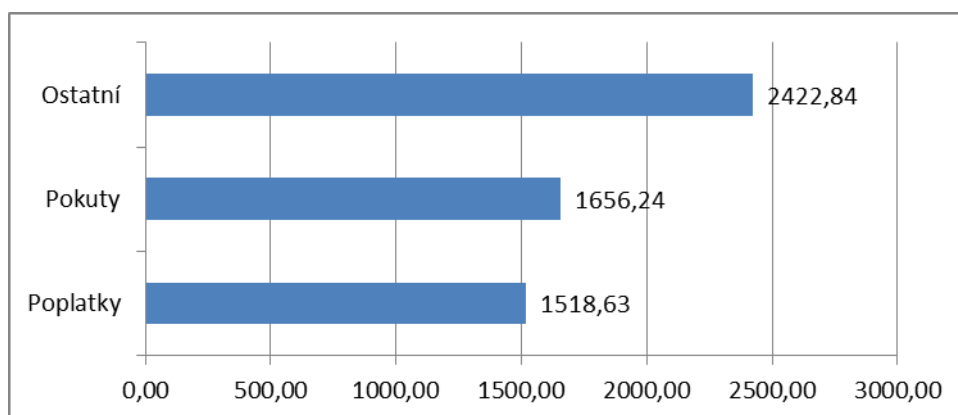
⁷⁶ Město Kutná Hora vzhledem nárůstu nákladů na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu, ze kterých se vycházelo při stanovení pohyblivé sazby poplatku pro rok 2005 upravilo sazbu za místní poplatek z 450,-Kč na 500,-Kč na obyvatele pro rok 2006.

⁷⁷ KUTNÁ HORA. *Celkové plnění rozpočtu Města Kutná Hora k 31. prosinci 2006* [online] 2006. [cit. 23. března 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.mu.kutnahora.cz/data/pageadds/675_01%20prijmy.xls>.

⁷⁸ Číselné údaje zjištěny na Městském úřadě Lipník nad Bečvou dne finančním odboru dne 24. března 2011.

Graf 4: Struktura pohledávek v roce 2006 (v tis. Kč)

Zdroj: interní data Městského úřadu Poděbrady, vlastní zpracování

Graf č. 4 poukazuje na skutečnost, že skutečně došlo ke snížení, jak kategorie „Ostatní“, tak kategorie „Poplatky“, ale zároveň je potřeba si uvědomit, že položka „Pokuty“ oproti předchozímu roku výrazně narostla – o více jak 60 %. Je to dáno tím, že zákonem č. 200/1990 Sb., o přestupcích, byla od roku 2006 stanovena minimální sazba pokut, což do té doby neexistovalo. Dokonce došlo k tomu, že výše nezaplacených pokut překonala výši nezaplacených poplatků, a to i přesto, že poplatek za svoz odpadu stále tvoří velkou část celkových pohledávek. V tomto roce se naplno ukázalo, že výše pokut je tou, která bude problémovou a jejich vymáhání nebude jednoduché, což praxe potvrdila – viz kapitola 4.

Rok 2007 – Stav pohledávek k 31. 12. 2007 činil 5 883 565,29 Kč

V roce 2007 byly odepsány pohledávky v celkové výši 207 153 Kč včetně pohledávek z důvodu úmrtí, které činily 57 603 Kč (zhruba 1 % pohledávek). Správce daně přihlásil pohledávky do dědického řízení, avšak zůstavitelé nezanechali žádný majetek, tudíž nebylo možné pohledávky jakkoli uspokojit.

V roce 2007 bylo vyměřeno a k zaplacení v náhradní lhůtě zasláno daňovým subjektům 1 835 ks platebních výměrů. V náhradní lhůtě zaplatilo 1 168 osob, 667 osob se dostalo do procesu vymáhání.

K výraznějšímu nárůstu došlo opět u poplatku za odpady. Vzhledem k této skutečnosti navrhla rada Města Poděbrady zastupitelstvu města změnu v systému vybírání poplatku za odpady od fyzických osob s účinností od 1. ledna 2008. Do 31. prosince 2007 postupovalo město Poděbrady podle vyhlášek č. 2/2003 a č. 14/2003, kde byl stanoven místní poplatek

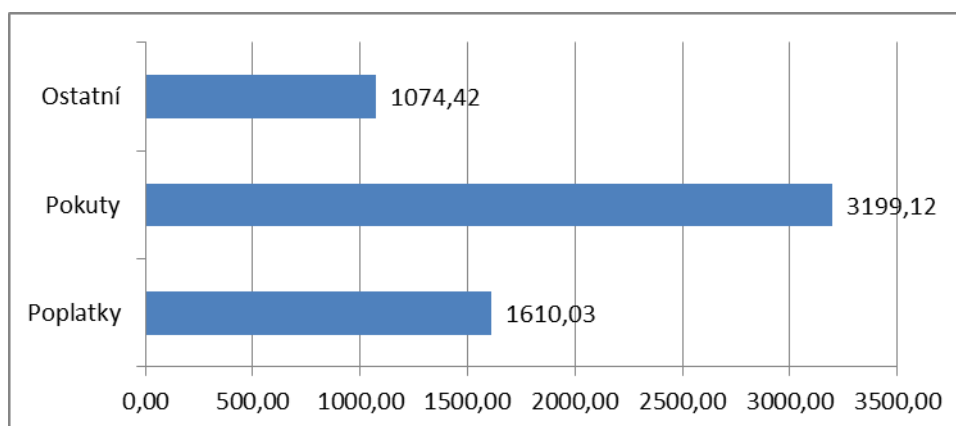
za provoz shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů – účelem bylo zpoplatnění všech občanů, kteří měli na území obce přihlášen trvalý pobyt nebo měli v obci stavbu sloužící k individuální rekreaci. Jednalo se o jednoduchý, plošný systém, který se řídil zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích a umožňoval vybrat poplatek pouze do výše 500 Kč na osobu za rok. Město již této výše dosáhlo. Nevýhodou výběru tohoto poplatku byla nemožnost vybrání úhrady od skupiny obyvatel, kteří v Poděbradech skutečně žili, fyzicky odpady produkovali, ale nebyli přihlášení k trvalému pobytu. Odbor životního prostředí navrhl radě města a ta následně zastupitelstvu zavést tzv. Poplatek za komunální odpad. Plátcem poplatku se stal vlastník nemovitosti. V případě jestliže se jednalo o budovu, ve které vzniklo společenství vlastníků jednotek podle zvláštního zákona, se stal plátcem toto společenství. V takovém případě bylo možné se vyhnout tomu, že by neplatili osoby, které sice v jednom z bytů žijí, ale nejsou zde přihlášeny k trvalému pobytu. Poplatek za komunální odpad byl tak určen i osobám s „přechodným bydlištěm“ v Poděbradech.

Plátcí na základě nové obecně závazné vyhlášky měli a mají povinnost nahlásit všechny poplatníky, kteří se v jejich nemovitostech zdržují a zajistit pro ně popelnice nebo kontejnery na komunální odpad. Vzhledem k tomu, že neexistuje institut přechodného bydliště, nelze přesně určit, kolik obyvatel se na území města zdržuje. V žádné databázi není údaj veden, a tak je skutečně velmi složité určit, kdo je osobou, která nemá trvalé bydliště v Poděbradech, respektive svoje trvalé bydliště trvale nevyužívá a kdo je naopak přechodným nájemníkem bytové jednotky.

Stav pohledávek se měnil – především se zvýšily, a to velmi výrazně, pokuty, jak je dále patrné na grafu č.5. Zvyšovaly je však i jednotlivé konkrétní položky. Především pohledávky na odboru dopravy narostly výrazně, zejména když dojde k sečtení položky „Pokuta doprava“ ve výši 1 397 071 Kč a „Pokuta – doprava pojištění“ ve výši 346 385 Kč.

V roce 2007 došlo k poklesu pokut vydaných Městskou policií. Zde je možné hovořit o pokroku, kdy Městská policie rozdala méně blokových pokut, ale především došlo ke snížení drobných krádeží a dalších problémů, které jsou řešeny policejními orgány. Celkově však došlo k nárůstu pokut.

Graf 5: Struktura pohledávek v roce 2007 (v tis. Kč)

Zdroj: interní data Městského úřadu Poděbrady, vlastní zpracování

Ostatní pohledávky poklesly a pohledávky za poplatky narostly jen minimálně, ale byly to právě pokuty, které v tomto roce představovaly obrovský nárůst. Nárůst není nijak překvapivý, ale překvapivá byla výše, která je oproti předchozímu roku v podstatě dvojnásobná. Město marně hledalo a hledá způsob, jak pokuty vymáhat. Většinou se totiž jedná o soby, které neplatí své pohledávky „pravidelně“ a ani není možné z jejich příjmů pohledávky vymáhat.

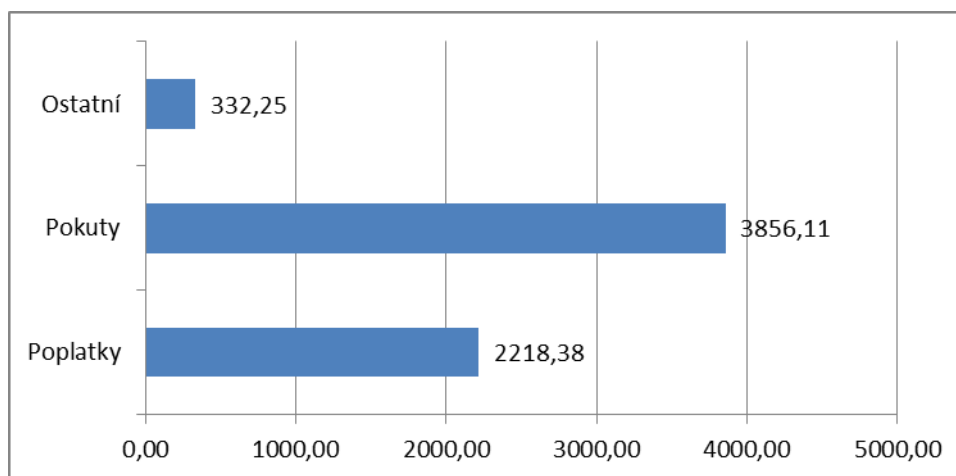
Všechny pohledávky vykázané k 31. prosinci 2007 byly předmětem inventarizace a nebyly zjištěny rozdíly

Rok 2008 – Stav pohledávek k 31. 12. 2008 činil 6 406 739,33 Kč

Stav je pokračováním trendu zvyšování celkového množství pohledávek, který trval až do roku 2010. V tomto případě již nebylo možné hovořit o tom, že by do města přibývalo stále více obyvatel, jednoznačně se jednalo o pohledávky, které byly dány nezaplacením – město mělo problémy s nepláči a tyto problémy se ve sledovaných třech letech zvýšily, poměrně radikálně. Největší podíl na tom měl odbor dopravy, kde v roce 2008 došlo k obrovskému nárůstu pohledávek (až o 1 mil. Kč).

Některé položky se snížily – pokuty na odboru školství, pokuty městské policie, ale jejich výše je obecně taková, že se to do celkového množství výrazněji nepromítly.

Graf 6: Struktura pohledávek v roce 2008 (v tis. Kč)

Zdroj: interní data Městského úřadu Poděbrady, vlastní zpracování

Graf č. 6 dále zaznamenává růst pokut a v tomto roce i růst pohledávek z poplatků. Naposledy došlo k poklesu ostatních pohledávek. I když se jednalo o pokles významný, byl dán i skutečností, že velká část pohledávek musela být odepsána.

Rok 2009 – Stav pohledávek k 31. 12. 2009 činil 7 448 471,21 Kč

Pokuty na odboru dopravy se v roce 2009 snížily, což může být dáno i skutečností, že správce daně začal nabízet dlužníkům úhradu dlužných částek ve splátkách uzavřením splátkového kalendáře – město se totiž rozhodlo, že s tímto problémem bude něco dělat.

V roce 2009 došlo ke snížení výše pohledávek o odpis pohledávek z dlužného příspěvku na výživu ve výši 773 123,29 Kč a odpis pohledávek ve výši 2 700 Kč uložených odborem správních činností. Důvodem odepsání pohledávek uložených odborem správních činností byla jejich nákladnost spojená s vymáháním. Jednalo se o 11 pokut ve výši 200 Kč a jedné ve výši 500 Kč. Náklady vymáhání by přesáhly jejich výtěžek.⁷⁹

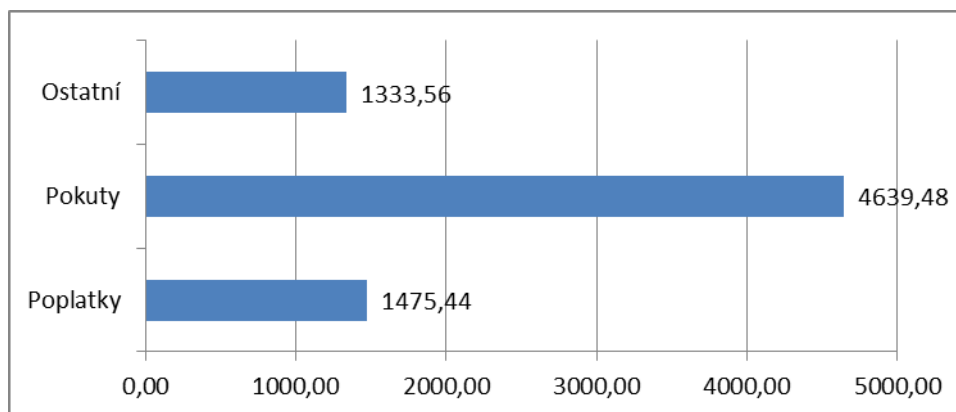
K odpisu pohledávky z dlužného příspěvku na výživu došlo z důvodu, že povinní neplnili svou vyživovací povinnost, která jim byla stanovena pravomocným rozsudkem soudu ke svým nezletilým dětem na jejich výživu, která nemohla být řádně zajištěna.⁸⁰ Vzhledem k tomu, že příspěvek, byl poskytován jako plnění za jiného, vznikla povinností dlužníkům

⁷⁹ Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, § 66.

⁸⁰ Zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů, § 5.

dlužný příspěvek na výživu zpětně uhradit.⁸¹ Obec následně vymožené prostředky odváděla do státního rozpočtu. Na základě praktických zkušeností, podle kterých bylo vymáhání pohledávek na výživu zvláště obtížné – nevyimadatelné, doporučilo Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky metodickým pokynem č. 10/2007 (Příloha č. 5) ukončit tuto ne hospodárnou činnost.⁸² Městský úřad Poděbrady, odbor finanční, jako místně funkčně příslušný správce daně dle ustanovení § 1 odst. 4 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, rozhodl dle ustanovení zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků odepsat daňový nedoplatek z vlastního podnětu pro jeho nedobytnost k 31. prosinci 2009. U všech pohledávek za dlužné výživné byl proveden výkon rozhodnutí avšak bezvýsledně.

Graf 7: Struktura pohledávek v roce 2009 (v tis. Kč)

Zdroj: interní data Městského úřadu Poděbrady, vlastní zpracování

Graf č. 7 potvrdil trend, který byl očekávaný - pokuty se nadále navyšovaly a to výrazným tempem, stejně tak došlo k opětovnému nárůstu ostatních pohledávek. Naopak pohledávky z poplatků se snížily, aby v dalším roce došlo k jejich obrovskému nárůstu a hodnoty pohledávek se dostaly na maximum.

Rok 2010 – Stav pohledávek k 31. 12. 2010 činil 12 433 452,39 Kč

Největší část pohledávek tvořily provozní zálohy ve výši 5 331 759,08 a pohledávky za odběrateli 1 600 338,88. Podíl pohledávek na rozpočtu za rok 2010 pro město Poděbrady činil 10,10% (v roce 2009 činil podíl, 8,06%) – zde je patrné, že v rámci rozpočtu

⁸¹ Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, § 102.

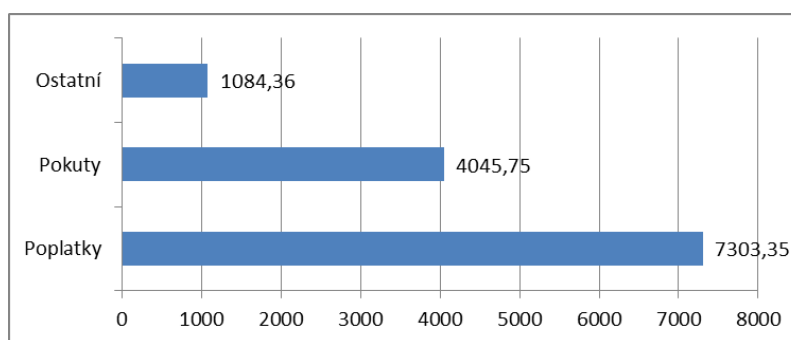
⁸² Zákon č. 111/2006 S., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, § 81 odst. 4.

docházelo k významným změnám, které byly pohledávkami ovlivněny. Změny byly částečně také způsobeny skutečností, že se v daném období měnila metodika.⁸³

Finanční odbor v roce 2010 odepsal z pohledávek města částku v celkové výši 251 389 Kč. Předmětem odpisu byly pohledávky, které byly nařízeny exekučními tituly dle § 88 odst. 1 zákona č. 200/1990Sb., o přestupcích⁸⁴, ze kterého vyplývá, že rozhodnutí o uložení pokuty za přestupek, o nároku na náhradu škody a o náhradu nákladů řízení lze vykonat do pěti let po uplynutí lhůty stanovené zákonem č. 501/2004, kterým se mění některé zákony. V souvislosti s přijetím správního řádu, byl s účinností od 1. června 2006 § 88 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích zrušen, aniž by bylo přechodným ustanovením upraveno, jak se posuzuje lhůta, která počala běžet před tímto datem. U všech odepsaných pohledávek byl dodržen postup při vymáhání daňového nedoplatku dle zákona 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, tj. výzva k zaplacení v náhradní lhůtě, a byly požádány instituce o součinnost – dotazy na veřejnou zdravotní pojišťovnu, banky, úřady práce. Bylo podáno 15 exekucí formou výkonu rozhodnutí na srážku ze mzdy a 35 návrhů na provedení exekuce prodejem movitých věcí, avšak vymáhání pohledávek nebylo úspěšné.

Graf č. 8 je posledním grafem, který se zabývá podílem pohledávek dle jednotlivých kategorií. Položka pokut se neustále navyšuje a zdá se téměř nemožné, aby docházelo k jejich efektivnímu vymáhání a skutečnému zaplacení. Velice pak ale narostl počet pohledávek za poplatky po splatnosti, které samy o sobě tvoří téměř takovou hodnotu, která byla v minulém stanovena jako suma všech pohledávek.

Graf 8: Struktura pohledávek v roce 2010 (v tis. Kč)

Zdroj: interní data Městského úřadu Poděbrady, vlastní zpracování

⁸³ Výpočet podle § 10 odst. 4 písm. b) zák. č. 420/2004 Sb. o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí.

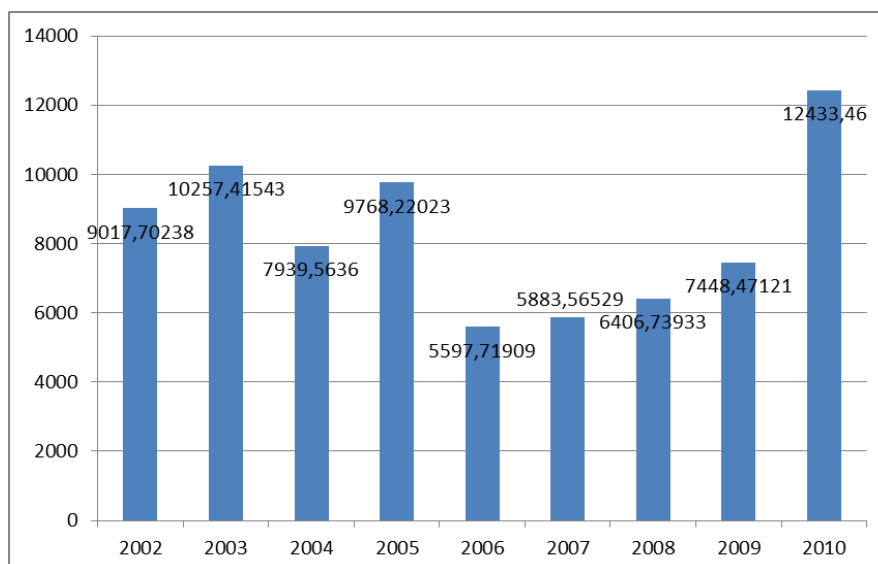
⁸⁴ Speciální úprava uvedená v § 88 odst. 1 zákona o přestupcích má přednost před obecnou úpravou podle § 70 zákona o správě daní a poplatků tzn. nelze uplatnit šestiletou promlčecí lhůtu ve smyslu ustanovení § 70 zákona 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků.

Graf č.8 odkazuje na problémy, které v rámci vymáhání pohledávek existují a které jsou podrobněji rozepsány ve čtvrté kapitole této práce. Zákon stanovuje, jaké jsou podmínky vymáhání, přesto je vymáhání spojeno s problémy, které nejsou zákonem upraveny, anebo je zákon opomíjí.

4.3 Shrnutí vývoje pohledávek

Metodika se mění a některé položky se nezapočítávají do výpočtu, kterým je podíl stanovován. Proto jsou zde tak velké výkyvy, jak prezentuje graf č. 9.

Graf 9: Vývoj stavu pohledávek po lhůtě splatnosti v letech 2003-2010 (v tis. Kč)

Zdroj: interní data Městského úřadu Poděbrady, vlastní zpracování

Proč vlastně došlo k nárůstu pohledávek po splatnosti v Poděbradech v posledních třech letech (viz graf č. 9)? Následek hospodářské recese v České republice, která se projevila nárůstem nezaměstnanosti, se v oblasti vymáhání daňových pohledávek ukázal zejména omezováním počtu prováděných exekucí, především pokud se jednalo o exekuci srážkou ze mzdy.

Vymahatelnost pohledávek po splatnosti dlužníků klesala. Hlavní příčiny bylo možno spatřovat jednak ve zvýšení částky, která nesměla být dlužníku zabavena a v mnoha případech dlužník moc dobře věděl, že z toho mála co má, mu nemůže být v podstatě nic

zabaveno, tudíž nebyl motivován své dluhy platit a nebyl ani motivován další dluhy nedělat – zákon zde sice neúmyslně dal možnost dlužníkům neplatit.

4.4 Profil dlužníka

Na základě dokumentace, která je v Poděbradech v rámci vymáhání pohledávek vedena, byly zjištěny určité profily dlužníků, které se velmi často opakují. Profil dlužník je podobný v mnohých případech, ale vždy se vyskytují individuality, které do profilu nezapadají – náhodné pohledávky, nechtěné nedoplatky, apod. Profily se objevují u pohledávek za poplatek za odvoz odpadu, kde je neplacení velmi časté. Pro potřeby diplomové práce byli dlužníci rozděleni do skupin:

- **starší osoba** (poživatel důchodu z českého důchodového pojištění) – její příjmy jsou natolik malé a životní (finanční) režim nedostatečný, že jim nedovolují platit i méně nákladné poplatky – nejstarší osoba je ročník 1924,
- **nezletilá osoba**, u které se čeká, zda za ni zaplatí rodiče, anebo je nutné počkat, až dosáhne zletilosti, což může být i několik let (nejmladší je ročník 2003), zde je jednoznačně vina na rodičích, ale i v zákoně, kdy by mělo být jasně dáno, že rodič je plátcem za dítě,
- **aktivní muž, žena** (uchazeč o zaměstnání v evidenci úřadu práce) - skupina osob velmi široká, pokud jsou nezaměstnaní, i když aktivně hledají pracovní místo, jejich pozice je velmi komplikovaná díky nízkým příjmům, navíc vymáhání je komplikováno i tím, že trvalé místo pobytu tohoto „aktivního muže, ženy“ je na adrese Městského úřadu Poděbrady,
- **osoba ve vazbě a ve výkonu trestu odnětí svobody**, kde je vymáhání opět výrazně ztíženo statutem daného jedince,
- **žena v mateřství** (žena na mateřské a další rodičovské dovolené nebo žena pobírající peněžitou pomoc v mateřství), která je opět příjmově omezena na dávky od státu, které nemusí vždy stačit na zajištění všech potřeb, a každá pohledávka vůči městskému úřadu je náklad navíc.

Správce daně použil informace získané dle § 57 odst. 2 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád v rámci součinnosti se Všeobecnou zdravotní pojišťovnou Nymburk. Ze vzorku 421 dlužníků bylo 60 osob nezletilých, 95 žen – 11 starší osoba; 3 ve vazbě nebo výkonu trestu;

8 aktivní žena, 73 ženy v mateřství. Muži 266 – 52 starší osoba; 9 osob ve vazbě nebo výkonu trestu; 173 aktivní muži; u 32 mužů všeobecná zdravotní pojišťovna neevidovala žádnou státní kategorii.

Profil dlužníka byl většinou dán základním rozhodujícím faktorem – jeho příjmy byly omezené, případně se jednalo pouze o příjmy, které byly dány státem. V takovém případě byla osoba mnohem náchylnější k tomu, aby své pohledávky nesplácela.

Stejné profily, až na výjimku nezletilá osoba, byly zjištěny i v oblasti dopravy, tedy dopravních pokut, kdy se ještě vyprofilovala osoba okolo 30 let, zaměstnaná a s vyššími příjmy, kdy nesplácení pokut je v důsledku nedbalosti a nezájmu.

Městský úřad Poděbrady v minulosti neprováděl a v současné době neprovádí z hlediska strukturování dlužníků žádné etnické rozlišení, ani rozlišení podle lokalit. Každá pohledávka má individuálního nositele a se všemi pohledávkami se pracuje stejně podle zákona.

5. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY V PRÁVU A PRAXI

Správce daně při vymáhání pohledávky je povinen postupovat podle zákona⁸⁵, při vymáhání nemá žádný prostor pro nějakou svou libovůli, která by mohla plynout například z toho, že bude případ posuzovat podle toho, v jaké sociální situaci se dlužník nachází, či v rámci toho, že by se jinak rozhodoval o tom, kolik má vymáhat, případně kolik by mohl prominout. Úředník musí uplatňovat zásadu přiměřenosti, tzn. přihlídnout k nutnosti řešit práva zúčastněných osob daným nástrojem, který je mu zákonem nabízen, a také aplikovat zásadu hospodárnosti – tedy volit takové prostředky, které subjekt (ať už dlužníka nebo správní orgán) co nejméně zatěžují, avšak vždy za podmínky dosažení stanoveného cíle. „Správce daně tak musí volit nejméně zatěžující cestu k vymožení dluhu, kterou je schopen zabezpečit. Týká se to jak volby způsobu vymáhání: daňová exekuce prováděná vlastními silami versus výkon rozhodnutí provedený soudním exekutorem, tak i druhu vymáhání: příkázáním pohledávky z účtu u poskytovatele platebních služeb versus provedení exekuce prodejem nemovitostí.“⁸⁶ V každém případě by měla být zvolena taková varianta vymáhání, která svou podstatou nebude příliš zatěžovat ani jednu stranu a nebude se jednat o nástroj, který je zbytečně finančně náročný.

Správce daně se však i přesto dostává do problémů, kdy nemůže vymoci dluh od osob, které si dluh samy způsobily. Veřejností je problém vnímán jako zvýhodňování těch, co zákony porušují na úkor těch, co zákony dodržují. Taková situace totiž skutečně znamená, že ti, co porušili zákon, zůstanou v podstatě nepotrestáni, neboť není možné zajistit vymožení pohledávky. Určitá forma nespokojenosti je na místě, protože ti, co pohledávky platí, jsou na tom ve výsledku do jisté míry hůře, neboť oni odvedli náklady, které nevymahatelní dlužníci nikdy nezaplatili. V poslední části diplomové práce je pak zaměřeno na hlavní problémy, s nimiž se veřejná správa setkává.

5.1 Problém č. 1: Ochrana osobnosti a soukromí

Veřejná správa využívá informace a data různé povahy pro všechny své funkce a činnosti. Důležitá je komunikace v rámci jednotlivých institucí veřejné správy, mezi institucemi a

---

⁸⁵ Základním procesním předpisem v daňovém řízení je zákon č. 337/1992 Sb., zákon o správě daní a poplatků, od 1. 1. 2011 je v plném rozsahu nahrazen zákonem č. 280/2009 Sb., daňový řád.

⁸⁶ KOBÍK, J., KOHOUTKOVÁ, A. Daňový řád s komentářem. Olomouc: Nakladatelství Anag. 2010.s. 730.

různými úrovněmi veřejné správy navzájem, stejně tak i komunikace s veřejností. Striktně nastavená povinnost státních úředníků zachovat mlčenlivost při výkonu správy daní (a tedy i při vymáhání pohledávek) představuje významné specifikum daňového řízení.

Městský úřad Poděbrady se často setkává s dotazy v rámci svobodného přístupu k informacím.⁸⁷ Jedna z těchto otázek může být následující:

Může obec zveřejňovat jména uživatelů (popř. dlužníků) jednotlivých obecních bytů?

Odpověď: **Nemůže**, tyto údaje (jméno ve spojení s konkrétním určením bytu) představují chráněný osobní údaj.

Následně je možné zeptat se:

Může úřad poskytnout informaci týkající se ukončených přestupkových řízení a poskytnout jména?

Odpověď: **Ano**, nelze je však uvádět ve spojení s dalšími osobními údaji, např. adresou, datem narození. Je zakázáno zveřejňovat potrestané přestupce⁸⁸ hromadně, např. na internetu, je však povinností povinného subjektu sdělit na žádost jméno přestupce v konkrétním případě, a to jen v období časově blízkému rozhodnutí o přestupku, naproti tomu lze poskytnout informaci o pokutě, která byla uložena právnické osobě ve správním řízení, protože rozhodnutí o sankci nepodléhá žádnému druhu omezení.

Dalším z problémů při vymáhání pohledávek, který se týká osobních údajů, je poskytování a používání rodných čísel. „Použití rodného čísla při vymáhání místních poplatků obcemi je možné dle zákona 565/1990 Sb., o místních poplatcích, v platném znění 133/2000Sb., o evidenci obyvatel rodných čísel. Podle tohoto ustanovení lze využívat rodná čísla bez souhlasu jejich nositelů, stanoví-li tak zvláštní zákon. Úřad pro ochranu osobních údajů v tomto případě považuje za zvláštní zákon č. 337/1991 Sb., o správě daní a poplatků § 33 odst. 6, které stanoví rozsah osobních údajů při plnění registrační nebo oznamovací povinnosti v případě, že se jedná o činnost, která se zpoplatňuje (poplatek je podroben dani). Součástí rozsahu osobních údajů v citovaném usnesení zvláštního zákona je i rodné

---

⁸⁷ Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodný přístup k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁸ Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních dat, ve znění pozdějších předpisů.

číslo poplatníka.“⁸⁹ V současné úpravě, kterou představuje zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, má již ochrana a poskytování informací svou vlastní hlavu v části druhé a je zde podrobně uvedeno, jaké jsou zákonné možnosti v nakládání s osobními údaji v rámci daňového řízení a případně i vymáhání daňových pohledávek.

Přesto se nabízí otázka: Je rodné číslo či není osobním údajem? Rodné číslo je nejspolehlivějším identifikačním znakem fyzické osoby a ve spojení s údaji o jménu a příjmení, příp. adrese trvalého pobytu vede k jednoznačné identifikaci dané fyzické osoby. Co se týče nakládání s rodnými čísly, musí zpracovatelé osobních údajů postupovat v zákonem vymezených mezích. Z hlediska zákona o ochraně osobních dat tedy osobním údajem je, protože s ním mohou nakládat pouze zákonem zmocněné osoby a jen v zákonem stanovených mezích. Nevýhodou takové úpravy je však množství právních předpisů, které jsou s danou problematikou spojeny. I přesto, že daňový řád v současné době upravuje problematiku ochrany osobních údajů v daňovém řízení komplexněji, stále zde zůstávají odkazy na další zákony a přehlednost zůstává ztížena.

Veřejným průzkumem při platbách daňových poplatníků na pokladně „Pentagon“ Městského úřadu Poděbrady dne 15. dubna 2010 na vzorku náhodně vybraných 100 lidí bylo zjišťováno, co si myslí o ochraně osobních dat na městském úřadě a proč tak smýšlí. Z počtu 100 náhodných tázaných občanů ve věku 18-72 let, 15 občanů nechtělo odpovědět z důvodu neochoty, 5 osob neodpovídalo k tématu, 80 lidí odpovědělo a jejich odpovědi jsou zaznamenány v tabulce č. 10. Podrobné odpovědi za jednotlivé anonymní respondenty jsou zaznamenány v příloze č. 6.

Tabulka 10: Odpovědi na „Myslíte si, že úřady dostatečně chrání Vaše osobní údaje?“

Ženy		Muži	
Ano	Ne	Ano	Ne
8	9	14	49

Zdroj: interní data Městského úřadu Poděbrady, vlastní zpracování

⁸⁹ JIRÁSKOVÁ, Z. *Využívání rodných čísel při stanovení a vybírání místních poplatků obcemi podle zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích* [online] 2005. [cit. 20. října 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/archiv/linux/metodicke_listy/oe/oe050307/Vyuzivani_rodných_císel_při_stanovení_a_vybírání_místních%20poplatku.doc>.

U dotazovaných žen nejsou odpovědi příliš jednoznačné, lze v podstatě shrnout, že ženy jsou spokojené se zacházením s informacemi pouze v jednom případě ze dvou. Ale u dotazovaných mužů je mnohem patrnější, že jsou s dotazy nespokojeni. Otázkou je, zda je na vině podezřívavost, znalost systému, nebo jiný faktor. Na to se dotazník snažil odpovědět i tím, že respondenti určili, jaký je faktor jejich kladného či záporného postoje k ochraně dat na městském úřadě. Tabulka č. 11 zaznamenává důvody, jež dotazníkové šetření odhalilo.

Tabulka 11: Odůvodnění výše uvedené otázky

Ano	22	Nemáme důvod si myslet, že úřady zneužívají naše osobní údaje
Ne	58	Nevíme, jak je nakládáno s našimi údaji, jak je zabezpečena likvidace dat, pokud se např. přestěhujeme do jiného města.

Zdroj: interní data Městského úřadu Poděbrady, vlastní zpracování

Jak je patrné, nedůvěra zde existuje poměrně silná, a pokud budeme vycházet z počtu dotazovaných osob, tak více jak dvě třetiny respondentů souhlasí s názorem, že je něco z hlediska ochrany osobních údajů špatně a že by bylo vhodné zajistit lepší ochranu. Nutno však podotknout, že zde nedůvěra existovat bude, protože občan (v tomto případě dlužník), nikdy nemůže s jistotou říci, že úředník nezachází s jeho údaji dostatečně bezpečně, stejně jako není možné naplno zajistit, aby nedošlo k technologické chybě nebo počítačovému útoku do sítě, která je neveřejná a kde jsou údaje vedeny.

Praxe by však měla být jednoznačná a nemělo by docházet k pochybením ze strany zástupce správního orgánu: „Provádí-li správce zpracování osobních údajů na základě zvláštního zákona je povinen dbát práva na ochranu soukromého a osobního života subjektů údajů. Získané informace nesmí dále svévolně šířit na rámec své funkce. Může s těmito informacemi vystupovat na jednání zastupitelstva a uvádět je v podnětech a dotazech na orgány obce, může o nich informovat jednotlivé občany obce. Nesmí však dlužníky zveřejnit na webové stránce volně přístupné, anebo poskytnout tyto údaje sdělovacím prostředkům k tomu, aby je šířily. Nesmí tedy šířit či umožnit šíření těchto jednotlivých osobních údajů rozsáhlejším způsobem, než který odpovídá dosahu jeho funkce jako

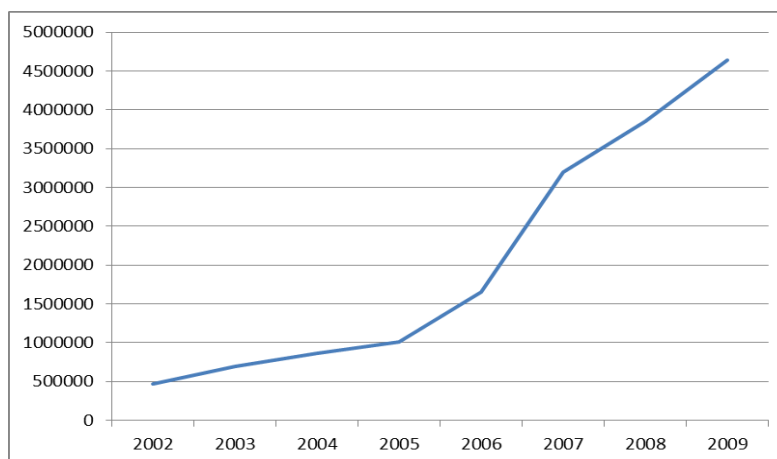
zastupitele dané obce. K tomu lze uvést např. Stanovisko Úřadu na ochranu osobních údajů č. 2001/1, zakazující zveřejňovat dlužníky na nájmu.⁹⁰

Od 1. ledna 2011 je v § 246 daňového řádu upraveno, jaký postih následuje, pokud dojde úředníkem k porušení povinnosti mlčenlivosti. Pokuta, která může být v tomto případě vyměřena, je až ve výši 500 000 Kč.⁹¹

5.2 Problém č. 2: Nedohledatelnost, opakované delikty dlužníků

Opakované delikty jsou skutečným problémem, protože dochází k tomu, že se nikoli snižuje výše pokut, ale dotyčná osoba „se osmělí“ a je schopna stejný delikt několikrát zopakovat. A to znamená, že pokuty, které jsou za tyto delikty udělené, porostou.

Graf 10: Vývoj nedoplatku na pokutách udělených přestupkovou komisí r. 2003-2010

Zdroj: interní data Městského úřadu Poděbrady, vlastní zpracování

V posledních letech dochází k nárůstu pokut, které jsou dlužníkům uděleny, přičemž nárůst je neproporcionální nárůstu počtu obyvatel. Znamená to tedy jediné – dlužníci opakují své delikty a nedochází k zaplacení pokut již vydaných, ale tyto zůstávají pohledávkami po splatnosti, které je velmi nesnadné nebo v některých případech dokonce nemožné vymáhat.

V současné době vymáhá finanční odbor Poděbrady 257 pohledávek po splatnosti, které byly předány k vymáhání Komisí pro projednávání přestupků za dlužníky, kteří spáchali

⁹⁰ KUŽÍLEK, O. *Dalších 106 odpovědí na Vaše dotazy*. Praha : Otevřená společnost, 2007. 114 s. S. 35.

⁹¹ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, § 264.

přestupek a uloženou pokutu v termínu neuhradili. Výše pokut se pohybuje v částkách od 500 Kč do 4 000 Kč. Jedná se o fyzické osoby, nemajetné, sociálně slabé, s obtížně zjištělným nebo nepostižitelným příjmem, které svým chováním, rušením nočního klidu a drobnými krádežemi obtěžují své spoluobčany. Dokonce je v evidenci osoba s 12 nezaplacenými pokutami, což je jednoznačně ukázkou toho, že systém nefunguje dokonale a jsou v něm chyby, pokud se mohou objevit tito „chroničtí“ neplatiči.

Ve většině případů tito občané žijí ze sociálních dávek a k trvalému pobytu jsou hlášeni na adrese radnice, což je dáno skutečností, že osoba může mít pobyt v místě ohlašovny.⁹² Trvalý pobyt má pouze evidenční charakter a v žádném případě nevypovídá o skutečném pobytu občana. Uložená pokuta těmto občanům se již v době ukládání stává nedobytnou pohledávkou. Správce daně nemá možnost zjistit existenci majetku dlužníka, a tím ztrácí možnost vybrání či vymáhání daňového nedoplatku. V konečném důsledku může dojít až k promlčení práva vybrat a vymáhat daňové nedoplatky, protože v zákonem stanovené lhůtě nebylo možno provést úkon směřující k vybrání, zajištění nebo vymožení nedoplatku. Někteří neplatiči by svou svízelnou situaci chtěli řešit splátkovým kalendářem, ten je však podmíněn zaplacením správního poplatku ve výši 400 Kč⁹³, bez zaplacení správního poplatku nelze jejich žádost o splátkování projednat. Při výši uložené pokuty 2 000 Kč je správní poplatek odradí situaci řešit, nebo zaplatí, uzavřou splátkový kalendář, ale nedodrží podmínky ve splátkovém kalendáři uložené např. zaplacení splátek v termínu, ve stanovené výši a jejich dluh opět narůstá.

Existují určité možnosti, jak by bylo možné stávající situaci zlepšit. První možností je zpřísnit vymahatelnost přestupků. Mohly by zde existovat větší pokuty, což už je sám o sobě aspekt, který může znamenat, že dojde ke skutečnému snížení výše pohledávek po splatnosti, už jen ze strachu, že by mohl být jedinec pokutován skutečně vysokými finančními sankcemi. Taková pokuta by se měla aplikovat především u osob, které jsou neplatiči opakovanými.

Druhou možností, jak řešit problematiku nedohledatelnosti a opakovaných deliktů, je novelizovat zákon o přestupcích případně v dalších navazujících zákonech v tom smyslu, že dlužník, který nezaplatí, bude mu uložena sankce spočívající v obecně prospěšných pracích.

---

⁹² Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů, § 10 odst. 4.

⁹³ Zákon 643/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, příloha sazebník, část 1 položka č. 1, odst. 1 písm. d).

V případě, že by dlužník neprovedl obecně prospěšné práce v rozsahu, jak mu byly určeny, situaci řešit trestní odpovědností – za tři přestupky trestní stíhání. A to je pro mnohé výraznější hrozba než peněžní pokuta.

Poslední možností, kterou bych zde chtěla prezentovat, je možnost zavést evidenci přechodného pobytu. Jedná se o institut, který právo znalo velmi dobře, ale v současné době od něj upustilo. Současná právní úprava jej stále používá a vyskytuje se i v zákoně č. 133/2000 Sb., ale pouze v souvislosti s pobytem cizinců, kdy tito mohou získat povolení k přechodnému pobytu.⁹⁴ Jinak právo v současné době přechodný pobyt jako institut nezná a bylo by nutné jej znovu zavádět. Přesto by bylo možné považovat toto za řešení problémů, ale samozřejmě s tím, že by došlo k výraznému navýšení nákladů na administrativní činnost a zajištění databáze.

Co se týká úspěšnosti v počtu vymožených pohledávek, Městský úřad Poděbrady nevede statistiku, a to především proto, že ve většině nařízených exekucí nedojde k ukončení v tom roce, ve kterém byly nařízeny. Například exekuční příkaz na důchod 700 Kč zaslaný na Českou správu sociálního zabezpečení v roce 2007, byl vyřízen až v srpnu 2011. Pokud není vymožená částka připsána na příjmový účet, obec s finančními prostředky nemůže počítat do svého rozpočtu. Pohledávky tedy mimo jiné omezují možnosti při sestavování obecního rozpočtu.

5.3 Problém č. 3: Nesolventnost dlužníka

Při vymáhání daňových nedoplatků je nejvíce využíván způsob exekuce na srážku ze mzdy, jiné odměny za závislou činnost, nebo náhrady za pracovní příjem, důchody, sociální a nemocenské dávky, stipendia apod. V současné době je však efektivita tohoto způsobu negativně ovlivňována omezenými možnostmi správce daně zjistit a nemožnost sledovat změny zaměstnavatele dlužníka. Dlužníci se často snaží vyhnout exekuci častými změnami zaměstnavatelů nebo rozvazují pracovní poměr ihned po obdržení exekučního příkazu. Nezřídka se správce daně setkává s případy, kdy dlužník pobírá pouze minimální mzdu, kterou zaměstnavatel vykazuje a druhou část mzdy vyplácí zaměstnavatel dlužníku „na ruku“ bez záznamu v mzdové evidenci. Důsledkem hospodářské recese je vedle růstu nezaměstnanosti i pokles výtěžnosti exekucí na srážku ze mzdy způsobený nízkou mzdou

---

⁹⁴ Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů, § 13 a písm. a).

dlužníka, která neumožňuje správci daně, aby strhl jakoukoli částku, neboť vyplácená mzda je příliš nízká.

Příklady z praxe

Městský úřad Poděbrady eviduje dva specifické dlužníky. V jednom případě se jedná o muže, jehož výše dluhů již dosáhla takové hodnoty, že mu již není možné strhávat další částky. Důvod: Na svém platu již má celkem čtyři exekuce a pátá, která by na něj měla být uvalena (a to exekuce ve výši „pouhých“ 2 000 Kč) se dostala pouze do pořadníku. Na tomto případě je patné, že exekuce příkázáním stržení z platu není dokonalý nástroj.

Ukazuje se to i na druhém případě, kde dlužník má pokutu pouze 500 Kč. Dlužník pobírá důchod, a přesto není možné mu jakoukoli částku strhnout, protože to zákon nedovoluje. Zde je patné, že exekuce příkázáním pohledávky ze mzdy (nebo z jiné dávky) je nástrojem naprosto přiměřeným, ale velmi neúčinným. Navíc je zde ještě možnost předpokládat, že obě osoby ještě pobírají jiné příjmy, které nejsou nikde vykazovány, a exekuce na ně nemůže. Mělo by tedy dojít k obstavení účtu i kvůli takové částce? V rámci tohoto problému jsem se obrátila na Českou správu sociálního zabezpečení v Praze - exekuční oddělení.

Odpověď České správy sociálního zabezpečení Praha 5: Výkon rozhodnutí srážkou z důchodu, nařízený příkazem Městského úřadu Poděbrady pro pohledávku v částce 500 Kč je neproveditelný, protože důchod povinného po odečtení základní částky, která nesmí být povinnému sražena a která dle nařízení vlády č. 595/2006 Sb., je rovna úhrnu dvou třetin součtu částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu podle zvláštního předpisu, a jedné čtvrtiny nezabavitelné částky na každou osobu, které je povinen poskytovat výživné, tj. po 1 331,50 Kč na žádnou osobu, nedosahuje takové výše, aby z něho mohly být srážky prováděny.

Výše důchodu činila od 29. 1. 2009 doposud částku 4 491 Kč měsíčně a nedosáhla tedy takové výše, aby z důchodu mohly být srážky prováděny. Podle § 290 odst. 1 občanského soudního řádu v platném znění navrhuje, aby nařízený výkon rozhodnutí srážkami z důchodu byl zastaven.

Praxe tedy ukazuje, že nemalá část daňových dlužníků je předlužena. Tyto osoby mají závazky nejen vůči správci daně, ale i vůči dalším institucím či podnikatelským subjektům nebo dokonce i k jiným občanům.

5.4 Problém č. 4: Vymáhání nezletilých dlužníků

V současné době se zvyšuje počet nezletilých daňových dlužníků. Největším nešvarem se stává nezaplacení komunálního odpadu za nezletilé osoby. Dle zákona č. 337/1992 o správě daní a poplatků byl plátcem daně každý obyvatel bez ohledu na věk. Věk ani majetkové poměry nevymezují poplatníka. Jestliže rodiče za své děti poplatky (komunální odpad) nehradí, přejdou dluhy za odpad i s úroky na ně v době zletilosti. Finanční částku nelze vymáhat na rodičích nebo na osobě, i když odpovídá za výživu dítěte.

Při vymáhání daňových nedoplatků vůči nezletilým daňovým subjektům nelze opomenout, že nezletilí požívají zvýšené právní ochrany – například v § 37a zákona o rodině, kde je stanoveno, že výnosu majetku dítěte lze použít nejprve pro jeho vlastní výživu a teprve potom přiměřeně i pro potřebu rodiny.

Složitou situaci obcí při vymáhání nedoplatků na místních poplatcích za nezletilé dlužníky se ztížila po 1. lednu 2011, kdy vstoupil v platnost nový daňový řád, který neumožňuje obcím učinit úkon, který by přerušil, a tedy prodloužil lhůtu pro placení poplatku nezletilým dlužníkům. Podle stávajícího zákona č. 337/1992 o správě daní a poplatků, může obec zaslat nezletilému dlužníkovi výzvu, aby nedoplatek zaplatil v náhradní lhůtě, čímž se lhůta pro placení poplatku prodloužila. Nový daňový řád tento institut neupravuje.

Město Šumperk v uvedené věci požádalo o stanovisko Legislativně-právní oddělení Kanceláře Svazu měst a obcí. Získané stanovisko Mgr. Pavla Drahovzala a Ing. Jaroslavy Kypetové, Ph.D. „Ano, je pravda, že § 160 zákona 280/2009 Sb., daňový řád, který vstoupí v účinnost dne 1. ledna 2011, obsahuje zúžení úkonů, které zakládají přerušování lhůty pro vymáhání daňových nedoplatků. V důvodové zprávě Ministerstvo financí jako předkladatel uvádělo: „Úkony, řízení a postupy, která přerušují běh lhůty pro placení daně, jsou taxativně uvedeny v odstavci 3, což přispěje k odstranění právní nejistoty ohledně běhu těchto lhůt.“ Prosté zaslání výzvy již tedy nepřerušuje lhůtu. S využitím přechodných ustanovení v § 264 lze usuzovat, že lhůty běžící dle v současnosti platného zákona

337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, zůstávají bez změny.“

Autorka se na základě tohoto zjištění domnívá, že obce budou v rámci aktivní správy poplatků nuceny přistupovat k daňovým exekucím dle § 160 odst. 3 písm. a) daňového řádu, které budou s využitím § 181 následně odkládány až na dobu zletilosti poplatníka. Odložit výkon daňové exekuce je možné na dobu nezbytně nutnou, kdy se změní poměry exekuovaného natolik, aby byl schopen exekuovanou částku zaplatit. U nezletilého dlužníka lze předpokládat, že doba, než bude schopen sám ze svých prostředků zaplatit dosud neuhrazený poplatek, bude činit nejméně do doby dosažení jeho 18 let věku. S ohledem na tuto dobu i s ohledem na lhůtu, ve které je možné maximálně požadovat placení dosud nezaplaceného poplatku dle § 160 odst. 5 daňového řádu, lze doporučit, aby byl výkon daňové exekuce odkládán na dobu až 20 let.

Případné posečkání s platbou poplatku dle § 160 odst. 3 písm. c) daňového řádu, které také přerušuje běh lhůty, vylučuje uplatnění úroku z prodlení. Využití institutu zástavního práva (na věc movitou i nemovitou) dle § 160 odst. 3 písm. b) daňového řádu, které také přerušuje běh lhůty, z důvodu nezaplacení poplatku není předpokládáno vzhledem ke složitosti a nepřiměřenosti daného opatření k výši vymáhaného poplatku. Zároveň by zde mohlo dojít k porušení zásady přiměřenosti.

Případ z praxe

Na kom vymáhat nedoplatek místního poplatku za komunální odpad, když poplatníkem je nezletilá osoba bez vlastního příjmu?

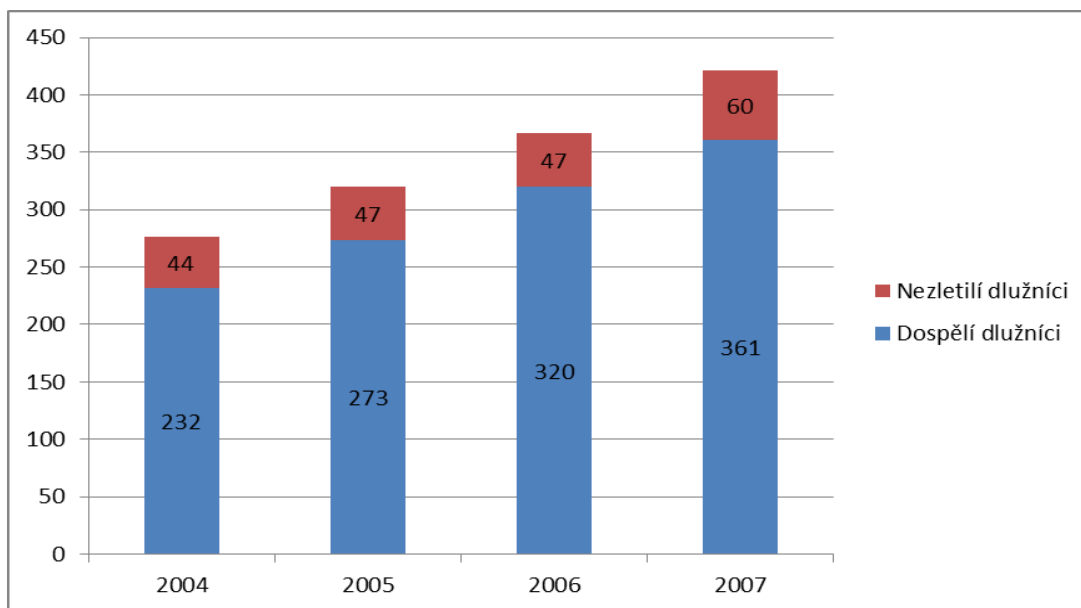
Příslušnému správci daně v současné době neumožňuje právní úprava postihnout jiný majetek než majetek nezletilého dlužníka. Exekuce na stavební spoření je při výši nedoplatku 700 Kč nepřiměřená a neodpovídá rozsahu vymáhaného nedoplatku. Ve většině případů, ale daňový dlužník žádný majetek nemá, proto správce daně musí činit kroky zabraňující marnému uplynutí lhůty. V současné době se jedná o zaslání výzvy nezletilému dlužníkovi k zaplacení nedoplatku v náhradní lhůtě prostřednictvím zákonného zástupce.

Správce je postaven do situace, že musí pohledávku evidovat a sledovat do doby než se změní majetková situace poplatníka, musí vždy respektovat daňového řízení ve smyslu

zákona § 2 o správě daní a poplatků⁹⁵, tzn. respektovat zásady přiměřenosti, což může být z hlediska praxe poměrně problém, jak je dále objasněno.

V roce 2008 Veřejný ochránce práv doporučil Poslanecké sněmovně, aby vláda zakotvila zákonné ručení osob povinných výživou k nezletilým poplatníkům u tohoto místního poplatku. V následujícím grafu č. 11 je patrné, že problematika dlužníků, jejichž věk nedosáhl 18 let je aktuální a velmi významná.

Graf 11: Přehled předepsaných dlužníků

Zdroj: interní data Městského úřadu Poděbrady, vlastní zpracování

Graf poukazuje na to, že počet nezletilých dlužníků je nadále poměrně vysoký a v jednotlivých letech se prohlubuje a nedochází k jeho odstraňování. I když se jedná o data starší, je na nich vidět skutečnost, že obce mají poměrně málo nástrojů na vymáhání pohledávek, jejichž počet tak narůstá, což v podstatě znamená, že systém je v některém bodě skutečně neúčinný a že se dlužníci osmělují, protože mohou vidět, že to některým lidem prochází.

Nezletilí dlužníci jsou problémem, a to nikoli pouze z hlediska toho, že se vyskytují, ale i z toho hlediska, že obce mnohdy nemají dostatečné zázemí pro jejich odhalování. Obce

⁹⁵ Správci daně postupují v daňovém řízení v úzké součinnosti s daňovými subjekty a při vyžadování plnění jejich povinností v daňovém řízení volí jen takové prostředky, které daňové subjekty nejméně zatěžují a umožňují přitom ještě dosáhnout cíle řízení, tj. stanovení a vybrání daně tak, aby nebyly zkráceny daňové příjmy.

nerozlišují mezi poplatníky, věk ani majetek není kritériem, protože poplatníkem je každá fyzická osoba, která má v obci trvalý pobyt, pokud obec nemá v obecně závazné vyhlášce stanoveny úlevy a případná osvobození, musí poplatek vymáhat. Poplatníky jednoznačně specifikuje zákon a obec na tom nemůže nic měnit. Správce daně nemůže nezletilé dlužníky osvobodit či poskytnout úlevu z důvodu diskriminace vůči ostatním poplatníkům, bylo by třeba zkoumat smysl a účel dané úlevy.

Tímto se dostáváme k významnému problému okolo místních poplatků v problematice nezletilých dlužníků: „Rovnost je kategorie relativní, jež vyžaduje odstranění neodůvodněných rozdílů. Zásadě rovnosti v právech dle čl. 1 Listiny je proto třeba rozumět tak, že právní rozlišování v přístupu k určitým právům nesmí být projevem, libovůle, neplyne z ní však závěr, že by každému muselo být přiznáno jakékoliv právo... ne každé rovné zacházení s různými subjekty lze kvalifikovat jako porušení principu rovnosti, tedy jako protiprávní diskriminaci jedněch subjektů ve srovnání se subjekty jinými. Aby došlo k porušení, musí být splněno několik podmínek: s různými subjekty, které se nacházejí ve stejné nebo srovnatelné situaci se zachází rozdílným způsobem, aniž by existovaly objektivní a rozumné důvody pro uplatněný rozdílný přístup.“⁹⁶ Na rovnost je tedy nutné nahlížet kritickým okem a i v této problematice existují určité okolnosti, které je nutné zohlednit, jak plyne z výše uvedené citace.

V případě Poděbrad hrozí, že v době zletilosti, nebo zlepšení majetkových poměrů nezletilých dlužníků (budou mít vlastní zdroj příjmů), správce daně dlužníka nedohledá, buď z důvodu odstěhování, změny příjmení apod. Zajímavá je ale následující skutečnost: Pokud děti v době zletilosti uhradí dlužný poplatek obci, mohou následně žádat náhradu na svých rodičích (zákon o rodině – neplnění vyživovací povinnosti).⁹⁷

5.5 Problém č. 5: Zůstavitel

I když se může zdát, že z hlediska „dědění“ pohledávek je vše v pořádku, není tomu tak. Praxe opět ukazuje, že i zde jsou problémy, s nimiž se správní orgány města musejí vypořádávat. V případě, že zemřelý zanechal dluhy, které za života nesplatil, neznamená to zánik pohledávky – dluh podle zákona (stejně jako další věci) přechází na právoplatné dědice. Dědictví se nabyvá smrtí zůstavitele. Aby mohlo dojít k přechodu vlastnictví, musí

---

⁹⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 21. 3. 2003 sp. zn. Pl ÚS 15/02.

⁹⁷ Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.

k tomu přistoupit ještě projev vůle dědice, kterým dá jasně najevo, že dědictví přijímá. Z toho je možné vyrozumět, že dle současně platných zákonů je možné dědictví i odmítnout. V případě, že zemře jeden z rodičů, bude dědit jeho majetek dítě včetně dluhu. Po skončení dědického řízení je povinen daňovou pohledávku uhradit dědic podle usnesení soudu. Nezdá se, že by zde mohlo docházet k problému, ale skutečnost je jiná a úřady se musejí vyrovnávat se zkostnatělostí aparátu a nedokonalostí informačního systému.

Příklad z praxe

V přestupkovém řízení byla udělena pokuta ve výši 35 000 Kč za dopravní pokutu, která byla splatná do třiceti dnů od nabytí právní moci, a zároveň byla udělena 1 000 Kč náhrada nákladů řízení v paušální době také do 30 dnů od nabytí právní moci rozhodnutí. Nabytí právní moci dne 5. dubna 2007, vykonatelnost od 6. května 2007. Během daňového řízení povinná zemřela. Nyní by mělo tedy dojít k tomu, že pokuta projde dědickým řízením, jako ostatní pozůstalost. Je ale nutné si ještě uvědomit jednu skutečnost. Povinná osoba byla udělena pokuta v Poděbradech, kdy městský úřad byl k tomuto místně příslušný, ale její trvalé bydliště bylo v jiném městě, tedy v jiném správním obvodu.

Postup správce daně byl následující: Povinná z důvodu tíživé finanční situace požádala o povolení zaplacení pokuty ve splátkách. Úřad její žádosti vyhověl a přihlédl i k okolnosti, že je matkou dvou nezletilých dětí a pobírá invalidní důchod. Dlužné částky stanovil ve výši 1 000 Kč měsíčně s tím, že poslední splátka bude uhrazena 25. dubna 2010 a dovětkem, že pokud by se zlepšily majetkové poměry, bude povinná splácet částky vyšší. Splátky byly pravidelně připisovány na účet města do března 2008, po té jejich platby přestaly. O důvodech nesplácení dlužné částky nebyl úřad informován. Povinnou úřad upomenul a od splátkového kalendáře upustil. Vymáhající orgán podal exekuční příkaz na srážku z důchodu povinné, který musel být zastaven z důvodu úmrtí dlužníka.

Příčina: Povinná zemřela a městský úřad se o této skutečnosti nedověděl včas. I když je to v současné době mírně zarážející, Městský úřad Poděbrady se o této skutečnosti nedověděl včas, protože zde neexistuje dostatečné propojení informačních systémů a databází v rámci veřejné správy. Povinná totiž zemřela v jiném správním obvodu, byla evidována na jiné matrice. Zde proběhlo všechno v pořádku, ale informace o úmrtí se do Poděbrad nedostala. Úřad tedy neměl tušení o tom, že povinná zemřela a že probíhá dědické řízení. Díky této

skutečnosti je dokonce možné, že dědické řízení mohlo proběhnout, což by byl pro vymáhající orgán další problém.

V případě, že dotyčný má bydliště v daném městě, kde je mu vystavena pokuta, například za nezaplacení místního poplatku, a dotyčný pak zemře, úřad se tuto skutečnost přes svou matriku dozví a k problému nedochází. Ale právě nedostatky v propojení databázového systému zapříčiní, že především u dopravních pokut může docházet k problémům, které jsou spojené s nedostatečnou informovaností.

Správce daně musel v prezentovaném případě provést následující kroky, které jsou řazeny chronologicky. Tučně jsou pak vyznačeny, kroky, které nebyly nezbytné a byly způsobeny pouze tím, že je zde nedostatečné propojení informačního systému:

- 1) Vznik pohledávky
- 2) Výzva k zaplacení v náhradní lhůtě
- 3) Žádost o povolení splátkové kalendáře
- 4) Výzva k zaplacení správního poplatku
- 5) Povolení zaplacení ve splátkách
- 6) Exekuční příkaz na srážky z důchodu**
- 7) Zastavení exekučního řízení a nabytí právní moci**
- 8) Přihláška do dědictví
- 9) Ukončení dědického řízení
- 10) Výzva dědicům k zaplacení v náhradní lhůtě
- 11) Žádost o povolení splátek od zůstavitelů
- 12) Výzva k zaplacení správního poplatku
- 13) Zaplacení a uznání dluhů za nezletilé dlužníky
- 14) Povolení splátkového kalendáře

I když se může zdát, že se jedná pouze o dva kroky navíc, celé řízení se tím zbytečně pozdrželo, a tak došlo k tomu, že se splácení pohledávky protáhlo minimálně o jeden rok. K 31. 12. 2010 byla pohledávka evidována v nesplacené výši 21 000 Kč. Kdyby zde fungoval informační systém lépe a správce by včas věděl, že dotyčná osoba zemřela nebo i jen že se přestěhovala, bylo by snazší pohledávky vymáhat a zajistit jejich splácení.

5.6 Problém č. 6: Interní nebo externí vymáhání pohledávek

Problematika zjištění nákladů na zaměstnance (úředníka) ve srovnání s externím zajištěním vymáháním pohledávek je poměrně komplikovaná. Obce neprovádějí samy analýzu toho, jaká varianta by byla lepší, což potvrzuje následující text, který ještě poukazuje na skutečnost, že s účtováním v obcích je to komplikovanější, než se na první pohled zdá: „Komplexní hodnocení efektivnosti jednotlivých forem zajišťování služeb na obecní úrovni není v České a ani Slovenské republice v současné době možné. Důvodem je především nedostatek spolehlivých datových zdrojů, což je důsledkem použitých účetních postupů v organizacích veřejného sektoru, které jsou založeny na evidenci příjmů a výdajů. Neexistence aktuálního účetnictví a absence aplikace moderních analytických účetních postupů (nákladová střediska) vede k tomu, že obce nejsou schopny kvantifikovat náklady na poskytování služeb při interním způsobu produkce. Popsaný fakt vede zároveň k tomu, že není možné provádět racionální ekonomické analýzy ve smyslu porovnání výhodnosti resp. nevýhodnosti externí formy produkce. Obce se tak ve většině případů rozhodují ad hoc na základě jiných než ekonomických kritérií. To však v praxi nevede k efektivní alokaci veřejných prostředků.“⁹⁸ I přesto, že zde komplikace existují, je možné poměrně přesně určit plat jednoho zaměstnance, a to na základě následujícího výpočtu. Výpočet je pro pracovníka, který se vymáháním zabývá a jedná se o data z interních materiálů Městského úřadu Poděbrady.

Trvalé složky odměny za práci:

Platový tarif: 19 750 Kč

Osobní ohodnocení: 3 000 Kč

Celkem základ: 22 750 Kč

Mzdové náklady za rok – hrubá mzda: 273 000 Kč

Mimořádné odměny: 5 000 Kč

Celkem hrubý plat: 278 000 Kč

Náklady na dovolenou není možné z interních důvodů konkrétně vyčíslit. Ale podle poskytnutých informací není rozdíl mezi platem, za práci a platem jako náhradou dovolené. O čerpání dovolené se totiž snižuje tarif a osobní ohodnocení a průměrem z předchozího

---

⁹⁸ OCHRANA, F., FANTOVÁ ŠUMPÍKOVÁ, M., a kol. *Efektivnost zabezpečování vybraných veřejných služeb na úrovni obcí*. Praha : Oeconomica, 2007. 150 s. ISBN 978-80-245-1259-4. S. 100.

čtvrtletí se zase zaplatí dovolená. Celkový roční výsledek je tak ovlivněn minimálně. Pro komplexní výpočet jsou nutná ještě data pojistného.

Rozúčtování pojistného placené zaměstnavatelem:

Zdravotní pojištění: 25 020 Kč

Nemocenské pojištění: 6 394 Kč

Důchodové pojištění: 59 770 Kč

Fond zaměstnanosti: 3 336 Kč

Zákonné pojištění: 1 556,80 Kč

Celkové náklady:

$278\,000 + 25\,020 + 6\,394 + 59\,770 + 3\,336 + 1\,556,80 = 374\,076,80$ Kč

Náklady na zaměstnance nejsou nejnižší, ale je nutné si uvědomit několik podstatných skutečností. Tou první skutečností je fakt, že zaměstnanec, který se zabývá vymáháním, má většinou i další pracovní úkoly a vymáhání není nutně to jediné, co musí řešit. Vymáhání zabírá zhruba 75 % času a zbylých 25 % času je určeno na jinou agendu (účtování výdajové pokladny a sledování agendy dopravní obslužnosti). Městský úřad tedy nemusí mít pouze jednoho vyhrazeného zaměstnance, což je jeden z důvodů, proč není v některých případech možné pozici rušit ve prospěch externí firmy, respektive není to nutné z hlediska snižování nákladů.

Druhou věcí je skutečnost, že nadále platí zásada přiměřenosti, což v podstatě znamená, že by se nejprve měly využít prostředky, které jsou nejsnáze použitelné a které má pravomoc použít samotná obec. I proto je nutné, aby zde existoval zaměstnanec, který se bude starat o použití těchto nástrojů, o komunikaci, atd. Aspekt souvisí s předchozím a také z tohoto důvodu je v podstatě nezbytné, aby zde fungoval zaměstnanec, který se bude o pohledávky starat a bude je vymáhat a evidovat.

Příklad z praxe

V roce 2007 správce daně vymáhal pohledávku ve výši 2 000 Kč. U dlužníka bylo nutné vymáhat formou soudního exekutora, který si za své služby naúčtoval částku 7 200 Kč. Soudní exekutor nejprve uhradil své náklady spojené s exekucí z majetku dlužníka, až po roce a půl po nařízení exekuce byla obci zaslána vymožená dlužná částka. Příklad na první

pohled ukazuje, že ani externí zajištění není dokonalé, je poměrně finančně náročné a časově neefektivní – zaplacení se protahuje i přesto, že je zajištěn soudní exekutor.

Je potřeba doplnit statistiku, která se týká toho, jaký je celkový počet pohledávek, které jsou na úřadu evidovány.

Poplatky, které vybírá, spravuje a vymáhá finanční odbor:

Poplatek za užívání veřejného prostranství	25 pohledávek	93 891 Kč
Poplatek ze psů	10 pohledávek	4 970 Kč
Poplatek za komunální odpad	422 pohledávek	985 501 Kč

Celkem 457 pohledávek po splatnosti ve výši 1 084 362 Kč

Pokuty podle jednotlivých odborů městského úřadu, které jsou vymáhány finančním odborem:

odbor správních činností	257 pohledávek	494 685,35 Kč
odbor dopravy	378 pohledávek	3 444 840,87 Kč
odbor životního prostředí	8 pohledávek	26 300,00 Kč
odbor sociálních věcí zdravotnictví	28 pohledávek	257 012,00 Kč
živnostenský úřad	13 pohledávek	28 000,00 Kč
odbor školství	4 pohledávky	26 719,00 Kč
městská policie	32 pohledávek	25 200,00 Kč

Celkem 720 pohledávek po splatnosti ve výši 4 302 757,22 Kč

Ostatní pohledávky jsou pohledávky za odběrateli, věcná břemena, insolvenční pohledávky, poskytnuté zálohy, půjčky sklářům, apod. Celkem 57 pohledávek po splatnosti je evidováno a vymáháno odborem majetkoprávní.

Budeme-li vycházet z údajů, že je evidováno celkem 1 177 pohledávek po splatnosti, jejichž vymáháním se zabývá finanční odbor a k jejich vymožení by využil služeb soukromého exekutora, který si vyúčtuje své náklady exekuce ve výši 7 200 Kč na jednu pohledávku, vychází částka 8 474 400 Kč, což je v přepočtu (8 474 400 Kč děleno 374 076,80 Kč roční mzdy) více jak 23 ročních platů na jednoho zaměstnance. Náklady

soukromého exekutora jsou vysoké, neodpovídají zásadě přiměřenosti, což dokazuje i následující popis.

„Odměna za provedení exekuce je 15 procent z vymožené částky, minimálně tři tisíce korun. Paušální částka na výdaje 3 500 korun (když exekutor doloží výdaje vyšší, zaplatíte víc). U dluhu 500 Kč tedy platí dlužník 3 000 Kč jako odměnu exekutora a navíc 3 500 Kč za paušální náklady exekutora a k tomu ještě 20% DPH, celkem tedy 7 800 Kč. Při dluhu 100 000 Kč pak náklady přesahují částku 22 000 Kč (za předpokladu, že exekutor dosud neučinil žádné úkony, jinak se částka značně zvyšuje). Mezi další náklady na exekutory patří: Odměna za vyklizení je 10 tisíc korun za každou nemovitost, byt nebo místnost. Náhrada za ztrátu času ve výši 50 korun za každou započatou čtvrt hodinu za cestu do místa exekuce. Náhrada za doručení písemnosti, pokud ji doručí exekutor sám, 50 korun. Dlužník platí poplatky vždy podle vyhlášky. Pokud si věřitel s exekutorem sjedná smluvní odměnu, platí případný rozdíl věřitel.“⁹⁹

Exekuce prováděné soukromým exekutorem jsou pro obec drahé, a to z toho důvodu, že soukromý exekutor může požadovat od obce až 30% zálohy z dlužné částky, která je sice vratná, ale jaká je pravděpodobnost, že pohledávku a náklady s ní spojené dlužník zaplatí?

Obec by měla postupovat na základě přiměřenosti a přiměřeností. Interní vymáhání má tedy jednoznačně výraznější přínos pro radnici, samozřejmě za předpokladu, že finanční prostředky jsou získány.

---

⁹⁹ SAFIN INVEST. *Vymáhání dluhu v šesti krocích* [online] 2011. [cit. 7. listopadu 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.safin-invest.cz/vymahani-dluhu-v-ستي-krocich/>>.

6. ZÁVĚR

Cílem diplomové práce na téma „Aktuální problémy vymáhání pohledávek ve veřejné správě“ bylo zjistit problémy vyskytující se při vymáhání pohledávek a ověřit, zda právní úprava zkoumané problematiky odpovídá potřebám praxe při vymáhání pohledávek od fyzických a právnických osob.

Práce odhalila celkem pět základních problémů, s nimiž se zaměstnanci na úřadě v rámci vymáhání pohledávek setkávají. Tím prvním problémem je ochrana osobnosti a soukromí. Sami lidé si uvědomují, nebo spíše cítí, že jejich údaje nejsou úplně v bezpečí a že s nimi může být zacházeno nesprávným způsobem. Ale na problematiku ochrany osobních údajů je možné se dívat i jinak. V rámci pohledávek například nejsou některé údaje od úřadu zapisovány, a tak při zpětném dohledání nebo při příkázání bance k obstavení účtu mohou chybět. Některé údaje jsou tedy chráněny zbytečně, na úkor přiměřenosti správního řízení, které následně bude muset zvolit jiné nástroje, případně velmi komplikovaně údaje dohledávat, pokud to vůbec bude možné a bude to v jeho kompetencích. V tomto ohledu došlo k určitému pokroku v rámci nového daňového řádu, který přímo upravuje, jak se má s informacemi zacházet, ale jedná se především o opatření na jejich ochranu, nikoli pak na jednodušší přístup a spolupráci.

V praxi se vyskytuje další problém, a to jsou opakované delikty dlužníků, které zapříčiňují, že narůstají pokuty, které jsou dlužníkům udělovány. V posledních osmi letech, které byly v práci sledovány, bylo zaznamenáno, že došlo k obrovskému nárůstu pokut, a to rok od roku. Ani v jednom roce výše pokut nepoklesla. Znamená to, že s pokutami jsou zde skutečně problémy a dlužníci, kteří jednou dostali pokutu a pochopili, že se mohou jejímu zaplacení určitým způsobem vyhnout, této možnosti využili vícekrát. Jedná se o problém, který by bylo možné změnit jedině zákonnými změnami, ať už by se týkalo přímo změn v daňovém řádu, nebo například změn spojených s trvalým a přechodným bydlištěm. Za současné situace bude neustále docházet k tomu, že se budou objevovat dlužníci, kteří budou využívat mezer v zákoně a možností, které objevili. V současné době se však jedná o problém, který plně padá na hlavu úřadům a je pouze na nich, zda najdou cestu, jak pokuty vymoci. Prozatím se nezdá, že by zde efektivní možnost existovala. Jediným řešením je komplexní reforma práva s akcentem na tento problém.

S předchozím problémem souvisí i skutečnost, že někteří dlužníci jsou nesolventní a v podstatě není možné s tím nic udělat. Takoví dlužníci mají již tolik dluhů, že jeden další je pouze zapsán na čekací list. Je otázkou, zda následně k exekuci vůbec dojde. U takových jedinců je totiž většinou ještě spojitost s tím, že nemají dostatečné příjmy, které by pokryly exekuci ze mzdy. Proto se jen čeká a v podstatě se nic neděje, protože příjem člověk nemá žádný a mnohdy ani majetek nikoli, protože byt je psaný na někoho jiného. Tito lidé navíc mnohdy mají vedlejší příjmy, které nejsou nikde evidovány, protože je logické, že z něčeho musejí být živí. Nejedná se totiž o osoby, které by měly problémy s bydlením. Jak má tedy úřad vymáhat zaplacení, když osoba není majitelem nemovitosti, majetek je tak psaný na někoho jiného, osoba případně ani nemá bankovní účet anebo na něm nulový zůstatek a stejně tak jeho mzda je taková, že na ní úřad nemůže? Právo zatím problém plně neřeší a ani praxe ne. A lze jej řešit jen velmi těžko. Exekuce na osobu blízko je řešením problémovým a bylo by možné jej shledat neústavním.

Vymáhání nezletilých dlužníků je tématem, které by mělo dopadat na zákonné zástupce. S tímto problémem se úřad setkává zejména u poplatku za odpad, kdy platit by měly i osoby nezletilé. Zákonní zástupci za tyto osoby neplatí a vymáhání je pak velmi náročné, mnohdy řešené soudní cestou. Podle zákona ani nezletilou osobu vymáhat nelze a zákonný zástupce je do jisté míry nepostižitelný. V tomto směru lze jediné změnit zákon, aby zde existovala postižitelnost rodičů.

Posledním problémem, který se v rámci vymáhání pohledávek objevuje, je problém, který je spojený s úmrtím dlužníka, který spáchal přestupek v daném místě a dostal pokutu, přičemž ale jeho místo trvalého pobytu je jinde. Nic se vlastně neděje do doby, než dotyčná osoba zemře. Nic by se nedělo ani ve chvíli, kdyby informační systém veřejné správy fungoval dokonale, ale některé informace prostě nejsou mezi úřady předávány, a tak se úřad, který vymáhá pohledávku ani nemusí dovědět o tom, že dotyčná osoba zemřela. Jedná se o jeden velmi závažný problém, který by v dnešní době moderních technologií bylo možné vyřešit, ale stále se tak neděje. Hlavní problém je tedy v samotné organizaci, nikoli tak v zákonné úpravě jako takové.

Cíl byl naplněn a je možné shrnout, že právní úprava zde existuje, navíc právní úprava novelizovaná, která odstranila určité chyby, které se v dané problematice vyskytovaly, ale to přesto neznamená, že se jedná o úpravu dokonalou, která by odstraňovala všechny problémy, které se v praxi u orgánů veřejné správy při vymáhání pohledávek po splatnosti

objevují. Problémy jsou zde neustále a je v podstatě pouze na městských úřadech a úřednících samotných, jak se s nimi vyrovnají a jestli najdou vhodné řešení. Legislativa je v tomto směru poměrně nepružná a její změny lze očekávat jen pozvolně. Je proto lépe nacházet vlastní přístupy, které jsou v rámci zákona, ale mohou obcím ve složité situaci pomoci.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- 1) ČESKÁ DAŇOVÁ SPRÁVA. Od 1. ledna 2011 nabývá účinnosti daňový řád [online] 6. ledna 2011. [cit. 8. ledna 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.fedpro.cz/index.php?sekce=5>>.
- 2) ČSÚ. Vývoj obyvatelstva Poděbrad [online] 2011. [cit. 22. března 2011]. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/vyvoj_obyvatelstva_mesta_podebrady/\\$File/Podebrady.pdf](http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/vyvoj_obyvatelstva_mesta_podebrady/$File/Podebrady.pdf)>.
- 3) DANĚ A ÚČETNICTVÍ. Daňová a soudní exekuce v praxi [online] 7. července 2004. [cit. 10. listopadu 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.i-poradce.cz/SubPages/OtvorDokument/Clanok.aspx?idclanok=1759>>.
- 4) Exekuce na účet [online] 2011. [cit. 20. února 2011]. Dostupné z WWW: <<http://exekuce-na-plat.cz/exekuce-na-ucet/>>.
- 5) GERLOCH, A. Teorie práva. 5. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. 312 s. ISBN 80-7380-233-2.
- 6) GROSSOVÁ, M. Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi. 5. vyd. Praha : Linde Praha, 2007. 603 s. ISBN 80-7201-621-0.
- 7) HAJDUŠEK, T. Daňové řízení [online] 2011. [cit. 2. února 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.hajdusek.cz/danove-rizeni.php>>.
- 8) JANEČKOVÁ, L. VAŠTÍKOVÁ, M. Marketing měst a obcí. 1. vyd. Praha : Grada Publishing. 178 s. ISBN 80-7169-750-8.
- 9) JIRÁSKOVÁ, Z. Využívání rodných čísel při stanovení a vybírání místních poplatků obcemi podle zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích [online] 2005. [cit. 20. prosince 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/archiv/linux/metodicke_listy/oe/oe050307/Vyuzivani_rodných_cisel_pri_stanoveni_a_vybirani_mistnich%20poplatku.doc>.
- 10)KADEČKA, S., PRŮCHA, P., SKULOVÁ, S., a kol. Správní řád. 1. vyd. Praha : ASPI, 2006. 601 s. ISBN 80-7357-226-5.
- 11)KLÍMA, K. Ústavní právo. 3. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2006. 759 s. ISBN 978-80-738-0000-4.
- 12)KOBÍK, J. Správa daní a poplatků s komentářem : komplexní pohled na problémy správy daní. 7. vyd. Olomouc : ANAG, 2009. 880 s. ISBN 978-80-7263-528-3.

- 13) KOBÍK, J., KOHOUTKOVÁ, A. Daňový řád s komentářem. Olomouc: Nakladatelství Anag. 2010.
- 14) KOTRBA, R. Prodej pohledávek města [online] 12. listopadu 2008. [cit. 12. listopadu 2010]. Dostupné z WWW: <<http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6344567&hledej=pohled%Elvky>>.
- 15) KUTNÁ HORA. Celkové plnění rozpočtu Města Kutná Hora k 31. prosinci 2006 [online] 2006. [cit. 23. března 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.mu.kutnahora.cz/data/pageadds/675_01%20prijmy.xls>.
- 16) KUŽÍLEK, O. Dalších 106 odpovědí na Vaše dotazy. Praha : Otevřená společnost, 2007. 114 s.
- 17) MĚSTO PODĚBRADY. Informace ze zastupitelstva v roce 2008 [online] 8. ledna 2011. [cit. 20. února 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.mesto-podebrady.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=12349&id_ktg=1027&p1=1653&vol_s_tavzobrazeni=1#docColumn>.
- 18) MĚSTO PODĚBRADY. Poděbrady [online] 2011. [cit. 20. dubna 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.mesto-podebrady.cz/>>.
- 19) Nález Ústavního soudu ze dne 21.3.2003 sp. zn. Pl ÚS 15/02.
- 20) Nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách).
- 21) OBEC A FINANCE. Typové problémy při přezkoumání nakládání s pohledávkami [online] 27. června 2007. [cit. 12. listopadu 2010]. Dostupné z WWW: <<http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6274492&hledej=pohled%Elvky>>.
- 22) Pokyn MF čj. 43/85 111/2009-431 (Pokyn č. D-330).
- 23) POSTRÁNECKÝ, J. Aktuální vývoj veřejné správy v ČR. In Zdokonalování veřejné správy a samosprávy České republiky. 1. vyd. Brno : Moravskoslezská akademie pro vědu, 2007. 214 s. ISBN 978-80-7302-125-0.
- 24) REQUEJO, F. Federalism and National Groups. International Social Science Journal, 2001, č. 167, s. 41-49.
- 25) Rozsudek Krajského soudu v Plzni zn. 30 Ca 129/2003 ze dne 26. 3. 2004.
- 26) Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 20 Cd0 681/2001.
- 27) ŘIČICOVÁ, V. Vymáhání pohledávek [online] Leden 2007. [cit. 18. listopadu 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.veseli-nad->

moravou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.aspx?id_org=18072&id_dokumenty=580160>.

- 28) SAGIT. Závazek [online] 1. ledna 2011. [cit. 10. listopadu 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.fedpro.cz/index.php?sekce=5>>.
- 29) SCHELLEOVÁ, I. Exekuční řízení. 1. vyd. Praha : Eurolex Bohemia, 2005. 272 s. ISBN 80-86861-46-5.
- 30) ŠÍN, Z. Tvorba práva : Pravidla, metodika, technika. Praha : C. H. Beck, 2003. 190 s. ISBN 80-717-9832-0.
- 31) Ústava České republiky a listina základních práv a svobod. 2. doplněné vyd. Ostrava : ARIES, 1992. 110 s. ISBN 80-901736-5-9.
- 32) Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.
- 33) VANČUROVÁ, A., LÁCHOVÁ, L. Daňový systém ČR 2008 : Učebnice daňového práva. 1. vyd. Praha : 1. VOX, 2008. 320 s. ISBN 978-80-86324-42-2.
- 34) Vyhláška č. 299/1993 Sb., ve znění vyhlášky č. 209/2003 Sb., kterou se zmocňují územní finanční orgány k promíjení příslušenství daně.
- 35) Zákon 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů.
- 36) Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních dat, ve znění pozdějších předpisů.
- 37) Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodný přístup k informacím, ve znění pozdějších předpisů.
- 38) Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu.
- 39) Zákon č. 111/2006 S., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.
- 40) Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.
- 41) Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů.
- 42) Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, § 12 odst. 1.
- 43) Zákon č. 209/1992 Sb., o Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění pozdějších předpisů.
- 44) Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.
- 45) Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.
- 46) Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- 47) Zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů.

- 48) Zákon č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech, ve znění pozdějších předpisů.
- 49) Zákon č. 643/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.
- 50) Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.
- 51) Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.
- 52) Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

8. PŘÍLOHY

Seznam obrázků

Obrázek 1: Mapa správního obvodu Poděbrady	50
--	----

Seznam grafů

Graf 1: Struktura pohledávek v roce 2003 (v tis. Kč)	60
Graf 2: Struktura pohledávek v roce 2004 (v tis. Kč)	61
Graf 3: Struktura pohledávek v roce 2005 (v tis. Kč)	62
Graf 4: Struktura pohledávek v roce 2006 (v tis. Kč)	65
Graf 5: Struktura pohledávek v roce 2007 (v tis. Kč)	67
Graf 6: Struktura pohledávek v roce 2008 (v tis. Kč)	68
Graf 7: Struktura pohledávek v roce 2009 (v tis. Kč)	69
Graf 8: Struktura pohledávek v roce 2010 (v tis. Kč)	70
Graf 9: Vývoj stavu pohledávek po lhůtě splatnosti v letech 2003-2010 (v tis. Kč)	71
Graf 10: Vývoj nedoplatku na pokutách udělených přestupkovou komisí r. 2003-2010	78
Graf 11: Přehled předepsaných dlužníků	84

Seznam tabulek

Tabulka 1: Juddova matice - kategorizace pracovníků	53
Tabulka 2: Porovnání přepočteného stavu zaměstnanců Městského úřadu Poděbrady	53
Tabulka 3: Počet obyvatel na úředníka městského úřadu	54
Tabulka 4: Počet obyvatel ve sledovaných obdobích	55
Tabulka 5: Uchazeči o volná místa – Město Poděbrady	56
Tabulka 6: Průměrná míra nezaměstnanosti v %	56
Tabulka 7: Čerpání na dávky státní sociální podpory v Kč (okres Nymburk)	57
Tabulka 8: Počet vydaných živnostenských oprávnění	58
Tabulka 9: Pohledávky převedené k 1. 12. 2003	59
Tabulka 10: Odpovědi na „Myslíte si, že úřady dostatečně chrání Vaše osobní údaje?“	76
Tabulka 11: Odůvodnění výše uvedené otázky	77

Seznam příloh

Příloha č. 1: Exekuce na účet	101
Příloha č. 2: Exekuce prodejem movitých věcí	103
Příloha č. 3: Exekuce na mzdu.....	104
Příloha č. 4: Vyrozumění o právní moci	106
Příloha č. 5: Metodický pokyn č. 10/2007	107
Příloha č. 6: Záznam odpovědí dotazníkového šetření	109
Příloha č. 7: Porovnání přepočteného stavu zaměstnanců MěÚ Poděbrady.....	112

Příloha č. 1: Exekuce na účet

Město Poděbrady Městský úřad – odbor finanční

Jiřího náměstí 20/I, 290 31 Poděbrady
Tel: 325 600 229, fax: 325 614 486, e-mail: pohledavky@mesto-podebrady.cz

Č.j: VYŘIZUJE: /FIN/2011/RČm
TEL.: Čmugrová
FAX: 325 600 229
E-MAIL: 325 614 486
Datum : pohledavky@mesto-podebrady.cz

Exekuční příkaz

podle ust. § 178 odst. 5 písm. b) zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád

Městský úřad Poděbrady, finanční odbor, oprávněný podle § 175 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, rozhodl podle ust. § 178 odst. 5 písm. b) zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, s přiměřeným použitím zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, k uspokojení splatné pohledávky oprávněného Městského úřadu Poděbrady v částce ..... Kč navýšené v souladu s § 182 a § 183 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, o exekuční náklady v částce ..... Kč o **nařízení exekuce příkázáním pohledávky** odepsáním peněžních prostředků **z účtu** dlužníka ..... číslo bankovního účtu ..... **u poskytovatele platebních služeb**, až do celkové částky pohledávky ..... Kč.

Exekučním titulem je :

1. vykonatelné a pravomocné rozhodnutí č.j. .... v částce .....

Kč

Výkon rozhodnutí se v souladu § 307 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, provede odepsáním vymáhané pohledávky a jejího příslušenství z účtu dlužníka a jejím vyplacením oprávněnému Městskému úřadu ..... na účet číslo ....., variabilní symbol ....., a to v den, který následuje po doručení vyznění podle § 305 zákona č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád; není-li však pohledávka povinného z účtu ještě splatná, provede peněžní ústav výkon rozhodnutí ve dni, který následuje po její splatnosti. Výkon rozhodnutí se provede i tehdy, postačuje-li pohledávka povinného z účtu jen k částečnému uspokojení oprávněného. Nebyla-li vymáhaná pohledávka a její příslušenství zcela uhrazena, provede peněžní ústav výkon rozhodnutí také ve dni následujícím po dni, v němž na účet dojdou peněžní prostředky v takové výši, která je potřebná k plnému uspokojení oprávněného. Nedojde-li k tomu do šesti měsíců ode dne doručení vyznění podle § 305 zákona č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, provede peněžní ústav výkon rozhodnutí ohledně dodatečně došlých peněžních prostředků rovněž ve dni, který následuje po uplynutí uvedené doby, popřípadě

oprávněnému sdělí, že na účtu povinného nebyly peněžní prostředky. Pohledávku z účtu peněžní ústav odepíše a oprávněnému ji vyplatí i tehdy, nepostačuje-li k jeho plnému uspokojení.

Podle § 190 odst. 2 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, je poskytovatel platebních služeb povinen od okamžiku, kdy mu byl doručen exekuční příkaz, po dobu trvání exekuce nevyplácet peněžní prostředky z účtu dlužníka, ze kterého je přikázána pohledávka, neprovádět na ně započtení a ani jinak s nimi nenakládat, a to až do výše částky uvedené v exekučním příkazu; to se týká i peněžních prostředků, které dojdou na tento účet do 6 měsíců ode dne vyrozumění o právní moci exekučního příkazu.

Dlužník dnem doručení exekučního příkazu peněžnímu ústavu ztrácí právo vybrat peněžní prostředky z účtu, použít tyto prostředky k platbám nebo s nimi jinak nakládat, a to do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství (§ 304 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů).

Úřední osoby a osoby zúčastněné na správě daní jsou vázány povinností mlčenlivosti o tom, co se při správě daní dozvěděly o poměrech jiných osob (§ 52 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád).

Proti exekučnímu příkazu lze podat písemně, ústně do protokolu nebo datovou zprávou, která je opatřena uznávaným elektronickým podpisem nebo která je odeslána prostřednictvím datové schránky odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení (§ 178 odst. 4 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád). Odvolání nemá odkladný účinek. (§ 109 odst. 3 a odst. 5 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád) Odvolání musí mít náležitosti stanovené § 112 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád.

Otisk úředního razítka

...*Jméno a Příjmení*.....

...*pracovní zařazení*.....

Příloha č. 2: Exekuce prodejem movitých věcí

Město Poděbrady Městský úřad – odbor finanční

Jiřího náměstí 20/I, 290 31 Poděbrady
Tel: 325 600 229, fax: 325 614 486, e-mail: pohledavky@mesto-podebrady.cz

Č.j. VYŘIZUJE: /FIN/2011/RČm
TEL.: Čmugrová
FAX: 325 600 229
E-MAIL: 325 614 486
Datum : pohledavky@mesto-podebrady.cz

Exekuční příkaz

podle § 178 odst. 5 písm. e) zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád

Městský úřad ....., ... odbor, oprávněný podle § 175 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, rozhodl podle § 178 odst. 5 písm. e) zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, s přiměřeným použitím zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, k uspokojení splatné pohledávky oprávněného Městského úřadu ..... v částce ..... Kč navýšené v souladu s § 182 a § 183 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, o exekuční náklady v částce .....Kč o **nařízení exekuce prodejem movitých věcí** uvedených v soupisu věcí č.j. ....

Exekučním titulem je :

1. vykonatelné a pravomocné rozhodnutí č.j..... částce .....Kč

Se sepsanými věcmi nesmí dlužník nakládat. Právní úkon, kterým dlužník porušil tuto povinnost, je neplatný. (§ 204 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád)

Proti exekučnímu příkazu lze podat písemně, ústně do protokolu nebo datovou zprávou, která je opatřena uznávaným elektronickým podpisem nebo která je odeslána prostřednictvím datové schránky odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení (§ 178 odst. 4 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád). Odvolání nemá odkladný účinek. (§ 109 odst. 3 a odst. 5 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád) Odvolání musí mít náležitosti stanovené § 112 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád.

Otisk úředního razítka

Příloha: soupis věcí

...*Jméno a Příjmení*.....
...*pracovní zařazení*.....

Příloha č. 3: Exekuce na mzdu

Město Poděbrady Městský úřad – odbor finanční

Jiřího náměstí 20/I, 290 31 Poděbrady
Tel: 325 600 229, fax: 325 614 486, e-mail: pohledavky@mesto-podebrady.cz

Č.j: VYŘIZUJE: /FIN/2011/RČm
TEL.: Čmugrová
FAX: 325 600 229
E-MAIL: 325 614 486
Datum : pohledavky@mesto-podebrady.cz

Exekuční příkaz

podle § 178 odst. 5 písm. a) zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád

Městský úřad Poděbrady, finanční odbor, oprávněný podle § 175 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, rozhodl podle § 178 odst. 5 písm. a) zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, s přiměřeným použitím zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, k uspokojení splatné pohledávky oprávněného Městského úřadu Poděbrady v částce ..... Kč navýšené v souladu s § 182 a § 183 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, o exekuční náklady v částce..... Kč o **nařízení exekuce srážkami ze mzdy** a z jiných příjmů dlužníka, která přísluší dlužníku proti plátcí až do celkové částky pohledávky ..... Kč.

Exekučním titulem je :

1. vykonatelné a pravomocné rozhodnutí č.j. .... v částce .....

Kč

V souladu s § 187 odst. 2 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, je plátcí mzdy dlužníka povinen od okamžiku, kdy mu je doručen exekuční příkaz, po dobu trvání exekuce provádět ze mzdy dlužníka stanovené srážky a nevyplácet sražené částky dlužníkovi. Výkon rozhodnutí se podle § 283 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, provede vyplacením částky sražené ze mzdy a z jiných příjmů dlužníka na účet oprávněného Městského úřadu ..... č. ...., variabilní symbol ....., jakmile bude plátcí vyrozuměn o nabytí právní moci exekučního příkazu.

Plátcí mzdy je při stanovení výši srážek povinen postupovat dle § 279 odstavec 1) zákona č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, s odkazem na § 279 odstavec 2) písmeno d) jako přednostní pohledávky daní a poplatků.

Dlužník ztrácí dnem, kdy je plátcí mzdy doručen exekuční příkaz, právo na vyplacení té části mzdy, která odpovídá stanovené výši srážek (§ 282 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů).

Dlužník je povinen oznámit správci daně vznik nároku na mzdu u jiného plátce mzdy i zániku nároku na mzdu u dosavadního plátce mzdy do 8 dnů ode dne, kdy nastaly tyto skutečnosti. Plátcé mzdy je povinen do 8 dnů oznámit správci daně, že u něho dlužník přestal pracovat nebo že dlužník nastoupil práci u jiného plátce mzdy.

Za nesplnění uvedených povinností může správce daně uložit dlužníkovi nebo plátcí mzdy pořádkovou pokutu do 50 000 Kč (§ 189 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád).

Úřední osoby a osoby zúčastněné na správě daní jsou vázány povinností mlčenlivosti o tom, co se při správě daní dozvěděly o poměrech jiných osob (§ 52 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád).

Proti exekučnímu příkazu lze podat písemně, ústně do protokolu nebo datovou zprávou, která je opatřena uznávaným elektronickým podpisem nebo která je odeslána prostřednictvím datové schránky odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení (§ 178 odst. 4 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád). Odvolání nemá odkladný účinek. (§ 109 odst. 3 a odst. 5 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád) Odvolání musí mít náležitosti stanovené § 112 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád.

Otisk úředního razítka

...*Jméno a Příjmení*.....

...*pracovní zařazení*.....

Příloha č. 4: Vyrozumění o právní moci

Město Poděbrady Městský úřad – odbor finanční

Jiřího náměstí 20/I, 290 31 Poděbrady
Tel: 325 600 229, fax: 325 614 486, e-mail: pohledavky@mesto-podebrady.cz

Č.j: VYŘIZUJE: /FIN/2010RČm
TEL.: Čmugrová
FAX: 325 600 229
E-MAIL: 325 614 486
Datum : pohledavky@mesto-podebrady.cz

Vyrozumění o právní moci

Sděluje vám podle § 186 odst. 2 zákona č. 280/2009 Sb., že dne ..... vydané
rozhodnutí : ..... exekuční ..... příkaz

.....
vedené ve spise č. .... pod č.j.: ..... nabylo dne ..... právní
moci.

Proti tomuto vyrozumění lze podat námitku. Námitka se podává lze podat písemně, ústně do protokolu nebo datovou zprávou, která je opatřena uznávaným elektronickým podpisem nebo která je odeslána prostřednictvím datové schránky u podepsaného správce poplatku ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení. (§159 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád) Podaná námitka musí mít náležitosti stanovené § 112 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád.

Otisk úředního razítka

...*Jméno a Příjmení*.....
...*pracovní zařazení*.....

Příloha č. 5: Metodický pokyn č. 10/2007

**Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Odbor sociální politiky**

Č. j.: 2007/82250/21

V Praze dne 17. prosince 2007

Vyřizuje: Mgr. Petr Beck

Metodický pokyn č. 10/2007

k promlčení pohledávek dlužného příspěvku na výživu dítěte, který byl poskytován podle § 5 zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Podle § 81 odst. 4 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), se částky dlužného příspěvku na výživu dítěte podle § 5 zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů, které nebyly do dne nabytí účinnosti zákona od povinné osoby vymozeny, promlčují po uplynutí jednoho roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Přijetí tohoto ustanovení vyšlo z praktických zkušeností, podle kterých vymáhání dlužných částek na příspěvku na výživu dítěte je úspěšné jen zhruba z 10% a náklady na vymáhání mnohdy převyšují výsledný efekt. Jeho účelem je dnem 31. 12. 2007 tuto nehospodárnou činnost ukončit.

Výše citované ustanovení je speciálním ustanovením, které se vztahuje k jedinému přesně určenému druhu pohledávky a také konec promlčecí doby je v tomto případě dán přesně stanoveným datem bez ohledu na jakékoliv okolnosti. Znamená to, že počínaje dnem 1. 1. 2008 již nelze částky dlužného příspěvku na výživu dítěte vymáhat. Pokud byl u soudu podán návrh na exekuci, je nutné požádat o její zastavení. Účinkem promlčení je, že závazek přestává být vynutitelný právními prostředky, tedy i exekucí či výkonem rozhodnutí. Upozornění soudu na tento speciální institut promlčení lze zařadit mezi principy dobré správy, mezi něž nepochybně patří i to, že správní orgány nebudou právními prostředky vymáhat to, co přestalo být právními prostředky vymahatelné.

Promlčení se vztahuje i na pohledávky povinnými platně uznané. I tyto pohledávky budou dnem 1. 1. 2008 promlčeny, neboť citované ustanovení se vztahuje bez výjimky na všechny. Předpokládá se, že dlužník svůj dluh uznal dobrovolně a učinil tak proto, že má v úmyslu jej splatit (proto nebyla v zákoně dána prekluze). Pokud bude dlužník i nadále tyto pohledávky splácet, bude správní orgán jeho platby přijímat, neboť nejde o plnění bez právního důvodu a platby nejsou vynucovány. Využije-li dlužník možnosti dané zákonem, je to jeho právo.

V případě pohledávek vzniklých výplatou příspěvku na výživu není správní orgán v postavení správce daně podle § 1 odst. 4 zákona č. 337/1997 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o správě daní a poplatků“), neboť platební povinnost nevznikla jeho rozhodnutím, ani rozhodnutím soudu (soud nerozhodoval o povinnosti vůči správnímu orgánu), ani originálně ze zákona (nešlo o vznik povinnosti, ale přechod nároku podle tehdejšího § 102 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění platném do 31. 12. 2006). Exekučním orgánem je proto vždy soud. Pro odepsání vzniklých pohledávek lze ale i v tomto případě v rámci analogie iuris použít § 66 zákona o správě daní a poplatků. Není-li možné do 31. 12. 2007 pohledávky odepsat pro nedobytnost, dnem 1. 1. 2008 je lze odepsat jako promlčené. Odepsání lze zdůvodnit odkazem na § 81 odst. 4 zákona.

Právní úprava obsažená v § 81 odst. 4 zákona nestanoví žádné podmínky, které by stavěly běh promlčecí lhůty, ani nepožaduje, aby povinný námitku promlčení vznesl. Vznesení či nevznesení námitky promlčení dlužníkem je v tomto případě irelevantní. Námitka dlužníka má význam pouze v řízení před soudem, v případě příspěvku na výživu dítěte však soud o žádné povinnosti dlužníka nerozhodoval, nárok přecházel na správní orgán ze zákona.

Ing. Marie Kudlová v.r.
ředitelka odboru sociální politiky MPSV ČR

Příloha č. 6: Záznam odpovědí dotazníkového šetření

Smýšlení o ochraně osobních dat na Městském úřadě Poděbrady (statistické kritérium)

Autorka průzkumu: Čmugrová Renata
 Šetření proběhlo: 15. dubna 2010
 Délka průzkumu: 8 hodin
 Počet zapojených respondentů: 100
 Počet validních respondentů: 80
 Počet otázek: 2
 Realizováno: Pokladna „Pentagon“ Městský úřad Poděbrady

Položené otázky:

- 1) Myslíte si, že úřady dostatečně chrání Vaše osobní údaje? Otázka povinná ano/ne
- 2) Odůvodnění proč – otázka otevřená

	Pohlaví respondenta		Odpovědi na otázku č. 1	
	Žena	Muž	Ano	Ne
Respondent č. 1	1		1	
Respondent č. 2		1		1
Respondent č. 3		1		1
Respondent č. 4		1		1
Respondent č. 5		1		1
Respondent č. 6		1		1
Respondent č. 7		1	1	
Respondent č. 8		1		1
Respondent č. 9		1		1
Respondent č. 10	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi
Respondent č. 11	1		1	
Respondent č. 12		1		1
Respondent č. 13	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi
Respondent č. 14		1	1	
Respondent č. 15		1		1
Respondent č. 16	1		1	
Respondent č. 17		1		1
Respondent č. 18	1			1
Respondent č. 19		1		1
Respondent č. 20	1			1
Respondent č. 21		1	1	
Respondent č. 22		1		1
Respondent č. 23		1	1	
Respondent č. 24		1	1	
Respondent č. 25		1		1
Respondent č. 26	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi
Respondent č. 27		1	1	

Respondent č. 28		1		1
Respondent č. 29		1		1
Respondent č. 30	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi
Respondent č. 31		1		1
Respondent č. 32		1		1
Respondent č. 33	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi
Respondent č. 34		1		1
Respondent č. 35	1			1
Respondent č. 36	1			1
Respondent č. 37		1		1
Respondent č. 38	1			1
Respondent č. 39	nevhodné odpovědi	nevhodné odpovědi	nevhodné odpovědi	nevhodné odpovědi
Respondent č. 40		1	1	
Respondent č. 41		1		1
Respondent č. 42		1		1
Respondent č. 43		1	1	
Respondent č. 44		1	1	
Respondent č. 45		1	1	
Respondent č. 46		1	1	
Respondent č. 47		1		1
Respondent č. 48		1		1
Respondent č. 49	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi
Respondent č. 50		1		1
Respondent č. 51		1		1
Respondent č. 52		1	1	
Respondent č. 53		1		1
Respondent č. 54		1		1
Respondent č. 55		1		1
Respondent č. 56		1		1
Respondent č. 57	1		1	
Respondent č. 58	nevhodné odpovědi	nevhodné odpovědi	nevhodné odpovědi	nevhodné odpovědi
Respondent č. 59	1		1	
Respondent č. 60	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi
Respondent č. 61	1		1	
Respondent č. 62		1		1
Respondent č. 63		1		1
Respondent č. 64		1		1
Respondent č. 65	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi
Respondent č. 66	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi
Respondent č. 67	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi
Respondent č. 68	1			1
Respondent č. 69	1			1
Respondent č. 70	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi
Respondent č. 71		1		1
Respondent č. 72		1		1

Respondent č. 73		1		1
Respondent č. 74	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi
Respondent č. 75		1		1
Respondent č. 76	nevhodné odpovědi	nevhodné odpovědi	nevhodné odpovědi	nevhodné odpovědi
Respondent č. 77		1		1
Respondent č. 78	nevhodné odpovědi	nevhodné odpovědi	nevhodné odpovědi	nevhodné odpovědi
Respondent č. 79		1		1
Respondent č. 80		1		1
Respondent č. 81		1		1
Respondent č. 82		1		1
Respondent č. 83	1			1
Respondent č. 84		1	1	
Respondent č. 85		1		1
Respondent č. 86	1			1
Respondent č. 87	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi
Respondent č. 88		1		1
Respondent č. 89	nevhodné odpovědi	nevhodné odpovědi	nevhodné odpovědi	nevhodné odpovědi
Respondent č. 90		1	1	
Respondent č. 91		1		1
Respondent č. 92		1		1
Respondent č. 93		1		1
Respondent č. 94		1		1
Respondent č. 95		1		1
Respondent č. 96	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi
Respondent č. 97	1		1	
Respondent č. 98		1		1
Respondent č. 99	1		1	
Respondent č. 100	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi

Zdroj: interní data Městského úřadu Poděbrady, vlastní zpracování

Příloha č. 7: Porovnání přepočteného stavu zaměstnanců MěÚ Poděbrady

Podle dokončeného vzdělání							
ŽŠ	0	0	0	0	0	0	0
Vyučení	3	3	3	3	3	3	3
SŠ s maturitou	73	71	79	81	69	70	69
Vyšší odborné	2	3	5	3	9	9	9
Bakalářské	2	2	2	1	2	3	2
VŠ	12	16	17	19	23	25	28

Zdroj: interní data Městského úřadu Poděbrady, vlastní zpracování